

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

Vývoj regionálního tisku po roce 1989 na Žďársku

The evolution of regional newspapers after the year 1989 in the Žďársko
area

Magisterská diplomová práce

Bc. Alena Dolníčková

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Karel Páral, Ph.D.

Olomouc 2022

Čestné prohlášení: Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně na základě literatury a dalších zdrojů uvedených v kapitole Literatura a zdroje. Celková délka práce (včetně mezer, bez příloh, bez seznamu literatury a poznámek pod čarou) činí 201 625 znaků.

V Olomouci dne 28. dubna 2022

Podpis:

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucímu mé diplomové práce Mgr. et Mgr. Karlu Páralovi, Ph.D. za jeho přístup a vedení, pomoc, cenné rady a připomínky k vypracování této diplomové práce. Dále můj dík patří všem respondentům, kteří si našli chvíli svého času, aby mi poskytli užitečné informace. V neposlední řadě děkuji rodině a přátelům za podporu a pochopení během psaní této práce. Především děkuji mému partnerovi, který věřil, že práci dopíšu a byl mi oporou vždy, kdy jsem už sama v sebe nevěřila.

Abstrakt:

Tato práce sleduje vývoj regionálního tisku na Žďársku po roce 1989. Sledovaným periodikem je Žďárský deník a jeho předchůdce Týdeník Vysočina. Problematika je zkoumána pomocí kvalitativní historické metody za využití polostrukturovaných rozhovorů. Práce se zaměřuje na změny v rámci personálního obsazení redakce, povinností redaktorů i grafické a vizuální podoby novin.

V první části práce jsou vymezeny základní pojmy, které se týkají regionálního tisku, a historický kontext. Ve druhé části jsme analyzovali informace získané z rozhovorů a dokumentů. Na základě těchto informací jsme popsali změny, které se ve zkoumaném období staly.

Klíčová slova:

Regionální tisk, lokální tisk, vývoj regionálního tisku, Žďárský deník, Kraj Vysočina, Žďár nad Sázavou, Žďársko

Abstract:

This thesis observes the evolution of regional newspapers after the year 1989 in the Žďársko area. The monitored title is Žďárský deník and his predecessor Týdeník Vysočina. The research was done qualitatively by historical method and by semistructured interview. The thesis focuses on the changes in the staffing, the duties of journalists, and the graphic and visual form of newspapers.

In the first part of this thesis are defined basics terms of regional printing and historical context. In the second part, we analyzed information gained through interviews and documents. Based on this information we described changes, which took place in the time frame.

Key words:

Regional press, local press, development of regional press, Žďárský deník, Vysočina Region, Žďár nad Sázavou, Žďársko

Obsah:

1. Úvod.....	7
2. Teoretický rámec.....	11
2.1. Regionální (a lokální) tisk	11
2.1.1. Regionální tisk – funkce a význam.....	15
2.2. Práce regionálních novinářů.....	16
2.3. Regionální tisk v rámci mediálního systému v Česku.....	17
3. Historický a regionální kontext.....	18
3.1. Charakteristika regionu Žďársko	18
3.2. Regionální tisk do roku 1989 v Československu.....	20
3.3. Regionální tisk do roku 1989 na Žďársku	22
3.4. Procesy proměn a strukturální transformace regionálního tisku po roce 1989	24
3.4.1. Mikro-činitelé: teorie a praxe v rámci strukturální transformace.....	27
3.5. Vývoj mediálního systému regionálního tisku po roce 1989	29
3.5.1. Vývoj a historie vydavatelství Vltava Labe Media	34
4. Metodika práce.....	39
4.1. Kvalitativní výzkum.....	39
4.2. Historický výzkum.....	41
4.3. Polostrukturované rozhovory	43
4.3.1. Medailonky dotazovaných	44
4.3.1.1. Helena Zelená Křížová	45
4.3.1.2. Marcel Moržol	45
4.3.1.3. Libor Homolka	45
4.3.1.4. Ondřej Švára	45
4.3.1.5. Martin Šikula	46
4.4. Dokumenty a získaná data	46
4.5. Sledované údaje	47
5. Vývoj regionálního tisku na Žďársku po roce 1989 až po současnost	49
5.1. Klíčový rok 1989	50
5.1.1. Obsahová skladba a grafická podoba novin.....	51
5.2. Hlavní milníky při vývoji regionální žurnalistiky na Žďársku	52
5.2.1. Prodej Týdeníku Vysočina a vznik Deníku Vysočina	52
5.2.2. Sjednocení formátů a názvů v rámci sítě Deníků	53
5.2.3. Vltava Labe Press odkupuje Penta a vzniká Vltava Labe Media.....	54
5.2.4. Zavedení placeného obsahu na webu.....	54

5.3.	Kontext vývoje regionální žurnalistiky na Žďársku	55
5.4.	Organizační a personální fungování redakce	58
5.5.	Tvorba obsahu novin	63
5.6.	Grafická podoba novin	70
5.7.	Obsahová skladba novin.....	73
5.8.	Období od roku 2020 po současnost	79
5.8.2.	Organizační a personální fungování redakce	80
5.8.3.	Pandemie koronaviru	84
5.8.4.	Obsahová skladba a grafická podoba novin	84
6.	Shrnutí.....	89
7.	Závěr.....	95
8.	Literatura a zdroje	98
9.	Seznam příloh, grafů a tabulek.....	102
9.1.	Seznam grafů a tabulek	102
9.2.	Seznam příloh.....	102
10.	Přílohy	104

1. Úvod

Média ovlivňují prakticky každou část našeho života. Zapojují se do oblastí kulturních, sociálních, sportovních, ale i do běžných činností jakéhokoliv dne. Každé médium se zaměřuje na konkrétní tematické oblasti. Mezi dílčí kategorie se řadí i oblast médií regionálních. Regionální média se na svých stranách zaměřují na konkrétní region a jeho každodenní události a novinky. Stávají se tak pomyslnou vizitkou a současně spojovníkem pro danou regionální oblast. Přinášejí novinky a informují o kulturních i sportovních událostech. Oznamují pracovní příležitosti a jsou nápomocná obyvatelům konkrétního regionu. Informace uváděné těmito médii jsou natolik pestré, že dokážou oslovit opravdu široké spektrum čtenářů. Současně je nutné zmínit, že díky územnímu omezení se tato média dokážou zaměřit jen na to, co je významné a důležité pro daný region. Podstatné je i to, že redaktori těchto médií jsou ve většině případů místními obyvateli. I díky tomu se umí čtenářům velmi přiblížit, protože je zajímají stejná témata a problémy, jako jejich spoluobčani. Mnohem více se tak redaktori stávají hlasem lidu, protože vědí, co jejich region prožívá a co ho čeká.

Dle mého názoru je regionální tisk důležitou součástí českého mediálního trhu. I přesto se mu nedostává takové pozornosti. Postupem let se tato pozornost čím dál tím více snižuje, což vede k omezování činnosti regionálních novinářů a obecnému poklesu počtu místních titulů. Daná problematika není příliš atraktivní ani pro odbornou sféru, a tak se tímto tématem zabývá jen málo osob z oboru. Na podobné téma vývoje regionálních periodik v určitém regionu vzniklo několik výzkumů, které byly součástí bakalářských či magisterských prací studentů mediálních oborů. Většina z oblastí České republiky je však ve vztahu k místním médiím stále neprozkoumaná.

Jednou z těchto oblastí je i region Žďársko. Žďárský region je součástí Kraje Vysočina, tzv. kraje brambor. Často mám pocit, že se nejedná jen o regiony, ale že je snižená pozornost věnována i celému kraji, a to i přesto, že přináší mnohem více než jen bramborová pole. Region Žďársko je mou domovinou. I kvůli osobní vazbě jsem se rozhodla na tento region zaměřit ve své práci. Ke žďárskému regionu mám silnou citovou vazbu a velmi ráda se dozvídám jakékoliv nové informace s ním spojené. Proto věřím, že výzkum, který se zaměří na vývoj regionálního tisku po roce 1989, bude přínosem nejen pro budoucí zmapování a porovnání vývoje médií v rámci regionální úrovně, ale že bude obohacující i pro mé osobní potřeby. Domnívám se, že hlavním přínosem této magisterské diplomové

práce bude zmapování vývoje médií daného regionu. Současně půjde o přispění dalšího dílku skládačky do obecného vývoje regionálních médií po celé České republice po roce 1989.

Tato magisterská diplomová práce se bude zabývat vývojem regionálního periodického tisku na daném území. Hlavním cílem je zmapovat vývoj a změny, jimiž prošel žďárský regionální tisk od roku 1989. Primárně sledovaným titulem bude Žďárský deník se všemi předchůdci, kteří zde od roku 1989 vycházeli a stále vycházejí. Hlavní oblastí, na kterou se tato magisterská diplomová práce zaměří, je vývoj periodického tisku na území bývalého okresu Žďár nad Sázavou po roce 1989 až do současnosti. Hlavní výzkumná otázka tedy zní: „*Jak probíhal vývoj regionálního tisku v okrese Žďár nad Sázavou po roce 1989 až do současnosti?*“

Mezi dílčí cíle patří definovat a popsat klíčové okamžiky či zlomové body, jimiž regionální tisk prošel. Jedná se o změny vlastnické struktury, personální obsazenosti redakcí a o změny obsahové. Jedním ze sledovaných údajů je i vývoj nákladu a čtenosti zkoumaných periodik, kdy stěžejním médiem pro výzkum je Žďárský deník vydávaný vydavatelským domem Vltava Labe Media a. s. Dalšími dílčími aspekty, na které se práce zaměří, pak bude problematika technologického vývoje, redakční praxe a proměna trendů v regionálním tisku.

V práci se budou prolínat tři oblasti zkoumání – proměna médií po revoluci v roce 1989, regionální a lokální tisk a geografická oblast Žďársko, kdy se jedná o oblast bez podrobného zpracování mediální krajiny a jejího vývoje v průběhu minulých let. Jako výhodu zvolené oblasti vidím to, že se jedná o oblast s nižším počtem periodik, kdy nejpodstatnějším pro celý region je prakticky jen jeden titul, a to Žďárský deník s jeho předchůdcem Týdeníkem Vysočina. Tato skutečnost umožňuje věnovat se dané problematice více do hloubky.

Nejprve bude nutné definovat základní pojmy, které se týkají předmětu výzkumu, a to především dělení a specifika lokálního a regionálního tisku. Vzhledem k níže uvedeným definicím bude tato magisterská diplomová práce vycházet z modelu regionálních periodik tak, jak ho vytvořil Tušer (viz Graf 3). Stěžejním periodikem tedy bude Žďárský deník, který vydává vydavatelský dům Vltava Labe Media a. s. Regionální noviny Deník vychází v 70 podobách a obsahují zpravodajství světové, celorepublikové, krajské i regionální (informace z blízkého okolí čtenáře). Společně s Žďárským deníkem pak vychází jednou týdně i Týdeník Vysočina.

Třetí kapitola bude sloužit jako informační základ. Zaměří se na charakteristiku regionu Žďársko. Dále na stručné shrnutí vývoje periodického tisku do roku 1989 na daném území a v tehdejší Československu. Na tuto problematiku naváže část o porevolučním vývoji a vlivu transformace médií na regionální periodika.

Jednou z klíčových oblastí dané kapitoly budou právě pojmy vysvětlující procesy, které probíhaly v rámci strukturální transformace mediální oblasti. Důležitými procesy, jejichž praktické využití mělo vliv na proměnu regionálních periodik, tak budou projevy konkrétních činitelů. V rámci teorie se jedná například o komercializaci, racionalizaci a centralizaci. Tyto pojmy, spolu s dalšími činiteli, budou vysvětleny z teoretického i praktického hlediska.

Následovat bude oblast historického vývoje regionálního tisku po roce 1989 z pohledu celorepublikového. V rámci dané kapitoly se objeví i stručné shrnutí vývoje mediální společnosti Vltava Labe Media (VLM), která vydává klíčové periodikum Žďárský deník.

Další část práce se poté zaměří na vývoj regionálního tisku v regionu Žďár nad Sázavou, konkrétně na vývoj a proměny titulu Žďárský deník. Klíčovými roky budou především rok 2002, kdy došlo k předání tehdejšího Týdeníku Vysočina do rukou německé společnosti. V tomtéž roce došlo i ke vzniku titulu Deník Vysočina s podtitulem Noviny Žďárska, který vycházel s denní periodicitou. Dále rok 2006, kdy došlo ke sjednocení názvů a formátů napříč regionálními tiskovinami společnosti Vltava-Labe-Press (VLP). Tehdy se změnil i název místních novin na Žďárský deník. Dalším klíčovým rokem pak bude rok 2015, kdy společnost VLP přechází pod nového majitele, a to investiční skupinu Penta Investments, a kdy vzniká současná společnost Vltava Labe Media. Důležitou součástí vývoje žurnalistiky na Žďársku budou i události roku 2019, kdy VLM zavádí placený webový obsah. V redakcích napříč regiony současně dochází ke snižování personálních stavů a ke slučování krajských divizí.

Celým zvoleným obdobím vývoje regionální žurnalistiky na Žďársku se prolínají změny strukturální transformace tak, jak bude uvedeno v jedné z částí třetí kapitoly. Jednotlivé prvky a proměny budou zohledněny v rámci analýzy jednotlivých klíčových období.

Výzkum proběhne kvalitativní formou, konkrétně skrze historický výzkum. Metodice se bude věnovat čtvrtá kapitola, která představí všechny využité formy výzkumu.

Pro práci jsem zvolila jednu z modifikací historického výzkumu, konkrétně metodiku historického procesu. Jedná se o nekomparativní výzkum, který se zabývá procesem v delším časovém úseku. Důležitou roli má při historickém výzkumu i interpretace shromážděných údajů. Cílem je co nejlépe popsat zkoumanou událost či proces. Jako zdroje tak tato metoda nejčastěji využívá dokumenty, které byly zhotoveny v minulosti, numerické záznamy statistických dat a orální výpovědi svědků. Tyto zdroje budou v práci využity v co největším poměru. Domnívám se, že nejpřínosnějšími zdroji budou osobní rozhovory se zainteresovanými osobami. Rozhovory budou vedeny s pracovníky sledovaných médií. Oporou a zdrojem dat mi dále budou archivovaná periodika, informace z archivu redakce a údaje ze Státního archivu Žďár nad Sázavou.

2. Teoretický rámec

Vzhledem k vymezenému tématu práce a oblastím zájmu, je důležité si vyjasnit klíčové pojmy této magisterské diplomové práce, které budou často užívány. V začátku kapitoly půjde především o typologii a charakteristiku tisku regionálního a lokálního. Jedná se však o nejednotnou oblast zájmu. Vymezení těchto pojmů je obtížné a neexistuje jednotné vymezení daného typů médií.

V rámci kapitoly budou stručně uvedeny funkce a významy, které lokální a regionální média dle konkrétních autorů mají.

2.1. Regionální (a lokální) tisk

Z latinského výrazu regio pochází slovo regionální. Tento výraz lze překládat jako směr, hranice, kraj či území. Dá se tedy říct, že se jedná o tisk, který je vázaný k určitému území. Problémem je, že většina recipientů pod pojem médií regionálních zahrnuje i média místní, tedy radniční a obecní noviny. Pokud takové tiskoviny nesou ve svém názvu slova jako noviny či zpravodaj, mohou ve čtenářích vyvolávat dojem, že nahrazují místní deníky (Osvaldová in Waschková Císařová 2007: 51).

Jak typ médií regionálních, tak těch obecně řečeno místních, je spojen s konkrétní oblastí. K jejich rozlišení může být nápomocný další pojem, a to pojem média lokální.

Vymezení termínů regionální a lokální tisk je ale obtížné. Pokud se na vymezení zaměříme v průřezu nejrůznějších prací a autorů, nedostaneme se k jednotnému závěru této typologie médií.¹ Mezi autory, kteří se zaměřují na problematiku lokálních a regionálních médií, tak nedochází k jednotnému názoru, zda lze tyto dvě oblasti úspěšně odlišit. Často tak dochází k situaci, kdy pojmy splývají.² Užíván je pak pouze pojem regionálního média (Waschková Císařová 2013: 16).

Existuje několik typů vymezení pojmů lokální a regionální tisk. (viz níže) Někteří z autorů se zaměřují na velký vliv těchto médií na čtenáře, protože je zde mnohem větší míra ztotožnění čtenáře s obsahem. Čtenář danou tematiku a problematiku důvěrně zná, protože se v ní každý den pohybuje. V těchto případech je důležité i to, že i samotní novináři daná

---

¹ Typologii vysvětluje Miloslav Hájek (1979: 6-7) jako nauku o typech novin a časopisů, která se zaměřuje na základní znaky tiskovin a jejich následné rozdělování, a to na základě širších souvislostí a jejich vlivu na vznik jednotlivých médií.

² Na území České republiky je problematické i určení toho, zda se jedná o lokalitu či region. Na tuto problematiku měly vliv změny v základních samosprávních jednotkách, kdy docházelo ke změnám a rušení některých samosprávních celků – okresní a krajské úřady.

témata ovládají a orientují se v regionálních a lokálních problémech. Je však podstatné zmínit, že z hlediska důležitosti je regionální a lokální tisk opomíjen. Málokdy se dostává do centra zkoumání a zájmu. Z hlediska praktického zapojení do regionální žurnalistiky jsou regionální a lokální média ve většině případů prvními médii, kde začínající novináři pracují při studiu či po ukončení školy. Možná i proto jsou regionální periodika považována za podřadná, protože jejich redakce jsou plné „nevypsanych“ novinářů. I přes všechny argumenty je ale stále zdůrazňovaná důležitost lokálních a regionálních médií. Celá situace tak dospívá do značného paradoxu. Lokální a regionální média jsou pro společnost důležitá. Přesto je jim věnovaná nižší míra pozornosti a jsou stavěna na nižší schůdek žebříčku důležitosti.

Jak ale uvádí Pácl (1997: 8), regionální mediální sféra je pestrá a pro společnost minimálně stejně významná, jako sféra médií celostátních. Výhodou regionálních médií je pak vztah mezi novinářem a příjemcem, čtenářem. Tento vztah je díky vzájemné znalosti problematiky důvěrnější, než je vztah mezi čtenářem a redaktorem média celorepublikového. Regionální a lokální rubriky zahrnují mnoho témat, která souvisejí s daným regionem či místem. I proto je tento typ žurnalistiky důležitý, protože informuje čtenáře o událostech z jejich nejbližšího okolí. Jedná se především o témata, která by jinak pravděpodobně nezískala žádnou pozornost (Ruß-Mohl 2005: 179).

Definovat regionální a lokální média je možné i z hlediska financí. Lokální a regionální tisk má zisky z inzerce, což je stejné jako u médií celostátních. Výhodou médií, která se specializují na užší oblast a skupinu, je právě definice z hlediska lokality. Cena inzerce je stanovena dle délky, důležitosti a šíře spektra lidí, kteří ji uvidí. Regionální a lokální tiskoviny nejčastěji propagují firmy a nemovitosti. Dále nabízejí práci právě v lokalitě, ve které tiskoviny vychází (Aldridge 2007: 30).

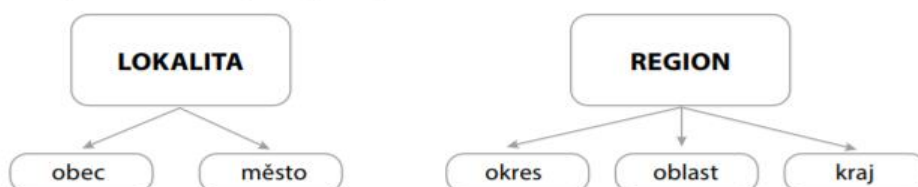
Jedním ze způsobů, jak vymezit dané pojmy, je dívat se na ně z hlediska geografického. Na tomto základě pak vzhledem k území dochází k vyčlenění subsystému médií.³ Zmíněné geografické hledisko je dle Brečky (2002: 115-116) projevem mediálního vývoje, kdy dochází k posunu od publika masového k publiku individuálnímu.

---

³ S takovým vymezením přichází i Andrej Tušer. (viz dále)

Jak bylo zmíněno v předchozím odstavci, na základě geografické typologie médií dochází k vyčlenění subsystému jednotlivých médií. Jedná se o vyčlenění a následnou charakteristiku médií regionálních a lokálních. Toto členění vychází z typologie Andreje Tušera (1995). Dle tohoto schématu se o lokální periodikum jedná v případě médií, která vycházejí na území obce nebo města. (viz Graf 1)

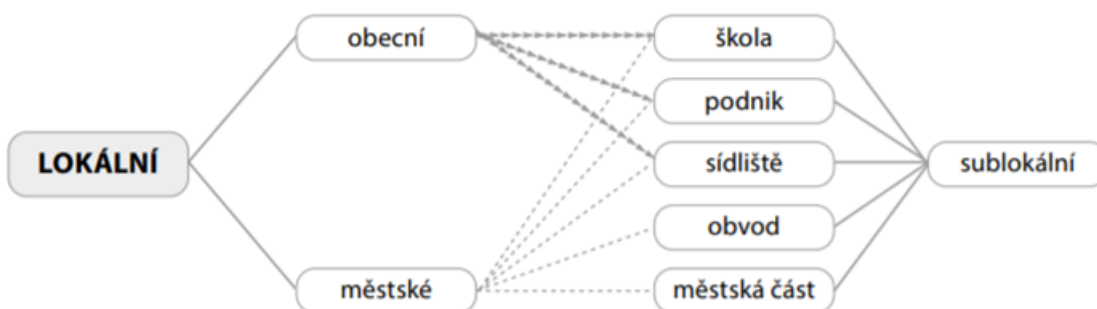
Model 1: Vymezení lokality a regionu podle Tušera

Graf 1 – Vymezení lokality a regionu (zdroj: Tušer in Waschková Císařová 2013:

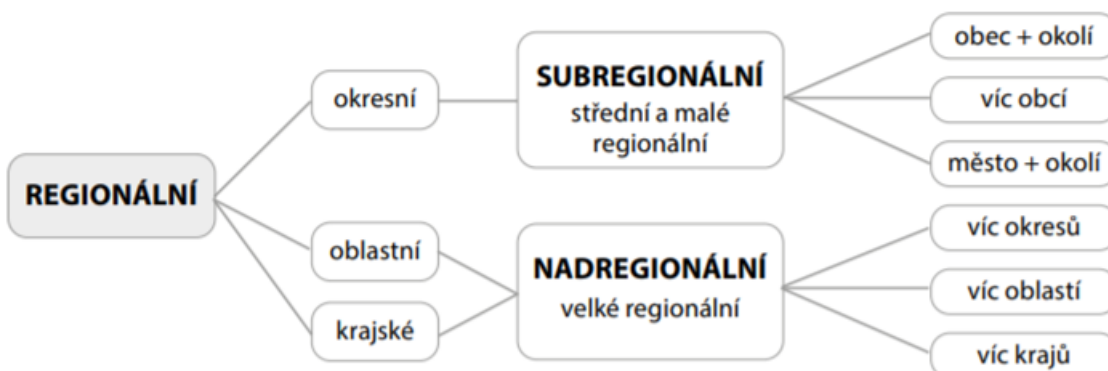
Pod pojem lokální tisk tak spadají i tiskoviny, které vydávají podniky a organizace, kdy lze jako příklad uvést zpravodaje radnice, církve či kulturních organizací. (viz Graf 2)

Model 2: Vymezení lokálních periodik podle Tušera

Graf 2 – Vymezení lokálních periodik (zdroj: Tušer in Waschková Císařová 2013: 18)

Model 3: Vymezení regionálních periodik podle Tušera

Graf 3 – Vymezení regionálních periodik (zdroj: Tušer in Waschková Císařová 2013:

O regionální média se pak jedná v případech, kdy dané tiskoviny vycházejí na úrovni okresu, kraje a určité oblasti. (viz Graf 3)

Tato typologie má však i své odpůrce. Základní argument, který je uváděn, se týká problematiky překrývání se pojmů lokální a regionální. V případě diferenciacie média na médium subregionální, tedy médium, které zahrnuje např. město a okolí či obec a okolí, může dojít ke splnutí s periodikem lokálním. I lokální médium často pokrývá oblast města či obce, ale i nejbližší okolí. Někteří autoři se tak přiklání k názoru, že není možné tyto dva pojmy zcela oddělit, protože obě kategorie se vzájemně prolínají.⁴

Orientaci v dané typologii komplikují i zásahy do územně správního členění. Konkrétní zásah přinesl rok 1990, kdy zanikly krajské národní výbory a nahradily je okresní úřady. Již po deseti letech však přišla další změna, která přinesla zrušení i okresním úřadům.⁵

Dalším způsobem pro vymezení pojmů regionální a lokální médium je hledisko obsahové. Obecně lze říct, že čím větší je oblast vydávání a čím častěji dané periodikum vychází, tím více obsahuje nejen zprávy lokální, ale i zprávy celostátní a regionální. A opačně. Pokud noviny vycházejí méně častěji a mají menší oblast záběru, tím více je obsah zaměřen na lokální zpravodajství (Franklin a Murphy 1991: 60).

Na obsahové hledisko se kromě jiných autorů zaměřil opět i Tušer. Dle něj se dělení lokálnosti a regionálnosti nemusí projevit jen skrze oblast a místo vycházení. Další oblastí zájmu je i to, jaký vliv daný tisk má v rámci hranic určité oblasti. Informace o událostech v rámci lokality a regionu a současně podpora a podněcování zájmu místních obyvatel o tyto informace, je dle Tušera jedním z hlavních významů (viz dále) lokálního a regionálního tisku (Tušer 1995).

Další oblastí, skrze kterou je třeba se na jakékoliv tiskoviny dívat, je složení čtenářů. U regionálních médií, a to těch v tištěné podobě, převažují dle výzkumů senioři ve věku 60 let a více. V roce 1997 provedl výzkum Pácl, který s touto myšlenkou přišel. Senioři mají, dle jeho výsledků, ustálené postoje a chování právě ve vztahu k regionálním médiím.⁶

---

⁴ Brečka, Benkovičová, Tušer (1998) – Autoři ve spolupráci s Tušerem následují jeho typologii, ale současně upozorňují na problematiku splnutí pojmů.

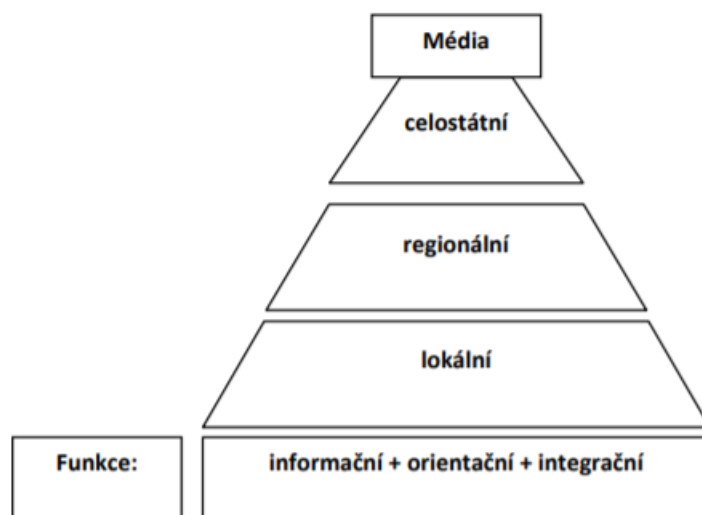
⁵ Změnu přinesly některé zákony, které byly nově přijaty (např. Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích)

⁶ Problémem je jistá pestrost a otevřenost ve výběru stylů, která tuto věkovou kategorii často mate. I proto si raději vybírají periodika vázaná ke známým místům, jako jsou regionální média. V dnešní době se tato skutečnost projevuje i v rozvoji nových médií, ve kterých se starší lidé častěji ztrácí. (Pácl 1997: 64)

Tato práce bude vycházet z Tušerova rozdělení a zaměří se na tisk regionální. Konkrétně se bude jednat o tisk, který je vydáván na území daného okresu.

2.1.1. Regionální tisk – funkce a význam

Jak již bylo zmíněno, regionální a lokální média jsou důležitou součástí mediálního trhu. Regionální a lokální média informují o událostech, které jsou čtenářům blízké, a tak je jejich vliv na příjemce značně vysoký. Tato média zasahují do běžného života lidí velmi výrazně – informují o kulturních, sportovních a jiných událostech, přinášejí informace z místní politiky a jsou nápomocná pro každodenní život obyvatelů konkrétní oblasti. Informace, které přinášejí jsou natolik pestré, že oslovené spektrum čtenářů je velmi široké. Význam těchto médií je stále velmi důležitý a regionální či lokální tisk nemůže být zastoupen tiskem celostátním.

Graf 4 – Švýcarský projekt MEDIEN 2000 (zdroj: Tušer in Waschková Císařová 2007: 23)

Jak uvádí Waschková Císařová (2007: 62), média obecně zastávají tři základní úlohy – informovat, orientovat a integrovat. Na tyto funkce lze dále navázat švýcarským výzkumem Medien 2000 (viz Graf 4), kdy, jak uvádí Tušer (2003: 27-32), největší potenciál k naplnění uvedených tří funkcí mají média lokální následována médii regionálními. Z uvedených funkcí je lokálním a regionálním médiím nejbližší funkce integrační. Tato skutečnost je založena na faktu, že daná problematika je čtenářům blízká a dokáže tvořit jejich regionální či lokální identitu. U periodik celostátních je integrace s obsahem složitější, a i proto se tato média zaměřují především na funkci informační.

Tušer (1995) dále uvádí funkce a význam lokálního a regionálního tisku vzhledem k obsahovému hledisku. Jedná se o:

- sociální orientaci na dění lokální a regionální
- zaznamenávání každodenních událostí (politických, ekonomických, kulturních či sportovních) na území lokálním či regionálním
- pomoc při občanských a jiných problémech
- vnímání regionálních a lokálních novin jako právních zástupců čtenářů – neustálé informování o běžných a každodenních problémech, rady apod.

2.2. Práce regionálních novinářů

Regionální novináři se oproti těm celostátním liší. Především, co se týče jejich práce. Největším rozdílem je blízkost, kterou regionální novináři mají ke čtenářům a k danému místu. Úzký vztah, který regionální novináři mají a často i vnitřně cítí s danou problematikou, je výhodou i nevýhodou pro jejich práci. Na jednu stranu jim ulehčuje tvorbu textů a hledání informací. Na stranu druhou se najdou i jistá ale. Jak upozorňuje Osvaldová, mezi zdroji regionálních novinářů jsou konkrétní lidé, kteří mají určité konexe a někdy i velkou moc (Osvaldová 2007: 51). Vztahy, které regionální novináři udržují se svými zdroji, mohou přinášet jisté problémy. Novináři působící v regionálním periodiku musí více přemýšlet a zvažovat, jaké zdroje v dané problematice využít, aby byly předávané informace co nejvíce relevantní a přínosné. Novináři v regionech píšou pro osoby, které mají často velmi dobrou znalost místa, okolí i řešených problémů.

Nejen užší vztahy s potencionálními zdroji, ale i místní a lokální znalost je další výhodou regionálních novinářů. Získat informace je pro žurnalisty snadnější, protože ví, kam a na koho se obrátit. Získané informace jsou pak snáze ověřitelné než údaje, které získávají novináři píšící pro celostátní periodikum. Je ale jasné, že jakákoliv uvedená nepřesnost je mnohem více vidět a regionální čtenáři si jí snáze všimnou. Ale jak už bylo několikrát řečeno, regionální informace jsou pro čtenáře důležité a mají je v oblibě, protože přesně ví, o čem hovoří.

Co se týče užívaných žánrů, dle mediálních teoretiků používají regionální novináři nejčastěji žánry spadající do zpravodajství. Jak uvádí Volek, jedním z důvodů může být i chybějící profesionalita nebo nedostatek času na tvorbu žurnalistických textů, který se

objevuje v důsledku ekonomizace a redukce počtu novinářů (Volek 2007: 44).⁷ Přílišný prostor nedostávají ani texty z oblasti investigativní žurnalistiky. To souvisí s nižšími počty novinářů, časovým tlakem i nedostatečným vybavením regionálních redakcí. Investigativní kauzy zde naráží i na osobní problémy, protože novináři si raději udržují dobré vztahy se zdroji, než aby se pouštěli do investigativní činnosti a ohrozili tak svoji pomyslnou studnu informací (Orság 2007: 57).

2.3. Regionální tisk v rámci mediálního systému v Česku

V předchozí kapitole došlo k základní charakteristice regionálního tisku. Tato podkapitola se zaměří na začlenění subsystému regionálního tisku do mediálního systému celostátního.

Mediální systém na území státu je dle definice McQuaila souborem masových médií v konkrétní společnosti, a to i navzdory tomu, že mezi jednotlivými částmi neexistuje konkrétní podobnost či spojení (McQuail 1999: 184). Vzhledem k rysům, které regionální tisk má, spadá do souboru masových médií a jedná se o subsystém regionální.

Regionálním médiím se z hlediska odborného výzkumu nedostává přílišné pozornosti. Jak uvádí Volek (in Waschková Císařová 2007: 135), u regionálních médií není přijatelně proveden rozbor proměn při přechodu na tržní ekonomiku.

Regionální tisk má své místo v mediálním systému. Místní blízkost, spojení tisku s životem a podrobná znalost problematiky zajišťuje oblibu regionálního tisku (Hájek 1979: 58). Na problematiku regionálních médií se zaměřil i Pácl, který regionální média označuje za pestrá a v mediální rovině je považuje za stejně významná jako celostátní. Díky dobré znalosti problematiky a probíraných témat, čtenář regionálních médií lépe pochopí to, o čem se zrovna hovoří (Pácl 1997: 8).

Pácl (1997: 38) se ve svém výzkumu zaměřil i na regionální přílohy, které se objevují v celostátních médiích. Výsledky výzkumu ukázaly, že v rámci celkové čtenosti se čtenáři nejčastěji zaměřují právě na regionální informace.⁸

---

⁷ Ve stejné práci Volek uvádí i výsledky výzkumu, kde přichází s tím, že 66 % redaktorů působících v regionálních periodických nemá vysokoškolské vzdělání. Pouze 15 % vystudovalo žurnalistiku či jiný obor související s mediální problematikou.

⁸ Z celkového počtu 1058 respondentů se na regionální rubriky orientuje více než 60 % z nich.

3. Historický a regionální kontext

Tato kapitola bude sloužit jako informační základ pro další část práce. V rámci kapitoly bude představen zkoumaný region Žďársko z pohledu různých charakteristik. Další oblastí bude i zasazení tématu do kontextu doby, a to nejen ve vztahu k tisku regionálnímu. I přes to, že se práce zabývá vývojem regionálního tisku po roce 1989 na Žďársku, je vhodné provést stručný nástin kontextu předešlé doby i z pohledu celorepublikového. Jedna z částí se tak zaměří na celorepublikovou situaci regionálního a celostátního tisku před daným rokem. Následovat bude nastínění situace před rokem 1989, a to konkrétně v regionu Žďársko.

Podstatnou částí kapitoly bude i teoretické ukotvení strukturální transformace s jejími prvky, které působí i na regionální tisk. Závěr kapitoly se zaměří na historický kontext regionálního mediálního systému. Ten zachytí vývoj regionálního tisku od roku 1989 po současnost na území tehdejšího Československa a následně České republiky.

3.1. Charakteristika regionu Žďársko

Jednou z oblastí zájmu diplomové práce je region Žďársko. V této podkapitole se bude jednat především o geografické vymezení dané oblasti. Vzhledem k tomu, že na území České republiky došlo v průběhu let k několika změnám v administrativním členění území, mohou nastat nesrovnalosti s vymezováním skutečných i pomyslných hranic dané oblasti. Ohraničit oblast Žďársko lze několika způsoby, protože její vymezení se liší v závislosti na zdroji výkladu. Obecně ale Žďársko najdeme v Kraji Vysočina.

Historicky je geografický vývoj složitější, a to z pohledu krajské příslušnosti. Do 40. let existoval správní okres Nové Město na Moravě, který byl složen ze tří soudních okresů Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě a Bystřice nad Pernštejnem. V roce 1949 proběhla jedna z územně správních reforem a sídlo okresu se přesunulo do Žďáru. Ve stejném roce se žďárský okres stal součástí kraje Jihlavského (Šikula, 2022).

Jihlavský kraj byl předchůdcem Kraje Vysočina. Tento správní celek existoval v letech 1948-1960 a téměř se překrýval s hranicemi současného kraje. Od prvního července roku 1960 však bylo území tehdejšího Jihlavského kraje přerozděleno mezi kraj

Jihomoravský, Jihočeský, Východočeský a Středočeský.⁹ Původní okres Žďár se stal základem pro nový a větší okres (Šikula, 2022).¹⁰

V roce 1960 vznikly kromě větších okresů i velké kraje. Jak je řečeno výše, Jihlavský kraj byl zrušen. Území Žďárska se stalo součástí Jihomoravského kraje. Tyto velké správní jednotky byly zrušeny v roce 1990 (Šikula, 2022). Od ledna roku 2000 se většina území Jihlavského kraje vrací pod jeho správu. Roku 2001 dochází k přejmenování na Kraj Vysočina.

Co se týče oblasti Žďársko, zkráceně se tak může říkat původnímu okresu Žďár nad Sázavou. Území okresu Žďár bylo vytvořeno v rámci administrativní reformy členění České republiky v roce 1960. Roku 2005 však došlo k územním změnám a k výraznému zmenšení plochy okresu. V rámci původního okresu Žďár nad Sázavou najdeme čtyři obce s rozšířenou působností – Žďár nad Sázavou, Bystřice nad Pernštejnem, Nové Město na Moravě a Velké Meziříčí. Okres Žďár nad Sázavou lze dále dělit na správní obvody,¹¹ které jsou dle údajů Českého statistického úřadu čtyři a odpovídají obcím s rozšířenou působností.¹² U tohoto vymezení však může nastat problém v osobní příslušnosti. Dané správní celky jsou vymezeny politickou mocí, a tak může nastat situace, kdy se některé z obcí nepovažují být součástí daného správního obvodu. Informace pak čerpají z jiných zdrojů, které jsou jejich bydlišti blíže.

Další možností, jak oblast Žďársko vnímat, je dělení na mikroregiony. Mikroregiony jsou dobrovolnými občanskými svazky obcí, jejichž cílem je hájit zájmy, chránit životní prostředí a obyvatele daného mikroregionu. Ve většině případů tyto mikroregiony kopírují území obce s rozšířenou působností. V případě okresu Žďár nad Sázavou se jedná o mikroregion Bystřicko, Novoměstsko a subregion Velké Dářko.¹³ K těmto oficiálním

---

⁹ Jihomoravský kraj (většina území), Jihočeský kraj (Dačicko a Pelhřimovsko), Východočeský kraj (část okresu Havlíčkův Brod), Středočeský kraj (okrajové části okresů Kutná hora a Benešov).

¹⁰ Do území zahrnul obce okresů Žďár, Bystřice Velké Meziříčí a Velká Bíteš. Z územního hlediska je tak brán dodnes. V roce 2005 pak připadlo 24 obcí okolo Nedvědice okresu Brno-venkov. V roce 2007 zase okres Žďár získal do svého území tři nové obce.

¹¹ Více informací o správních obvodech okresu Žďár nad Sázavou najdeme na stránkách Českého statistického úřadu (Dostupné online na: https://www.czso.cz/csu/xj/spravni_obvody)

¹² Tedy obce Nové Město na Moravě, Žďár nad Sázavou, Bystřice nad Pernštejnem a Velké Meziříčí.

¹³ Zmíněny jsou mikroregiony, které se nacházejí pouze na území okresu Žďár nad Sázavou. Částečně do zmíněného okresu dále zasahuje Horácko – ekologický mikroregion, mikroregion Pernštejn, Dobrovolný svazek obcí Mikroregionu Polensko, Sdružení obcí mikroregionu Hlinecko, Svazek obcí Přibyslavka, Svratecko-křetínský trojúhelník a mikroregion Velkomeziříčsko – Bítešsko.

mikroregionům bývá často počítán i pomyslný mikroregion Žďársko,¹⁴ tedy obec s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou a okolní obce.

Klíčovým periodikem této diplomové práce bude Žďárský deník. Ten vychází na území bývalého okresu Žďár nad Sázavou. Jako Žďársko tedy bude brána oblast, kterou Žďárský deník pokrývá. Jedná se o oblast Bystřicka, Novoměstska, Velkomeziříčska, Velkobítešska, Svratecka a Žďárska.

3.2. Regionální tisk do roku 1989 v Československu

Pokud chceme shrnout mediální změny, které následovaly po roce 1989, je nutné se zaměřit i na mediální situaci do tohoto roku, a to v kontextu historického a politického vývoje. První regionální média jsou datována do období, kdy dochází k vývoji českého tisku obecně. Regionální média z té doby lze do dané kategorie zařadit zejména z hlediska geografického, protože vycházela na neohrazeném území, které odpovídalo tehdejšímu panství. Během první republiky se začala objevovat místní periodika, jako třeba týdeníky, které vycházely na určitém územně správním území. Postupem času se však toto geografické vymezení stírá a vydavatelé se snaží dostat na co největší část území, a to hlavně z finančních důvodů.

O ucelnějším systému regionálního tisku lze hovořit až od meziválečného období Československa.¹⁵ Základním kritériem pro rozvoj regionálního a lokálního tisku byla legislativa, svobodné podnikání a zaručení svobody tisku. Období meziválečného Československa je nejvíce spjato s politickými stranami, které byly nejvlivnějšími vydavatelskými organizacemi. I přesto se jednalo o období rozmachu periodického tisku, a to se projevilo i v rozvoji tisku regionálního. Životnost nově vzniklých periodik však byla často ovlivněna válkou, po níž počet vydávaných tiskovin klesal nejen v řadách periodik regionálních, ale i obecně celorepublikově.

I v poválečném období pokračoval trend vydavatelských organizací z řad politických stran. K těmto organizacím se dále připojil stát i soukromé organizace. Rok 1948 přinesl novou skupinu, a to stranu komunistickou, která, jak víme, následující roky ovlivňovala veškerou vydavatelskou sféru. V tomto období až do revoluce roku 1989 byl tisk pod dohledem komunistické strany a současně fungoval jako nástroj ideologie.¹⁶

---

¹⁴ Označení (mikro)region Žďársko se nejčastěji užívá v oblasti turistiky.

¹⁵ Tušer (1997b)

¹⁶ Tématem komunistického období a žurnalistiky se podrobněji zabýval Hudec (1978) v knize Úvod do marxisticko-leninské žurnalistiky

V době, kdy byla veškerá vydavatelská sféra pod dohledem KSČ, vycházely z regionálního tisku krajské a okresní týdeníky. Od roku 1959 byly okresní týdeníky novinami Okresního výboru KSČ. Informovaly o věcech, které stanovila strana. Obsah musel odrážet agendu a ekonomiku okresních výborů (Kašík, Holina 1988: 22).

Co se týče množství zdrojů, které se zabývají mediální oblastí před rokem 1989, této tematice se věnuje více publikací.¹⁷ V rámci oficiální struktury¹⁸ vycházely i odborné sborníky, které měly napomáhat právě i při tvorbě regionálních a lokálních periodik. Je však nutné poukázat na fakt, že texty zde obsažené vznikaly pod dohledem a kontrolou tehdejší ideologie.

Období, kdy byli u moci komunisté, je velmi dlouhým časovým úsekem v rámci historického vývoje Československa. Komunistická strana se do čela republiky dostala roku 1948 a zavedla svůj ideologický systém do všech sfér života. Co se týče médií, hlavní znaky mediální sféry v dobách vlády komunismu shrnuje Ágnes Gulyás (2003: 82), která se současně zaměřuje i na porovnání s tiskem postkomunistickým. Mezi základní kategorie v oblasti svého zájmu řadí hlavní funkce tisku, hlavní síly, účast státu, role chování tiskových společností a mediální kontrolu.¹⁹ V tomto období kontroloval stát prakticky všechno a nejinak tomu bylo i v mediální sféře. Cílem komunistické strany bylo v rámci celostátních i regionálních médií upevňovat svoji pozici ve společnosti. Stát se podílel na vydávání všech povolených tiskovin. Stejná situace byla i v oblasti médií regionálních a lokálních, která spadala pod kompetence okresních a krajských výborů komunistické strany (Waschková Císařová 2013: 79). Obecně byl mediální kontrolou pověřen Úřad pro tisk a informace. Ten se v roce 1969 rozdělil do dvou – Český úřad pro tisk a informace a Slovenský úřad pro tisk a informace.

Jednotlivé redakce byly pod dohledem strany zvenku i zevnitř. Na významné redakční pozice (šéfredaktor, zástupce šéfredaktora) byli dosazováni členové KSČ. Strana obecně ovlivňovala, kdo bude v redakci pracovat a kdo ne. Mezi hlavní podmínky pro přijetí a následnou práci v redakci patřila podpora myšlenek a idejí strany, bezúhonnost a uspokojivý kádrový posudek. Téměř vždy dostávali přednost členové strany před nekomunisty.

---

¹⁷ např. Hájek (1979); Holina (1989); Tušer – Šefčák (1986) apod.

¹⁸ Ta působila zejména od roku 1948 po převzetí moci komunisty.

¹⁹ Viz Příloha č. 1

Mediální systém byl víceméně stabilní a podléhal administrativnímu členění země (Giorgi 1995: 108,109). Jak Česko, tak Slovensko bylo členěno do krajů a následně do okresů. Praha i Bratislava vystupovala v administrativním členění jako kraj. Pokud došlo ke změnám územním, došlo ke změnám i v rámci struktury novin.²⁰

Sledovaný region Žďársko spadá pod Kraj Vysočina, dříve kraj Jihlavský. Zde do roku 1960 informace pokrýval krajský titul Jiskra, který vycházel v Jihlavě. Po územní reformě byly regiony Jihlavského kraje převedeny do mediální správy sousedních územně správních celků – kraj Jihočeský, Jihomoravský, Východočeský a Středočeský.

O mediální situaci v roce 1989 a dalším vývoji hovoří následující částí práce. Obecně lze ale říct, že vývoj do klíčového roku 1989 nelze příliš srovnávat s vývojem následným. Je však nezbytné vědět, jak celostátní i regionální tisk v této době fungoval a jakým trendům podléhal. Tyto informace jsou důležité pro následnou charakteristiku a popis změn, které po roce 1989 přišly.

3.3. Regionální tisk do roku 1989 na Žďársku

Jak je uvedeno výše, Žďársko patří územně pod Kraj Vysočina. Dříve se jednalo o kraj Jihlavský, který však vlivem územní reformy zanikl. Správa regionů Jihlavského kraje byla převedena do sousedních krajů – Jihočeského, Jihomoravského, Východočeského a Středočeského. Nejinak tomu bylo i v mediální sféře. Do onoho roku, kdy došlo k územní reformě, pokrýval Jihlavský kraj titul Jiskra a jednalo se o tiskový orgán KV KSČ v Jihlavě. V novinách se často psalo o žďárském okrese, o budování Žďáru či o obcích Žďárska. Po roce 1960 se z deníků stala na Žďársku nejvýznamnější jihomoravská Rovnost, která pokrývala velký Jihomoravský kraj. Pod něj spadalo právě i Žďársko (Šikula, 2022).

Pokud se vrátíme do více vzdálené minulosti. Od počátku 20. století přinášel informace na Žďársku měsíčník Žďárský obzor. Ve stejné době začal vycházet i týdeník Horácké listy. Jejich publikaci však přerušil protektorát. Po druhé světové válce na Horácké listy navázal další týdeník. Tentokrát s názvem Naše Horácko (Šikula, 2022).

Na území okresů vycházely ale od 60. let především týdeníky. Jejich počátky byly řízeny okresním výborem Komunistické strany Československa a jsou spojeny právě s územní reorganizací v roce 1960. Organizační změnu tisku dokončila územně správní reforma. Sekretariát ústředního výboru KSČ následně schválil 20. ledna 1960 usnesení

---

²⁰ V roce 1960 se snížil počet krajů a okresů, a to se odrazilo i v počtu novin. Právě 60. léta přinesla základní uskupení tehdejšího tisku, které vydrželo bez větších změn až do roku 1989. (Šmíd 2004a; 2004b)

O úpravách tisku v krajích a okresech v souvislosti s novou územní organizací stranických orgánů. Zákon o územním členění byl schválen až počátkem dubna roku 1960, reorganizace tisku ale proběhla už v březnu. Ústřední výbor schválil názvy novin a došlo i ke schválení úprav tisku v nových okresech. Následně byly zřízeny noviny s týdenní periodicitou. S občasným přerušením fungovaly až do listopadových dnů roku 1989. Název, který noviny v roce 1960 získaly, zůstal po třicet let nezměněný. Ve většině okresů se jednalo o názvy, které vyjadřovaly odkaz k tradici dělnických časopisů (Jiskra)²¹ nebo k myšlence budování socialismu (Budovatel, Nástup)²². Nepochitický název, který odrážel zeměpisnou polohu, měly jen některé. Mezi ně ale patřila i Vysočina na Žďársku (Šikula, 2019: 86)

Okresní týdeníky tedy vznikly společně s územní reformou a velkými okresy v roce 1960. Na Žďársku vycházely noviny původně pod názvem Směr Vysočiny. První číslo vyšlo 18. března téhož roku. Od 8. června roku 1967 pak noviny vycházely pod názvem Týdeník Vysočina. „Až do roku 1969 sice v záhlaví bylo uvedeno, že se jedná o *"Týdeník – orgán ONV ve Žďáru nad Sázavou,"* od roku 1970 je v záhlaví *OV KSČ* opět uváděno a je zde: *"Vydává OV KSČ a ONV ve Žďáru nad Sázavou"*. Změna vydavatele pak nastává v důsledku vývoje po 17. 11. 1989.“ (Šikula, 2022).

Obsah novin odrážel přání politiků. V novinách byla prezentována politika a činnost KSČ v kontextu volebního programu. Dále průmysl, zemědělství a kulturní politika. V různé míře dostala prostor i regionální témata neodrážející politiku (Šikula, 2022).

Vznik novin byl řízen komunistickou stranou ve všech ohledech. Před rokem 1989 byl papír na přiděl a bylo přesně naplánováno, kolik stran může vyjít. Většinou se jednalo o rozsah osmi stran. Noviny směly vyjít v určitém nákladu s periodicitou jednou týdně (Moržol, 2022).

Týdeník Vysočina, který je faktickým předchůdcem dnešního Žďárského deníku, vychází na území regionu Žďár nad Sázavou už od roku 1967 a stále se těší velké oblibě. Podoba, kterou měl týdeník do listopadových událostí roku 1989 se příliš neměnila. Rozsah novin byl šest stran. Typickým znakem byla červená barva, kterou byl tučně zvýrazněn název týdeníku – Vysočina. V podtitulu se noviny v tehdejší době pyšnily vyznamenáním za zásluhy a výstavbu. Tak jako v jiných okresech, i na Žďársku vycházel týdeník pod

---

²¹ Noviny v okrese Jihlava a Třebíč (od roku 1960).

²² Název Nástup nesly v dnešním Kraji Vysočina noviny okresu Pelhřimov (od roku 1960).

správou Okresního výboru KSČ a Okresního národního výboru ve Žďáře nad Sázavou. Součástí novin byly i fotografie. Noviny vycházely v černobílém provedení.

Obsahově noviny odrážely přání vládnoucí strany a na svých listech informovaly o její činnosti. Zveřejňované články se často opíraly o celorepublikové a historické události, které byly vykresleny s ohledem na okresní situaci. Příkladem je text s titulkem: Únor 1948 otevřel cestu k rozvoji Žďárska. Ten vyšel v prvním vydání roku 1988 ve čtvrtek 7. ledna. Odkazoval ke 40. výročí únorových událostí a „...vítězství pracujícího lidu.“²³ Celorepublikové téma se zohlednilo v rámci regionu.

3.4. Procesy proměn a strukturální transformace regionálního tisku po roce 1989

Pokud se chceme důkladněji podívat na historický vývoj a proměny regionálního tisku po událostech roku 1989, je nutné si uvědomit, že celé území procházelo po listopadu daného roku masivní transformací ve všech možných oblastech. Vzhledem k tomu, že média zprostředkovávají zpravodajství masám lidí a jsou pro společnost důležitou součástí, je více než pochopitelné, že se tato strukturální transformace odrazila i ve světě médií, a to jak ve fungování médií celostátních, tak těch regionálních. Je tedy nutné se v kontextu vývoje regionálních médií na území České republiky a tehdejšího Československa zaměřit na procesy transformace, kterými tato média po roce 1989 procházela. Ty ovlivňovaly jejich osud a budoucí směřování.

Po roce 1989 přichází mnoho změn právě i do mediálního systému. Regionální tisk je jedním, který bojuje o přežití. Hlavním důvodem existenčních problémů je nedostatek financí a nestabilní prostředí. Regionální tituly měly v porovnání s těmi celostátními výrazně nižší příjmy. Z této skutečnosti plynulo i nižší finanční zajištění, protože stát regionální tisk méně dotoval, a nutnost zvýšit ceny jednotlivých titulů. Na regionální tisk působí po roce 1989 ale i další faktory a na ty se zaměří následující řádky. Konkrétně půjde o jednotlivé procesy, kterými regionální mediální sféra po roce 1989 procházela.

Po roce 1989 je pro český mediální trh příznačný vstup zahraničních investorů. A právě tito zahraniční investoři velmi rychle ovládli jak celostátní média, tak právě i ta regionální. Vstup zahraničních investorů a vlastníků na český trh je spojen i s obnovou technického vybavení redakcí a jejich úplná rekonstrukce (Burton, Jiráček 2001: 120). Za zapojením zahraničních mediálních společností stála nízká konkurenceschopnost na

---

²³ Týdeník Vysočina, č. 1, 7. 1. 1988, s. 1

českém trhu. Především německé společnosti toho dokázaly využít. To vedlo ke koncentraci vlastnictví a zrodu monopolů. Rysy monopolizace se postupně projevovaly i v kontextu tisku regionálního.²⁴

Dle Waschkové Císařové (2013: 38) je velmi obtížné vymezit konkrétní teorii strukturální transformace²⁵ mediálního systému. K dané teorii neexistuje jednotný rámec. Spojením již existujících teorií tak Waschková Císařová dochází k vlastnímu vymezení daného procesu. Skrze nejčastěji uváděné faktory v již existujících pracích²⁶ formuluje Waschková Císařová tři konkrétní faktory, které se projevují při proměně mediálního systému, a to konkrétně v transformaci podsystemu regionálního a lokálního tisku. Jedná se o faktor politicko-ekonomický, socio-kulturní a technologický.

Ve svém výzkumu se Waschková Císařová dále podrobněji zabývá především faktorem politicko-ekonomickým. Jedním z důvodů je i to, že v rámci daného faktoru je poměr daných sil téměř vyrovnan. V mnoha případech je téměř nemožné oddělit jednotlivé části. Jak uvádí McNair (2004: 22), jejich síly se v některých případech dokonce i mísí dohromady, a to i přesto, že z hlediska analytického jsou faktory politické a ekonomické snadno rozlišitelné. Tak jak mívá ekonomika význam politický, dokáže mít i politika význam ekonomický. Jejich oblasti zájmu jsou často vzájemně propojeny.

V každém případě je však nutné se v rámci daných faktorů zaměřit i na další oblasti zájmu, které Waschková Císařová (2013: 40) nazývá činiteli. Jednotliví činitelé spolu vzájemně interagují a utvářejí dohromady dynamičnost transformace. Mediální systém či subsystém je tak ve finále výsledkem vlivu jednotlivých činitelů, kteří se nacházejí v rámci každého z různorodých faktorů.

V rámci procesu strukturální transformace je důležitým faktorem proces komercializace. Tu definuje Gulyás (1999: 61) jako proces, při kterém dostávají větší prostor komerčnost a komoditnost médií. Komercializace je hlavním z faktorů, které se v transformaci médií projevují. Dle Jakubowizce (2007) je komercializace jedním z devíti²⁷ vnějších vlivů, které ovlivňují přeměnu tzv. postkomunistických mediálních systémů tím, že

---

²⁴ Waschková Císařová (2010: 18); Benda (2007: 134)

²⁵ Strukturální transformace – termín, který je ve společnosti obecně užíván pro popis změn při přechodu od totality k demokracii. Nejčastěji je termín spojován s vývojem střední a východní Evropy po svržení komunistických režimů. (Jakubowicz 2001: 60)

²⁶ Waschková Císařová uvádí následující: Giorgi (1995); Darmo (1998); Sparks (1998); Gulyás (1999; 2003); McNair (2004); Prokop (2005); Coman (2000); McQuail (1999)

²⁷ Jako další uvádí: mediální diferenciaci; mediální decentralizaci; demokratizaci; demonopolizaci a deregulaci; koncentraci vlastnictví; internacionalizaci, transnacionalizaci a globalizaci; digitalizaci a konvergenci; profesionalizaci žurnalistiky.

dochází ke zpeněžení médií. McQuail (1998: 108) identifikuje komercializaci s masovou produkcí, která má současně nízké náklady, a která se zaměřuje na průmyslovou pracující třídu. Jejím hlavním cílem je zisk.²⁸ Obecně lze komercializaci vnímat tak, jak byla definována výše – proces v rámci politicko-ekonomické oblasti proměny médií, kdy se tento proces odráží v následujících mikro a makro činitelích. Mezi konkrétní projevy komercializace v rámci regionálních a lokálních médií patří monotónní obsah, zezábavňování i nižší kvalita obsahu. Po roce 1989 se komercializace projevuje skrze silnou touhu po zisku z vydávaných titulů, které se v důsledku toho více zaměřují na reklamu a do předávaných informací přidávají prvky bulváru.

Další jednotlivé činitele v rámci komercializace lze rozdělit podle úrovně působení na makro-činitele, kdy se jedná o (de)regulaci, privatizaci a koncentraci vlastnictví, a mikro-činitele.

Makro-činitel (de)regulace²⁹ souvisí mimo jiného s nastavením mediální legislativy. Po roce 1989 dochází k deregulaci legislativy a provedené úpravy byly odrazovým můstkem pro procesy následující, jako je privatizace, změny ve vlastnictví a následná koncentrace.

Dalším činitelem, který v mediální sféře po roce 1989 působí, je privatizace.³⁰ Porevoluční vláda se snaží převést vlastnictví do soukromých rukou velmi rychle, a tak v té době ještě ani není vytvořena legislativa, která by tyto kroky podepřela. Privatizace probíhá velmi rychle, a to i díky kupónové privatizaci, která urychlila transformaci. Na privatizaci lze nahlížet z pohledu dvou fází – spontánní a zprostředkované. Spontánní privatizace nastává prakticky okamžitě po svržení tehdejšího režimu (komunismu) a vedení novin přebírají samotní novináři. Zprostředkovaná privatizace probíhá skrze organizace, které plní roli prostředníků a předávají vydavatelství soukromým vlastníkům (Coman 2000: 38). Moment, kdy u národních vlastníků nastávají ekonomické problémy a je proto nutný vstup zahraničních investorů na náš trh, nazýváme jako denacionalizace.

Jak je uvedeno výše, změny v mediální legislativě jsou často velmi liberální a vznikají prakticky za pochodu. Zákony tak nejsou uzpůsobeny kontrole dalšího z činitelů,

---

²⁸ Přesnou definici komercializace je těžké určit. Problémem je její nejasnost a nejednotnost ve spektru autorů a děl.

²⁹ Daný termín lze rozdělit na dva procesy, a to na proces regulace (zákonně ustálení dané činnosti, průmyslu či případně negativní činnosti) a deregulace (oslabuje nebo ukončuje kontroly, omezení vlastnictví a omezení obsahu médií. Přináší pestřejší výběr služeb, větší svobodu, podporu konkurence). (Franklin – Hamer – Hanna – Kinsey – Richardson 2005)

³⁰ Privatizace - politický proces, který mění státní vlastnictví na vlastnictví soukromé.

a to koncentraci vlastnictví.³¹ Po roce 2000 dochází k další a další koncentraci vlastnictví lokálních a regionálních tiskovin. V současné době lze říct, že vydavatelství VLM (dříve Vltava-Labe-Press) zastává monopolní postavení v dané oblasti mediálního trhu. Je však nutné zmínit, že se jedná pouze o oblast regionálních deníků (Waschková Císařová 2007: 64).³²

Na mikro-činitele, kdy se jedná o racionalizaci, centralizaci a (de)lokalizaci, se podrobněji zaměří následující podkapitola.

3.4.1. Mikro-činitelé: teorie a praxe v rámci strukturální transformace

Na mikro-činitele se zaměřujeme v oblasti mediální organizace. V oblasti regionálního tisku se jedná především o činitele racionalizace, centralizace a (de)lokalizace. Zmínění činitelé jsou výsledkem makro-činitelů.

Jak bylo zmíněno výše, mikro-činitelé se týkají procesů na úrovni mediální organizace. Tyto organizace se skládají ze specifické struktury a konkrétních aktivit, kdy vše, co s organizací souvisí, prochází kontrolou, aby výsledné produkty odpovídaly očekáváním.

Prvním, ze zmíněných mikro-činitelů, je racionalizace.³³ Pro správnou funkci daného procesu je nutné, aby fungovaly firmy, které se snaží o co největší zisk skrze komercializaci. Velmi zjednodušeně řečeno, každé rozhodnutí dané firmy se odvíjí na základě toho, aby získala největší možné množství zisků. Volek (2007: 37) o racionalizaci hovoří jako o podrobení novinářské činnosti ekonomické racionalitě marketingu. Racionalizace se v rámci mediální organizace projevuje například skrze směřování organizace média do jednoho místa, snižování počtu zaměstnanců, slučování funkcí i rutinní mediální výstupy.

Na veřejnost a její zájem se vzhledem k racionalizaci nahlíží pohledem zájmů soukromých mediálních společností. Novináři tak spíše než jako nezávislí pisatelé vystupují jako zástupci dané mediální organizace (tamtéž).

---

³¹ Koncentrace vlastnictví – situace, kdy stále méně lidí vlastní stále více mediálních společností. (Viz Mosco 1996). Koncentrace může vést k omezení pestrosti médií.

³² V praxi lze na koncentraci vlastnictví nahlížet ze tří pohledů – horizontálního (jeden vlastník shromažďuje společnosti, u kterých hrozí konkurence), vertikálního (hromadění společností v rámci oboru podnikání, kdy jeden majitel shromažďuje společnosti, které jsou na různých úrovních fáze vývoje) a diagonálního (opět jedna osoba či společnost skupuje podniky z různých oblastí podnikání, např. tiskárny). (Jirák, Köpplová 2009: 145).

³³ Omezení financí uvnitř firmy (Doyle 2003)

Dalším z mikro-činitelů je centralizace³⁴, která se velkou měrou projevuje i v rámci racionalizace. Centralizace se podílí na proměnách regionálních a lokálních médií a přispívá ke vzniku (de)lokalizace. Centralizace se často projevuje z finančních důvodů, kdy se skrze omezování počtu zaměstnanců i slučování funkcí snižují náklady. Konkrétní důsledky centralizace se projevují omezením lokálního tisku a nahrazením obsahu, který nemá k dané lokalitě takovou vazbu. Do redakce je dodán z centrálního systému. Stejně tak se projevuje i v rámci editačních prací, kdy o konkrétním obsahu a rozvržení rozhodují lidé, kteří nejsou s danou lokalitou seznámeni. Všechna rozhodnutí dělají opět z centrálních organizací.

Daný trend se ukazuje i v rámci výzkumu této diplomové práce. K propouštění zaměstnanců a zmenšení redakcí docházelo a dochází i v Denících na Vysočině, potažmo přímo ve Žďárském deníku. Jak uvádí Aldridge (2007: 43), k propuštění už nedochází jen na úrovni marketingu či editorů, ale i v řadách redaktorů. To vede k zintenzivnění a navýšení objemu práce, která připadá na jednoho redaktora. To často vede ke snížení kvality textů a následně k poklesu čtenosti. V regionálních vodách se tato situace projevuje i snížením platů jednotlivých novinářů.

Právě racionalizace a centralizace mají velký podíl na nižší kvalitě regionálního tisku. Racionalizace se projevuje skrze změnu aktivního vyhledávání k tomu pasivnímu. Novináři zjišťují informace převážně z redakcí a nevydávají se tolik do terénu.³⁵ Dalším projevem je i konvergence obsahu, která se dle Waschkové Císařové projevuje v médiích, která mají stejného vlastníka. Na stranách daných titulů se pak objevuje stejný obsah (Waschková Císařová 2013: 62). Na problém sbíhajících se témat poukazuje i Volek, který říká, že redakce využívají jistých šablon a univerzálních témat, která pak využívají různé regionální redakce pouze s drobnými úpravami na základě specifických charakteristik konkrétního regionu (Volek 2007: 38).³⁶

Třetím faktorem je potom (de)lokalizace.³⁷ Co se týče tohoto pojmu, jeho definice je komplikovaná. Waschková Císařová (2013: 60) uvádí projevy na úrovni organizace (snížení

---

³⁴ Přesun složek organizace do centra. Centrum slouží několika periferním organizacím.

³⁵ Jak ukazuje výzkum této práce, je to dáno i množstvím požadované práce a nedostatkem času. Pro regionálního novináře je výhodnější obstarat si informace skrze telefon a tiskové zprávy od vhodných zdrojů, než se vydávat do terénu sám a tím ztrácet drahocenný čas, který poté potřebuje ke splnění další práce.

³⁶ Tento trend se v současné době projevuje i v redakci Žďárského deníku, protože nyní spadá pod sloučenou divizi Vysočina a jižní Morava. Šéfredaktor vede vysočinské redaktoři z redakce v Brně a témata, která se řeší na jižní Moravě jsou delegována i na Vysočinu do regionálních redakcí. (Viz níže)

³⁷ Delokalizace – ztráta regionálních charakteristik organizace. Přesun organizace do centra. Lokalizace – zesílení regionálních charakteristik organizace v rámci struktury i obsahu.

počtu zaměstnanců má vliv na nižší spojení novináře s lokalitou) či na úrovni tvorby obsahu (získání obsahu i procesy editace z centrálních redakcí).

V regionálních periodických, konkrétněv síti Deník, se delokalizace projevuje skrze nižší zájem o regionální specifika. Důležitá rozhodnutí jsou řízena z centrálních redakcí, která například u Deníků Vysočina sídlí v Brně. Regionální redakce nemají moc kontrolovat svá rozhodnutí. Často má delokalizace vliv na kvalitu výsledných textů. Opět se projevuje konvergence obsahu a pokles počtu originálních lokálních zpráv. Počet centrálních textů, které vznikají k použití pro více regionů, roste. Naopak ale klesají počty výhradních regionálních textů specifických pro jednu oblast. Postavení regionálních médií je tak více ohroženo, protože již nepublikují výhradně regionální texty. Jejich tradiční esence ustupuje a stávají se z nich spíše periodika krajská. Obsah publikovaných textů neobsáhne události v regionech. Opět mají větší vliv editoři a šéfredaktoři, kteří sídlí v centrálních redakcích a kteří neznají místní poměry a témata, která daný region zajímají nejvíce (Waschková Císařová 2013: 63–65).

3.5. Vývoj mediálního systému regionálního tisku po roce 1989

Následující řádky se zaměří na konkrétní historický kontext vývoje mediálního systému regionálního tisku. O kontextu doby a probíhajících změnách hovoří několik zdrojů³⁸. Velmi podrobně se problematice vývoje regionálního tisku po roce 1989 věnoval například Benda v publikaci Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 - 2006 (2007).³⁹ Jeho spektrum zájmu se pohybuje od roku 1989 do roku 2006. Benda (2007: 134) rozděluje vývoj regionálního tisku do tří období:

- 1. období: 1989–1992
- 2. období: 1993-2000
- 3. období: 2001-2006

Každé z těchto období je charakteristické určitými rysy. V některých případech je vývoj srovnatelný s vývojem celostátního denního tisku, avšak najdou se i velmi podstatné rozdíly.

„Co se regionálního denního tisku týká, v roce 1989 vycházely v Československu čtyři metropolitní večerníky ve velkých městech (Praha, Brno, Bratislava, Košice), z nichž v České socialistické republice vycházely dva (Večerní Praha, Brněnský večerník), a dále

---

³⁸ Dále se problematice věnuje např. Šmíd (2004a, 2004b), Tušer (1995), Sovová (2001)

³⁹ V knize se věnuje i vývoji celostátního periodického tisku.

pak v Československu existovalo deset regionálních deníků, z nichž sedm vycházelo v České socialistické republice (Jihočeská pravda, České Budějovice; Pravda, Plzeň; Pochodeň, Hradec Králové; Svoboda, Praha; Průboj, Ústí nad Labem; Nová Svoboda, Ostrava; Rovnost, Brno): v sídelním městě každého tehdejšího kraje [...] Všechny české regionální deníky vydávaly krajské výbory Komunistické strany Československa.“⁴⁰

První období je dle Bendova rozdělení ohraničeno roky 1989 a 1992. V této době došlo ke spontánní privatizaci a vzniku nových deníků.⁴¹ Pro toto období je charakteristickým převod vlastnictví do rukou dvou zahraničních společností, a to Neue Presse Verlags-GmbH⁴² (NPV) a Socpresse SA⁴³.

Události v listopadu roku 1989 přinesly mnohé změny. Je samozřejmé, že součástí změn byla i oblast tisku. V rámci společnosti dochází k přechodu od totality a centrálně řízené ekonomiky k principům demokracie a tržní ekonomiky. Období bezprostředně po vypuknutí revoluce je obdobím euforie a naděje. Jedná se o období propagace a růstu čtenářství a do popředí se najednou dostávají i dříve zakazované tituly. Změny v oblasti médií se však neměly týkat jen nástrojů represe, ale i fungování médií obecně, protože po prvotních ekonomických změnách se začaly objevovat další problémy a nedostatky v oblastech technologických i kulturních (Giorgi 1995: 111). Bylo tedy nutné provést transformaci nejen v tisku celostátním, ale i v tisku regionálním a lokálním.

Jednou ze změn v oblasti regionálních médií byla otázka vydavatelství. Vydavatelská pravomoc přešla v tomto období z rukou krajských výborů KSČ do Vydavatelství Rudé právo.⁴⁴ Místní tiskoviny na úrovni okresů nově vydávaly okresní či městské úřady. Rok 1990 přinesl další vlastnické změny. Vláda a parlament rozhodli, že podniky a hospodářská zařízení, které dříve vlastnila KSČ, spadají nově pod správu státu. Vydavatelství Rudé právo se rozdělilo do dvou státních společností – Vydavatelství Delta (původně Vydavatelství ÚV KSČ) a Vydavatelství Deltapress s.p (Benda 2007: 136).

V závěru předcházejícího roku (roku 1989) vydávalo na území Česka všech sedm krajských deníků Rudé právo. Současně vznikly i další z deníků, jako byl například

---

⁴⁰ Benda (2007: 135)

⁴¹ Nové tituly často zanikly. Případně přecházely pod vlastnictví zahraničních vlastníků.

⁴² Čechy. Její aktivity v rámci zahraničí byly převedeny na společnost Verlagsgruppe Passau GmbH.

⁴³ Morava a Slezsko

⁴⁴ Již v první polovině roku 1990 se od vydavatelství odděluje Vydavatelství Florenc, které vydávalo deník Rudé právo. Ředitelem byl Zdeněk Porybný, který byl i šéfredaktorem. O půl roku později vznikla společnost Borgis a.s. a začala vydávat vlastní deník Rudé právo.

Moravskoslezský den v Ostravě. V Praze zase vycházel regionální deník Praha Expres. Ten byl později znám jako celostátní deník Expres.

Jak již bylo řečeno výše, první období po roce 1989 je spojeno i s tzv. spontánní privatizací. Ta je v roce 1992 prakticky ukončena, protože všech devět tehdejších periodik z regionálního denního tisku již přešlo do soukromého vlastnictví. Za velmi krátkou dobu dokázaly společnosti,⁴⁵ které byly vlastněny německou společností Neue Presse Verlags-GmbH (NPV)⁴⁶, získat čtyři ze sedmi krajských deníků. NPV tak velmi brzy získala kontrolu nad regionálním denním tiskem v Čechách. Dochází tak ke koncentraci vlastnictví⁴⁷.

Co se týče porevolučního vývoje denního tisku na Moravě, i zde proběhla tzv. spontánní privatizace. Brněnští redaktoři založili Moravskoslezské vydavatelství, a. s. Tato společnost vydávala Moravský demokratický deník RT⁴⁸. Ve Slezsku byla založena společnost OSNA, a.s. a vydávala deník Svoboda – list pro Moravu a Slezsko.⁴⁹ I tyto společnosti však byly v roce 1992 odkoupeny, a to francouzskou společností Socpresse SA.

Mezi lety 1993 a 2000 dochází na poli regionálního tisku ke změnám ve vlastnické struktuře. Některé nové deníky převzaly zahraniční společnosti a některé deníky, které měly zahraničního vlastníka už tehdy, změnily majitele. Příkladem je společnost Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft mbH, která vystřídala společnost Socpresse SA v roli vlastníka moravských deníků. Stala se vlastníkem většinovým. V této době se začíná na českém trhu projevovat ještě společnost Ringier AG, kdy skrze dceřinou společnost Ringier ČR a.s. získala ostravský deník Moravskoslezský den a celou společnost Moravskoslezský den a. s (Benda 2007: 139). Kupující společnost Ringier však deník a původní společnost nevlastnila příliš dlouho a následně se dostávají do rukou vydavatelství Mittelrhein-Verlag GmbH. Práva na vydávání deníku Moravskoslezský den jsou následně převedena na Novotisk Olomouc, spol. s.r.o. a postupem času je tento titul rozšířen do šesti regionálních titulů, které pokrývaly území celé Moravy.⁵⁰

---

⁴⁵ Jednalo se o společnosti: Vydavatelství Vltava, spol. s.r.o., Vydavatelství Labe, spol. s.r.o. a PNPRESS, a.s.

⁴⁶ Později se jedná o Verlagsgruppe Passau GmbH (VGP).

⁴⁷ Koncentrační aktivity zkoumal již na počátku 90. let antimonopolní úřad. Porušení zákona však nalezeno nebylo, i když v roce 1993 společnost vlastnila více než 30 % regionálních titulů na českém trhu.

⁴⁸ Původně deník Rovnost, od roku 1995 Moravské noviny Rovnost, od roku 2001 Brněnský deník Rovnost, od roku 2006 Brněnský deník.

⁴⁹ Původně Nová Svoboda.

⁵⁰ Další novou společností, která v tomto období přichází na trh, je společnost Metro Česká republika a. s., která vydávala bezplatný deník Metro. Nabízely se však otázky, zda se opravdu jedná o deník, či o inzertní noviny.

V české části republiky docházelo postupně k vytváření okresních odnoží deníků. Předchůdci společnosti Vltava-Labe-Press a.s.⁵¹ (Vydavatelství Vltava s.r.o., Vydavatelství Labe s.r.o., PNPRESS a.s a Pragoprint a.s.) tak rozvíjejí okresní deníky v Čechách. Na Moravě ale k něčemu takovému nedochází a vychází zde jen krajské regionální deníky (Moravské noviny Svoboda, Moravské noviny Rovnost a deníky Den) a regionální týdeníky.⁵²

Rok 2000 přináší další změny ve vlastnických strukturách. Aktivita společnosti NPV přebrala společnost Verlagsgruppe Passau GmbH (VGP) a pod jejím vedením dochází ke sloučení většiny českých vydavatelských společností a vzniká Vltava-Labe-Press a.s. Tato společnost se stává zastřešující pro většinu regionálních deníků VGP. Trh regionálního tisku v České republice je následně rozdělen mezi vydavatelství Verlagsgruppe Passau GmbH (VGP), Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft mbH (RBVG), Mittelrhein-Verlag GmbH a Frankenpost Verlag GmbH.⁵³

Co se týče titulů, v rámci České republiky vychází několik regionálních a okresních mutací na území Čech. Na území Moravy a Slezska se však jedná o deníky krajské, tedy bez regionálních a okresních mutací. Jak je zmíněno výše, regionálně vychází pouze týdeníky.

Období od počátku nového tisíciletí do roku 2006 je spojeno s konsolidací vlastnictví, které má prvky monopolu na poli regionálního tisku. V tomto období dochází ke sjednocení regionálního tisku. Některé z dřívějších zahraničních společností opouští český trh. Další z vydavatelství si dále udržují svůj majetkový podíl ve společnostech, které kontrolují české deníky v regionech, ale na jejich přímé kontrole a řízení se dále nepodílí. V tomto období dochází na našem území k největšímu celostátnímu sjednocování denního regionálního tisku. Na sklonku daného období se v Praze zakládají další bezplatné deníky, avšak většina na trhu neobstála. První z těchto bezplatných deníků, deník Metro, který vycházel od roku 1997, však rozšiřuje dosah i do dalších českých měst.

Důležitým milníkem a počátkem třetího období⁵⁴ je moment v prosinci roku 2000, kdy dochází k prodeji šesti moravských titulů Den.⁵⁵ Ntisk, a.s. a Novotisk, spol. s.r.o, které spadají pod společnost Mittelrhein-Verlag GmbH, prodávají tuto síť deníků společnosti

---

⁵¹ O vzniku zastřešující společnosti hovoří následující odstavec.

⁵² Na Žďársku se jedná o Týdeník Vysočina.

⁵³ Deníky Bohemia; deníky Moravské noviny Rovnost, Moravsko-slezské noviny Svoboda a jejich odnože; Moravskoslezský den; Západočeské noviny.

⁵⁴ Rozdělení dle Bendy. Viz výše.

⁵⁵ Jednalo se o tituly Moravskoslezský den, Brněnský a jihomoravský den, Hanácký a středomoravský den, Zlínský a moravský den, Olomoucký den a Ostravský den.

VGP. Vydavatelství VLP, které fakticky spadá pod společnost VGP, získává později i síť regionálních týdeníků Region, které vycházely v oblasti severní Moravy.

V létě roku 2001 se společnost RBVG začíná zaměřovat na tisk celostátní. Součástí tohoto přeorientování je i prodej titulů Moravské noviny Rovnost a Moravskoslezské noviny Svoboda, společně s jejich regionálními týdeníky,⁵⁶ společnosti VGP. Na území Česka se jedná o společnost Vltava-Labe-Press, a.s. Nový vlastník dané tituly spojuje a společně se šesti regionálními odnožemi titulu Den vytváří síť deníků Moravia. Spojením výše zmíněných titulů vzniká jednotný titul s názvem Moravskoslezský den, který vychází od 1. října roku 2001. Od tohoto deníku dále vznikají další mutace. Hlavním cílem byl vznik primárního a silného deníku pro každý region.⁵⁷ Nový formát přináší snahu o sjednocení regionálního obsahu.⁵⁸

Tyto obchodní fúze zapříčinily, že se o společnost Vltava-Labe-Press začal již podruhé zajímat ÚOHS. Úřad vznik jmenovaných skupin povolil, a to z důvodu toho, že *„relevantní trh denního tisku se skládá z celostátních i regionálních deníků, a že na tomto trhu postavení VLP nepřekračuje limity stanovené zákonem.“*⁵⁹

I přes to, že výše zmíněné fúze prošly skrze zkoumání, nejednalo se o poslední kontrolu od ÚOHS. V červnu roku 2004 odkoupila společnost VLP Západočeské noviny spol. s.r.o. od firmy Frankenpost Verlag GmbH. Tato kontrola však proběhla na základě návrhu samotné společnosti VLP.

Kromě rozvíjejícího se a až téměř monopolního postavení VLP, vycházelo a vychází na území České republiky několik dalších regionálních deníků. Šlo o placené tituly Horácké noviny, Jihlavské listy a Orlický týdeník. K těmto titulům patřilo ještě 73 deníků společnosti VLP. Dále pak neplacený titul 24 hodin, Metro a Metropolitní Expres. Celkem šlo asi o 80 periodik, které byly pod kontrolou osmi majitelů. Největším hráčem na poli regionálních titulů tak byla společnost VLP.

Na Moravě jsou denně informace poskytovány skrze mutace místních deníků. Moravskoslezský deník se dále dělí na sedm odnoží, Moravské noviny Rovnost se dělí na

---

⁵⁶ Jednalo se o týdeník Hranický týden, Nové Valašsko, Nové Přerovsko, Nový život, Slovácké noviny a Slovácko.

⁵⁷ V rámci naplnění daného cíle dochází k několika transformacím, které se týkají i titulů vycházejících v rámci Vysočiny, potažmo žďárského regionu. Viz Benda (2007: 144): deníky Noviny Vysočiny a Listy Pelhřimovska, které spadaly do sítě Bohemia, se přeměnily na deníky Vysočina v síti Moravia. Deníky Moravské noviny Rovnost a Brněnský a jihomoravský den se přeměnily na tituly Vysočina a Rovnost.

⁵⁸ Viz Vltava Labe Media: O nás. Dostupné online na: <https://www.vlmedia.cz/o-nas>

⁵⁹ Benda (2007: 158)

odnoží šest. Ve středu Moravy a na východě se nově objevuje dalších pět titulů, dohromady jich zde tedy vychází celkem osm.

Děni v hlavním městě Praha je od 18. září 2006 pokryto titulem Pražský deník. Od této doby se mění i grafická podoba titulu. Podoba tiskoviny z tehdejší doby je téměř stejná, jako ta dnešní. V průběhu let dochází jen k menším úpravám. Zásadním grafickým a výrazovým prvkem se stává ústřední slovo Deník. Dochází i ke změně názvu skupin, kdy se z názvu Deníky Bohemia a Deníky Moravia stávají Deníky Čechy a Deníky Morava. Tento proces se projevil i v rámci databáze ABC ČR. Od dané chvíle se všechny regionální deníky společnosti VLP sledují jako jeden titul (Benda 2007: 148).

3.5.1. Vývoj a historie vydavatelství Vltava Labe Media

Následující podkapitola se zaměří na shrnutí historie a na současný vývoj největšího vydavatelství regionálního tisku na území České republiky, a to na současnou společnost Vltava Labe Media a.s. Tato mediální skupina se v rámci historie tištěných i online médií řadí mezi jeden z nejvýznamnějších mediálních domů v Česku.

Jak uvádí sama společnost, při své práci spojují celostátní a regionální zpravodajství a vydávají ho v jednotné podobě s názvem Deník v tištěné formě, s názvem denik.cz ve formě online a skrze speciální tištěné vydání pod názvem Deník Extra.⁶⁰

Historie vydavatelství spadá do 90. let, kdy se již zmíněná společnost VGP rozhodla rozšířit na východ a vstoupila i na český trh. VGP tak začala shromažďovat regionální denní tituly po celé České republice, které byly pod správou Vlastimila Košťála. Ten stál v čele vydavatelství Deltapress.⁶¹ Po odchodu z Deltapress se Košťál zapojil do obchodu s německou společností a stal se manažerem ve vydavatelství Vltava, spol. s.r.o., následně PNPRESS a Labe, s.r.o. Všechny uvedené společnosti sdílely i sídlo a management, kdy v čele stál kromě Vlastimila Košťála ještě Zdeněk Korbel a německý zástupce Roland Rager (Waschková Císařová 2009: 160–161). Následující roky jsou charakteristické snahou o dotvoření deníků, které budou vycházet ve všech okresech. Dalším rysem je i směřování ke vzniku jednotné společnosti VLP. Nové tisíciletí přináší několik fúzí, které ovlivňují postavení vydavatelské skupiny na českém trhu v rámci regionálního tisku.

Po roce 1995 přichází ve společnosti období konsolidační politiky, kterou zavedl šéf mediální společnosti VGP Franz Xaver Hirtreiter. Toto období trvá do počátku nového

---

⁶⁰ Viz Vltava Labe Media: O nás. Dostupné online na: <https://www.vlmedia.cz/o-nas>

⁶¹ Dříve se jednalo o Deltu, pod kterou patřily tituly z období Vydavatelství ÚV KSČ.

tisíciletí a je charakterizováno jako jedno z nejúspěšnějších. Společnost tvořila síť deníků v severních, východních a západních Čechách. Dále odkoupila Severočeský deník, který zajistil vydávání periodik i v okresech Mělník a Mladá Boleslav. Po třech letech roku 1998 dochází ke sloučení středočeských titulů pod názvem Pragoprint, a.s. Středočeské deníky. Počátek nového tisíciletí přinesl vydavatelství a třem nově sjednoceným společnostem i společný název, tedy Vltava-Labe-Press. Tato společnost měla dohled nad regionálními periodiky v Čechách, vycházejícími pod hlavičkou Deníky Bohemia (Waschková Císařová 2009: 162-163).

Předchůdcem společnosti Vltava Labe Media byla společnost Vltava-Labe-Press, která vznikla v létě roku 2000. Poté, co společnost VGP spojila české společnosti Vydavatelství Vltava a.s., Vydavatelství Labe, a.s., PNPress a.s. a Pragoprint, a.s. a připojila k nim společnost Mír, a.s., vzniká jednotné vydavatelství pod názvem Vltava-Labe-Press, a.s. (VLP). Tato nově sloučená společnost se stává zastřešujícím vydavatelstvím pro regionální deníky, které vydává na českém území (Benda 2007: 143). Sloučení a vznik jednotného vydavatelství se stává vrcholem centralizace regionálních médií.

Již následující rok kupuje společnost VLP regionální deníky vycházející na Moravě a spojuje je do systému deníků s názvem Deníky Moravia. V této době dochází i k dalšímu sjednocení, a to na poli obsahu regionálního. Po skupování jednotlivých regionálních periodik přidala společnost VLP do seznamu i celostátní tituly Zemské noviny a Slovo.⁶² Začíná budování sítě denních titulů tak, jak k tomu došlo v Čechách.

Od roku 2006 dochází dále ke sjednocení názvů, layoutů a redakčních systémů. Mění se i názvy skupin, a to na Deník Čechy a Deník Morava. Dochází tak k naplnění cíle z 90. let vytvořit jednotnou síť regionálních deníků.

Rok 2015 přináší ve společnosti VLP další změny, kdy německá společnost Verlagsgruppe Passau dokončila dohodu s investiční skupinou Penta Investments,⁶³ a tato skupina tak získala 100 % akcií společnosti VLP. Ta byla mimo jiné i provozovatelem tiskárny Novotisk. Součástí smlouvy je i více než poloviční podíl ve společnosti Astrosat Media s. r. o. Ta vydává například časopisy Květy či Vlasta.

V následujícím roce dochází k vytvoření fúze a sloučení společnosti VLP, Astrosat Media a Tablet Media. Nástupnická společnost od té doby vystupuje pod novým názvem

---

⁶² Tyto dva tituly a Brněnský a Jihomoravský den a Svoboda vyšly naposledy na konci září roku 2001.

⁶³ Investiční skupina Penta Investments byla založena roku 1994. Její hlavní oblastí zájmu je zdravotnictví, finance, výroba a maloobchod.

Vltava Labe Media. V roce 2016 dochází k dalším změnám v oblasti designu. Největší zásah zaznamenává Pražský deník, kde se změnil nejen design layoutu, ale i obsahová skladba. Grafické změny se dotkly i všech dalších regionálních mutací, kdy cílem změn bylo především zvýšit pestrost rubrik.

Podstatná změna pro čtenáře webové verze s názvem denik.cz přišla v roce 2019. V této době zavedla společnost placený obsah pod názvem Deník Klub. Členové tohoto klubu mají kromě jiných výhod i přístup k exkluzivnímu obsahu. Předplatitelé na webovém portále získávají důkladnější informace o událostech z blízkého okolí. V rámci obsahu Deník Klub dostávají čtenáři přístup k novým rubrikám, jako je rubrika Lidé odvedle (příběhy obyčejných lidí), Skutečný život (události, které se kolem nás dějí) a Češi v číslech (zajímavé informace ze života formou dat). Jako další výhody uvádí společnost větší kontakt s redaktory, méně reklamy a bezprostřední přístup k nejdůležitějším informacím z vybraného regionu.

„Jsme toho názoru, že zpoplatněný webový obsah je cesta budoucnosti pro rozvoj a podporu kvalitní žurnalistiky a v dnešní době jeden z mála způsobů, jak si v digitálním světě zachovat exkluzivitu nabízených informací,“ uvedl na webu Petr Bednář z představenstva VLM, který je zodpovědný za digitální aktivity, vysvětlení ke zpoplatnění webového obsahu.⁶⁴

Deník Klub nabízí čtenářům neomezený přístup k článkům a rubrikám, které nejsou pro běžného čtenáře plně přístupné. Každé ráno přichází členům klubu Newsletter Deníku, který shrnuje nejdůležitější události z okolí i celé republiky. Nabízí méně reklam a členové získávají možnost podílet se na obsahu. Cena členství v Deník Klubu je na 12 měsíců 799 korun, v přepočtu necelé dvě koruny na den. K plné verzi denik.cz mají přístup i předplatitelé tištěného Deníku.

Postupem času se placený obsah webu denik.cz dostal do kompetencí regionálních redakcí. Každý web přináší informace z daného regionu, a tak se rozhodnutí o tom, jaký obsah se přesune do placené části, převedl do kompetencí novinářů daných regionů. Znají své čtenáře nejlépe a dokážou reagovat na jejich potřeby.

Přišlo jaro roku 2020 a sním celosvětová pandemie onemocnění COVID-19. V souvislosti s pandemií společnost VLM zpřístupnila online zpravodajství bez limitů,

---

⁶⁴ Viz Vltava Labe Media: Tiskové zprávy. Dostupné online na: <https://www.vlmedia.cz/tiskove-zpravy/vydavatelstvi-vltava-labe-media-spousti-placeny-obsah-na-denik-cz-20190327.html?strana=4>.

a to za cenu 1 Kč. Jedním z důvodů byl i enormní nárůst čtenářského zájmu o informace ohledně pandemie, avšak v regionálním dosahu.

„Rapidní nárůst návštěvnosti naší zpravodajské rubriky na webu denik.cz, který se vyšplhal až na 1,5 milionu uživatelů za den, potvrdil, že pro naše čtenáře je v době koronavirové krize důležitá blízkost zdroje informací. (...) Denně jsme tak od poloviny března publikovali 750 článků a zařadili se mezi TOP 5 nejnavštěvovanějších webů celého českého internetu,“ okomentoval na webu situaci a rozhodnutí společnosti Petr Bednář.⁶⁵

V roce 2020 patřil Deník k nejčtenějším titulům v Česku. Alespoň jednou za dva týdny si titul přečte skoro 2,2 milionu čtenářů na úrovni celé republiky. Co se týče úrovně regionální, Deník je na špičce v 10 ze 14 krajů v rámci republiky.⁶⁶ Společnost tak dále pokračuje v zavedené strategii spojení tištěného periodika a zpravodajských webů. Redaktoři Deníků nadále zásobují 70 regionálních webů, 70 regionálních tištěných modifikací Deníků a noviny Deník Extra, které jsou vydávané zdarma v nákladu dvou milionů výtisků. Jak uvedl v jednom z rozhovorů z roku 2020 generální ředitel Vít Nantl, neplánuje vedení společnosti do budoucna redukci počtu regionálních titulů.⁶⁷

Změny, ke kterým došlo od roku 2015, kdy se VLP dostalo do stoprocentního vlastnictví investiční skupiny Penta, se odrazily jak v Deníku celostátním, tak z pohledu regionálních redakcí. Na podzim roku 2015 pracovalo pro Deník více než 500 zaměstnanců. Veškerá redakční práce se soustředila na obsah tištěného Deníku a lokálních týdeníků, které vycházely především na Moravě. Co se týče grafické podoby, strany tištěného Deníku vycházely z poloviny černobíle. Každý okres tvořil a zalamoval svou verzi novin, kdy výroba zabírala značnou část pracovní kapacity redakcí. Obsahově se každý Deník lišil a v každém kraji vypadal jinak. Skladba jednotlivých textů stála na rozhodnutích z krajských a divizních redakcí. Co se týče webu, doména denik.cz měla velmi nízkou návštěvnost, kdy se na webové verze jednotlivých mutací překlápěly texty, které vycházely v tištěné podobě. Do tvorby obsahu se zapojovali výhradně redakční zaměstnanci a externisté se využívali jen v malém množství. Práce redaktorů a editorů se v zásadě nijak neměřila a nehodnotila.

V posledních pěti letech však došlo ke změnám ve všech oblastech, které jsou zmíněny v předchozím odstavci. Počet trvalých zaměstnanců klesl asi o 40 % a pro Deník

---

⁶⁵ Viz Vltava Labe Media: Tiskové zprávy. Dostupné online na: <https://www.vlmedia.cz/tiskove-zpravy/denik-otevira-digitalni-brany-za-jednu-korunu-20200407.html?strana=2>.

⁶⁶ Mezi tyto kraje patří i kraj Vysočina, kam spadá sledovaný titul Žďárský deník.

⁶⁷ Viz mediaguru.cz Dostupné online na: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2020/09/vit-nantl-denik-nezastavime-regionalni-noviny-maji-smysl/>

nyní pracuje asi 300 pracovníků. Redakční práce se přeměnila na multimediální režim a výroba tištěných verzí Deníku se přesunula do kompetence krajů a centrály. Z části černobílé noviny přešly na plně barevnou verzi a k jednotlivým vydáním se začaly přidávat i magazínové přílohy. Současně odstartoval i Sportovní Deník. Obsahová struktura novin se sjednotila napříč celou zemí. Webová verze denik.cz se postupně zařadila mezi Top 5 hlavních hráčů na trhu. Od roku 2019 funguje i projekt paywall⁶⁸ denik.cz s placeným obsahem, který funguje pod názvem Deník Klub. S nižšími počty zaměstnanců se dostali do hry i externisté a komunity. Ty zapojují do tvorby obsahu i čtenáře a různé společnosti. Asi 10 % obsahu je nyní tvořeno z příspěvků z externích zdrojů. I kvůli pandemii koronaviru přešlo vydavatelství na formu home office, kdy z původních 70 okresních redakcí byly asi dvě třetiny zrušeny a redaktoři tak nyní pracují pouze z domu a nemají redakční prostory. Další změnou, která se ve fungování redakcí i v práci jednotlivých redaktorů začala výrazně odrážet, je pak i měření výkonnosti každého člena redakce.

---

⁶⁸ Paywall je způsob zpoplatnění webových stránek.

4. Metodika práce

Cílem této magisterské diplomové práce je zmapovat vývoj žďárského regionálního tisku od roku 1989. Dále zdůraznit změny, kterými si místní tisk po roce 1989 prošel.

Práce využije kvalitativního výzkumu, a to konkrétně výzkumu historického, který je jedním z poddruhů kvalitativně zaměřeného výzkumu. Historický výzkum se však odlišuje tím, že se zabývá minulostí. Daný typ výzkumu se dále člení na čtyři modifikace, a to podle délky zkoumaného období, podle okolností, a zda se jedná či nejedná o komparativní práci. Výzkum této magisterské diplomové práce se opře o metodiku historického procesu, kdy se o komparativní výzkum nejedná. Ve finále se tedy bude jednat o nekomparativní výzkum, který se zabývá procesem v delším časovém úseku.

Důležitou součástí bude i následná práce se zdroji a informacemi. Informace projdou dvěma procesy, a to procesem kontextualizace a syntézy, které pomohou s rozřazením informací do kontextu a s následnou organizací a analýzou dokumentů.

Při výzkumu se bude práce dále opírat o polostrukturované rozhovory s pracovníky sledovaných médií, kteří své funkce zastávali období od roku 1989 do současnosti. Získané rozhovory budou následně převedeny do psané podoby, aby byla usnadněna následná analýza. Při přepisu dojde jen k drobným úpravám, jako je odstranění hezitačních zvuků či úprava slovosledu, aby byl výsledný text co nejvíce srozumitelný.

V rámci analýzy současného stavu a fungování regionální žurnalistiky na Žďársku, bude využito i osobního pozorování fungování redakce a práce redaktorky. Údaje z osobního pozorování doplní informace získané z rozhovoru.

Dalšími zdroji, o které se práce opře, budou i dokumenty a fyzická data, a to především archivní vydání zkoumaných periodik, informace okolo nákladu, ale i kroniky a přepisy orální historie. Bude se jednat o data a dokumenty, které doplní a podpoří informace získané z rozhovorů.

Tato kapitola se v jednotlivých podkapitolách zaměří na oblasti, které byly zmíněny výše, a to od obecného ke konkrétnějšímu.

4.1. Kvalitativní výzkum

Dle Sedlákové (2014: 51) se kvalitativní výzkum (na rozdíl od kvantitativního) distancuje od užití numerické kvantifikace a statistických postupů. Pokud by tomu tak nebylo, povaha dat by byla deformovaná. Jak totiž uvádí Petrusek (1993: 129), kvalitativní

metodologie se zabývá běžným a každodenním životem lidí v přirozených podmínkách. Kvalitativní výzkumy tak pracují s měkkými daty v podobě dlouhých slovních spojení nebo zápisů (Sedláková 2014: 51).

Co se týče obsáhlosti jevu, kvalitativní výzkum se na danou problematiku zaměřuje více do hloubky a snaží se ji uchopit komplexně z různých pohledů, a to i s ohledem na její kontext. Kvalitativní výzkum obecně přináší více informací o menším počtu jedinců, kdy oproti kvantitativnímu výzkumu, který redukuje zkoumaná témata, omezuje počet zkoumaných jednotek. Výzkumný vzorek si kvalitativní výzkum volí z hlediska zkoumaného jevu, což je další rozdíl od výzkumu kvantitativního, který se snaží vytvořit vzorek, který lze vztáhnout na cílovou skupinu a výsledek vzorku dále zobecnit. Výzkumný vzorek u kvalitativního výzkumu nemá obsáhnout reprezentaci cílové skupiny, ale reprezentaci daného jevu.

Jak ale uvádí Hendl (2005: 49-50), kvalitativní empirický výzkum se často mění, a proto je definice složitá. Základní charakteristické rysy výzkumu a jeho výsledků uvádí několik autorů.⁶⁹ Jedná se například o následující rysy:

- Kvalitativní výzkum je proveden skrze delší a intenzivní kontakt v terénu. Zajímá se o každodenní život jedinců, skupin, společností nebo organizací.
- Výzkumník hledá vhléd do problematiky.
- Užívá metod, které jsou méně standardizované, za účelem zisku dat. Výzkumník data získává skrze přepisy poznámek z terénu, rozhovory, fotografie, audio a videozáznamy, deníky, úřední dokumenty atd. Ve výsledku se jedná o jakýkoliv zdroj, který dokáže přiblížit danou problematiku.
- Tvorba analýzy a interpretace dat, kdy výzkumník tvoří výsledný obraz. Jeho podobu však dříve neznal a poznává ji až v průběhu výzkumu, pozorování.⁷⁰

Jak ukazuje tabulka č. 1, tento typ výzkumu má svá pro a proti. Výzkumník musí často přistoupit k jistému kompromisu a ke snaze vyvážit výhody a nevýhody. Problémem se může stát míra subjektivity, se kterou výzkumník k práci přistupuje.

Práce, kterou během výzkumného šetření provádí výzkumník, je často přirovnávána k práci detektivní. Tak jako detektiv, i výzkumník při kvalitativním zaměření výzkumu odkrývá jistá tajemství. Při své práci má výzkumník větší prostor a není příliš svázán

---

⁶⁹ Miles a Creswel (2003); Huberman (1994); Bogdan, Biklen (1992) -> shrnutí v Hendl (2005: 51-52)

⁷⁰ Hendl (2005: 51-52)

pravidly. Pokud se objeví něco nového a nečekaného, má možnost se na nový objev zaměřit více a zkoumat ho do hloubky. Jak uvádí Trampota a Vojtěchovská (2010: 18), při sběru dat nejsou u výzkumníka vyžadované ucelené znalosti o dané problematice, protože se k mnoha informacím dostane právě až při své práci.

Výhody a nevýhody shrnuje následující tabulka.

Výhody kvalitativního výzkumu	Nevýhody kvalitativního výzkumu
- podrobný popis zkoumání jedince, skupiny, události, fenoménu - výzkum jevu v přirozeném prostředí - studium procesů - navržení teorií - reakce na situaci a podmínky - hledání lokálních souvislostí	- informace nemusí být zobecnitelné na populaci či jiné prostředí - obtížnost kvantitativních predikcí - obtížnost testu hypotéz a teorií - sběr a analýza dat jsou časově náročné - ovlivnitelnost výsledků výzkumníkem a osobními preferencemi

Tabulka č. 1 – Výhody a nevýhody kvalitativního výzkumu (Zdroj: Hendl 2005: 52)

4.2. Historický výzkum

Jak již bylo řečeno výše, výzkum této magisterské diplomové práce bude proveden kvalitativní formou. Konkrétně skrze výzkum historický. Historický výzkum se jeví pro daný typ práce jako ten nejvhodnější, a to i proto, že se jako jeden z mála zaměřuje na události minulé. Další výhodou jsou i metody k získání dat a potřebných informací, které odpovídají předpokládanému postupu při získávání materiálů k další práci. Tato magisterská diplomová práce se bude konkrétně opírat o jednu ze čtyř modifikací,⁷¹ a to o modifikaci nekomparativního výzkumu, který se zaměřuje na vývoj a proces v delším časovém úseku.⁷²

Rozdíl mezi klasickým kvalitativním výzkumem a výzkumem historickým je ve zkoumaném období. Kvalitativní výzkum se zaměřuje na události a problematiku doby

⁷¹ Jedná se o modifikaci dle zkoumaného období a jeho délky, dle okolností a dle komparativnosti.

⁷² Další typy historického výzkumu uvádí Hendl následovně: výzkum historické události (událost v daném okamžiku), komparativní výzkum krátkého časového období (porovnání události v určitém okamžiku na více místech), komparativní historický výzkum více časových období (porovnání údajů v delším období na více místech). (Hendl, 2005: 136)

přítomné. Historický výzkum se zaměřuje na to, co se stalo v minulosti. Je však důležité zmínit, že oba typy výzkumu mají podobné znaky (Hendl 2005: 134). Díky historickému výzkumu lze lépe pochopit chování a myšlení lidí, a to díky tomu, že neodrží výzkumníka pouze v přítomnosti. Díky podstatě výzkumu se výzkumník dostává do hlubších historických dat. V momentě, kdy historický výzkum dokáže přednést zdroj pro pochopení kořenů a historického kontextu dané problematiky, stává se důležitým pro další kvalitativní výzkumy.

Berg, jakožto kvalitativní metodolog, se k historické metodě vyjadřuje následovně: *„Historická metoda může být použita k získání informací, které jinak nejsou pro výzkumníky dostupné. Nabízí prostředky pro zodpovězení otázek a získání řešení, jež často zůstanou nepovšimnuty. Síla historického výzkumu spočívá v jeho aplikovatelnosti v nejrůznějších oblastech a v množství informací a poznatků, které jím lze získat.“*⁷³

Historický výzkum popisuje a zkoumá události z minulosti či jejich kombinaci. Ve druhém případě je cílem historického výzkumu předat zprávu o průběhu událostí minulých. Je však důležité zmínit, že v případě historického výzkumu nejde jen o shromáždění dat. Důležitou součástí je i jejich interpretace a uvedení do kontextu. Historický výzkum se tak stává interpretativním výzkumem. Jeho cílem je přiblížit komplexní události, názory, osoby a podobně. Soustředí se na takové objekty a subjekty, které nějakým způsobem ovlivnily minulost a současně ovlivňují i přítomnost (Hendl 2007: 135).

Co se týče zdrojů, Hendl uvádí (2005: 137) několik možností, kdy rozlišuje písemné dokumenty, statistické kvantitativní záznamy, výpovědi svědku a předmětné artefakty. Konkrétně se jedná o:

- **dokumenty** – psané (tištěné) materiály; vznikly v minulosti
- **numerické záznamy** – statistická data
- **orální výpovědi** – vyjádření svědků, kteří jsou spojeni s danou problematikou
- **předměty** – přínos údajů o minulosti skrze jejich fyzickou či vizuální podobu a význam

Zdroje lze dále dělit na primární a sekundární. Konkrétně u dokumentů se v případě primárních jedná o takový zdroj, kdy byl jeho autor sám účastníkem události či měl k dané

---

⁷³ Berg (1998: 246) in Hendl (2005: 135)

problematice blízký vztah. Jako příklad lze zmínit deníky, kroniky, mapy a podobně. Sekundární dokument je takový, který vznikl na základě primárních dokumentů.

Při své práci se někdy výzkumníci opírají o rozhovory s přímými, ale i nepřímými, účastníky zkoumané události. Jedná se o metodu orální historie. Zdroje z orální historie jsou často důležitými, protože přinášejí informace, díky kterým lze lépe porozumět příčinám či motivům. Mezi klady orální historie jistě patří její schopnost zachytit nové a dosud nezveřejněné informace, a to v případě stěžejních událostí v historii, ale i tzv. dějin malých – historie organizace či instituce. Největším problémem orální historie je stále oblast subjektivity.

Práce se zdroji se dále přesouvá do dalších procesů, jako je kontextualizace a syntéza. Skrze kontextualizaci dokáže výzkumník určit časovou posloupnost událostí. Současně se skrze kontextualizaci výzkumníkovi nabízí možnost zpracovat získaná data do formy vyprávění, aby tak byla přístupnější potenciálnímu čtenáři. Druhým procesem je syntéza, skrze kterou výzkumník vybírá a následně analyzuje jednotlivé dokumenty. Získaná data v procesu syntézy třídí do konkrétních tematických oblastí (Hendl 2005: 137-138).

Stejně jako je tomu u jakéhokoliv jiného výzkumu, i v případě toho historického je důležité, aby výzkumník dbal na opatrnost při finálním zobecnění výsledných dat.

4.3. Polostrukturované rozhovory

Polostrukturovaný rozhovor spojuje kladné stránky standardizovaných i nestandardizovaných rozhovorů a snižuje omezení, která nastávají. Tento typ rozhovoru se tak nachází na pomezí – je volnější než rozhovor strukturovaný, ale organizovanější než rozhovor nestrukturovaný. Polostrukturované rozhovory jsou tak velmi často využívanou technikou kvalitativního dotazování (Sedláková 2014: 211).

Jak uvádí Hendl (2005: 164), je forma polostrukturovaného dotazování jakousi střední cestou, kdy má rozhovor jasně daný účel a řídí se dle určité osnovy. Důležitým charakteristickým rysem je však i pružnost, kterou si rozhovor při získávání informací zachovává.⁷⁴ Již zmíněná osnova je při práci pro výzkumníka předpřipraveným návodem, kdy se výzkumník může opřít o pevné body ve struktuře otázek. Vzhledem ke kontextu

---

⁷⁴ Při užití polostrukturovaného rozhovoru vytvoří tazatel osnovu, vede rozhovor, zaznamenává data a získaná data vyhodnocuje.

a celkovému vývoji má ale možnost do rozhovoru vstoupit a pokládat doplňující otázky tak, aby získal důkladnější informace (Sedláková 2014: 211).

Co se týče jednotlivých otázek, rozlišujeme dva základní typy, a to otázky primární a sekundární.⁷⁵ Otázky, které si výzkumník připravil již před rozhovorem, spadají do typu otázek primárních. Spontánně vzniklé otázky, které vyplynuly z kontextu a směřování rozhovoru, jsou pak otázkami sekundárními. Mezi ty sekundární řadíme i otázky, které výzkumník pokládá za účelem doplnění informací či při snaze motivovat dotazovaného k pokračování a rozvinutí své myšlenky. Dále se může jednat o vyjádření podpory či o shrnutí předchozí odpovědi (Sedláková 2014: 211). Jak uvádí Sedláková (tamtéž), důležitou součástí rozhovoru je i mimika a gestika výzkumníka (tamtéž). Jako příklad lze uvést pokyvování hlavy, úsměv či pokynutí rukou.

Tak jako při každém jiném typu výzkumu, i u rozhovoru je nutná správná příprava. Prvním krokem se tak stává výběr dotazovaných, a to s ohledem na téma výzkumu. Před proběhnutím rozhovorů je třeba, aby byl výzkumník pečlivě seznámen s tématem a kontextem rozhovoru (Vaněk 2003: 21). Při přípravě osnovy k rozhovoru je důležité si správně a důkladně promyslet jednotlivé okruhy, určit si jejich počet, v neposlední řadě i pořadí. Jak uvádí Sedláková (2014: 217-218), rozhovor by měl být přiměřeně dlouhý a jeho délka by se měla držet v takových mezích, které jsou pro obě strany příjemné.⁷⁶

Získané rozhovory se pro další práci přepisují do psané podoby, která usnadní následnou analýzu.

4.3.1. Medailonky dotazovaných

S ohledem na téma výzkumu byli zvoleni níže vyjmenovaní účastníci rozhovorů. Většina zvolených dotazovaných pracovala během období od roku 1989 do současnosti v redakci Žďárského deníku a jeho předchůdcích.

V jednom případě se jedná o výzkumný rozhovor s historikem, který se v rámci svých badatelských prací často zaměřoval na regionální tisk v období 60. let minulého století, kdy došlo k významným geografickým změnám, a dále v období kolem listopadu

---

⁷⁵ Existují i tři typy otázek, které by zaznít neměly. Jedná se o: rozčilení působící otázky (vzbuzují nepřiměřenou reakci; může dojít k narušení rozhovoru); dvouhlavňové otázky (očekává odpověď na dvě či více témat; může způsobit zmatení dotazovaného a následnou analýzu); složité otázky (jako vhodnější se jeví otázky krátké, stručné a jasné).

⁷⁶ Důležitou součástí rozhovoru je i získání souhlasu o záznamu probíhaného rozhovoru a o použití získaných informací do vznikající práce.

roku 1989. Poznatky od něj získané tak budou sloužit jako podklad pro historický vývoj regionálních médií na Žďársku před i těsně po roce 1989.

K rozhovorům bylo osloveno více redaktorů, kteří v redakci Žďárského deníku v průběhu let působili. Bohužel, žádosti zůstaly ve většině případů bez odezvy. Případně byly odmítnuty. S některými z původních redaktorů Týdeníků se již spojit bohužel nešlo, a to z důvodu úmrtí.

4.3.1.1. Helena Zelená Křížová

Helena Zelená Křížová nastoupila do Žďárského deníku roku 2014. Předchozí cca čtyři roky spolupracovala se Žďárským deníkem externě. Do roku 2019 pracovala na pozici redaktorky, po nástupu nového vedení a snížení počtu zaměstnanců získala titul šéfredaktorky (více níže). Spolupráci se Žďárským deníkem ukončila v prosinci 2021.

4.3.1.2. Marcel Moržol

Marcel Moržol studoval na Masarykově Univerzitě v Brně sociologii. Jeho novinářská kariéra začala v Moravskoslezském dni a následně pokračovala v týdeníku Horník. V tehdejší vydavatelství VLP začal působit v roce 2001. Od roku 2009 pak fungoval na pozici regionálního šéfredaktora Deníků na Vysočině. Informace získané z rozhovoru budou zpracovány do několika ze zvolených období a budou doplňovat poznatky získané z rozhovorů s klíčovými respondenty daných období.

4.3.1.3. Libor Homolka

Libor Homolka nastoupil do redakce Týdeníku Vysočina ve Žďáře nad Sázavou roku 1994. Již po prvním půl roce se stal jeho šéfredaktorem. V čele redakce byl i v době, kdy týdeník odkoupila společnost VLP a začala k Týdeníku vydávat i Deník Vysočina s podtitulem Noviny Žďárska. Z vedení redakce odešel v roce 2005. Ve společnosti ale zůstal až do roku 2010. Působil v marketingu pro Vysočinu. Postupně se stal šéfem inzerce pro jižní Moravu. Po dalších deseti letech se do vydavatelství vrátil a v současnosti pracuje v inzertním oddělení Vysočiny a jižní Moravy.

4.3.1.4. Ondřej Švára

Ondřej Švára pracuje v Deníku od roku 2004. Tehdy nastoupil do redakce novin Deník Vysočina ve Žďáře nad Sázavou. Fungoval na pozici redaktora a editora týdeníku. Nějakou dobu byl i zástupcem regionálního šéfredaktora. V současné době pracuje pro VLM

jako webeditor webových verzí Deníku na Vysočině a na jižní Moravě. Tuto pozici zastává od roku 2007.

4.3.1.5. Martin Šikula

Martin Šikula je kronikářem obce Bohuňov na Bystřicku. Vystudoval učitelství pro střední školy v oboru dějepis a výtvarná výchova v Hradci Králové. Ve svých výzkumných pracích se zaměřuje na české a československé dějiny 20. století. Jeho vědeckobadatelská činnost se zabývá i fungováním a funkcemi regionálního tisku na Žďársku. V pracích nejčastěji zmiňuje geografické změny v 60. letech. Ty ovlivnily fungování krajského tisku napříč republikou a současně daly vzniknout regionálním týdeníkům, mezi které se řadí i Týdeník Vysočina. Dále potom i rok 1989 a změny regionálního tisku v jeho kontextu.

Po dohodě s panem Šikulou budou využity i jeho výzkumné práce, a to především ta z roku 2019 s názvem: Pod (staro)novou hlavičkou na cestu polistopadového vývoje (K některým aspektům proměny okresního tisku v důsledku sametové revoluce). Vyšla ve vlastivědném sborníku Západní Morava.

4.4. Dokumenty a získaná data

Při výzkumech s historickou tematikou hledají výzkumníci oporu i v dokumentech a datech. Jak uvádí Hendl (2005: 204), často se jedná o doplnění informací, které výzkumník získal při rozhovorech či jiných kontaktních pracích. Obecně vzato, práce s dokumenty se využívá v metodách kvalitativních i kvantitativních výzkumů.

Obecně je pozitivum dokumentů v jejich různosti, a to nejen dle zaměření. Díky dokumentům se výzkumník často dostává k velmi konkrétním informacím, které mohou být pro běžnou veřejnost hůře dostupné. Dalším pozitivem již hotových dokumentů je nízká pravděpodobnost případného zkreslení informací.⁷⁷

Dokumenty lze dle Hendla (2005: 204) rozdělit na dokumenty osobní, dokumenty úřední, archivované údaje, výstupy masových médií a virtuální data.⁷⁸ Do žurnalistické tematiky se hodí například dokumenty z oblasti archivních dat či výstupy masových médií. Archivní data mají buď běžnou dokumentární podobu, či jsou psány formou statistickou. Může se jednat o záznamy nákladu, rozpočty, seznamy zaměstnanců a podobně. Výstupy

---

⁷⁷ Problém subjektivity může nastat v momentě výběru jednotlivých zdrojů.

⁷⁸ Hendl však do dokumentů dále řadí i knihy, novinové články, záznamy projevů či plakáty. Dle jeho názoru je dokumentem každá stopa, kterou lidé zanechali. (Hendl 2005: 132)

masových médií, jako jsou například noviny a časopisy, se hodí při výzkumu vývoje grafické podoby tiskovin, počtu stran či konkrétního obsahového zaměření.

4.5. Sledované údaje

V rámci samostatného výzkumu vývoje regionální žurnalistiky na Žďársku po roce 1989 se práce zaměří nejen na informace získané od respondentů, tedy přímých účastníků vývoje, ale i obsahovou a formální stránku sledovaných periodik. Prvotním periodikem bude Týdeník Vysočina, který na území regionu vychází už od 60. let a mezi místními se těší značné popularitě. Následovat bude Deník Vysočina, který od roku 2006 vychází pod jednotným názvem periodik Deník, tedy pod názvem Žďárský deník. Týdeník Vysočina bude do pozorování zahrnut nadále, protože jeho vydávání nepřestalo a v rámci čtvrtletního vydání Deníku vychází stále jako vložená příloha.

Výzkumná část práce bude pracovat s prvky formálními, vizuálními, obsahovými i personálními. Těchto oblastí se budou týkat i okruhy zvolené v rámci rozhovorů.

Po formální stránce se práce zaměří na popis titulní strany a jejích jednotlivých prvků. Jedním z pozorovaných aspektů bude proměna názvu a jeho grafického zpracování. Vzhledem k tomu, že titulní strana působí na čtenáře nejvíce a že se jedná o součást novin, skrze kterou se celá tiskovina identifikuje (Malette 1991: 92), je zaměření se na její podobu důležitou součástí vývoje. Dalšími sledovanými aspekty bude řazení stran, jejich tematické zaměření a celková struktura novin. V rámci vizuální podoby novin budou dále zachyceny poznatky ohledně barevnosti, grafických prvků či využití fotografií. Dalšími charakteristickými prvky bude počet stran, periodicita tiskovin či cena.

Po obsahové stránce bude největší důraz kladen na regionální tematiku. Výzkum se zaměří na strany, které informují o regionálním či krajském dění. Jedním ze sledovaných aspektů bude i prostor, který regionální zpravodajství dostává.

Další oblastí zájmu, ve které budou nápomocny především rozhovory, bude proměna redakce, a to z pohledu běžného fungování, personálního obsazení či činnosti redaktorů. Mezi jednotlivé informace se bude řadit stěhování redakce, personální proměny či slučování funkcí redaktorů.

Sledované období je na jedné straně ohraničeno rokem 1989. Následný vývoj bude poté sledován až po současnou situaci. Uplynulá doba bude rozdělena do několika časových období. Ta ohraničí roky, během kterých došlo k událostem, které významně ovlivnily fungování daných periodik. Sledovaná období proto nebudou stejně dlouhá.

Prvním zvoleným obdobím bude doba od roku 1990 po rok 2002, což je rok, kdy na území Žďárska začíná vycházet Deník a Týdeník Vysočina přechází pod správu vydavatelství VLP. Druhé bude pokračovat do roku 2006, kdy došlo ke změně názvu Deníku na Žďárský deník. V daném roce došlo ke změnám u Deníků napříč republikou. Byly sjednoceny formáty a názvy novin. Třetí období bude pokračovat do roku 2015. V tomto roce odkupuje VLP investiční skupina Penta Investments a vydavatelství se mění na Vltava Labe Media. V daném období bude v rámci rozhovorů kladen důraz na změny, ke kterým s novým vedením došlo. Čtvrté období bude ohraničeno roky 2015 a 2019. Klíčovými událostmi tohoto období bylo zavedení placeného webového obsahu a změna redakčního vedení, která značně zasáhla do fungování redakcí. Do všech oblastí zasáhla i pandemie koronaviru, která vypukla na jaře roku 2020. I ta bude v práci zohledněna.

Závěrečnou částí bude deskripce současné situace, podoby novin i fungování redakce.

5. Vývoj regionálního tisku na Žďársku po roce 1989 až po současnost

Následující kapitola se v rámci jednotlivých podkapitol zaměří na vývoj regionální žurnalistiky na Žďársku, a to od klíčového roku 1989 po současnost. Devadesátá léta přinesla do mediálního odvětví mnoho změn, které se významně projeví i v oblasti tisku regionálního. Nestabilní prostředí, nedostatek financí i nejistá doba. To vše ovlivnilo vývoj regionálních médií po celé republice. Na regionální tisk působilo a působí několik faktorů strukturální transformace. Proměna médií s jednotlivými procesy ovlivnila podobu těch regionálních od jejich počátku až po současnost. Vliv jednotlivých transformačních procesů bude v této kapitole zobrazen na konkrétních médiích s ohledem na zvolený region Žďársko.

Na území regionu Žďársko v současné době vychází deník Žďárský deník, který vydává vydavatelství VLM. Žďárský deník spadá pod divizi Vysočina, která je nyní sloučena s divizí jižní Morava. V rámci této kapitoly bude zobrazen vývoj, kterým Deník prošel. Deník zde začal vycházet 1. června roku 2002, a to pod názvem Deník Vysočina (Noviny Žďárska). Od roku 2006 vychází pod současným názvem Žďárský deník.

Předchůdcem Deníku byl týdeník s názvem Týdeník Vysočina. Před rokem 1989 vycházel jako zpravodajský týdeník pod správou Okresního výboru komunistické strany a Okresního národního výboru ve Žďáře nad Sázavou. Po privatizaci v 90. letech týdeník nadále vycházel. Přešel ovšem pod správu soukromníka. Po celou dobu, co týdeník vychází, je na stáncích k dispozici vždy ve čtvrtek. Týdeník Vysočina se na Žďársku těší značné popularitě. Vychází zde už od 60. let. Tradice jeho vydávání tak zůstala zachována a týdeník se po zavedení denního tisku připojil k Deníku jakožto jeho čtvrteční příloha.

Vzhledem k tomu, že byl Týdeník Vysočina důležitou součástí vývoje regionální žurnalistiky na Žďársku, informace o jeho vývoji se budou prolínat s informacemi ohledně Žďárského deníku (Novin Žďárska). V počátku tak bude tato kapitola hovořit pouze o týdeníku. Postupně se k informacím přidají i údaje o Žďárském deníku (Deníku Vysočina).

Celým vývojem regionální žurnalistiky na Žďársku se prolíná několik významných milníků, které ho ovlivnily. Jedná se o milníky, které byly podstatné pro fungování a podobu novin pouze na Žďársku, ale i o milníky, které ovlivnily celou novinářskou síť titulu Deník. Zvolená časová období jsou podrobněji vysvětlena v předchozí kapitole.

5.1. Klíčový rok 1989

I během roku 1989 spadal regionální tisk pod úplnou kontrolu stranického vedení v okresech a krajích. To nepřipustilo žádnou kritiku systému ani pořádání událostí spojených s občanskými aktivitami, jako byl Palachův týden či Několik vět. Na stránkách novin tyto aktivity a události jednoznačně odsoudilo (Šikula, 2019: 86). Příkladem je i článek ve žďárském Týdeníku Vysočina, kde na přelomu února a března, po tak zvaném Palachově týdnu, začala vycházet rubrika s názvem K práci potřebujeme klid. Zde byla otištěna prohlášení, která odsuzovala všechny projevy neoficiálních skupin. Článek z titulní strany obsahuje mimo jiné i prohlášení žďárského národního výboru: „*Také poslanci a účastníci plenárního zasedání Městského národního výboru ve Žďáře nad Sázavou odeslali 16. února rezoluci, ve které odsuzují nezákonné a nepřátelské akce včetně akcí teroristických – všechny tyto akce hrubým způsobem narušují zásad budování socialismu v naší zemi a jsou v plném rozporu s odkazem Února 1948.*“⁷⁹

K pozvolné proměně okresních novin dochází v listopadu roku 1989 po zákroku na Národní třídě. Ještě před tím se ale vedení novin stále snažilo o ideologické projevy a odsuzování občanských aktivit, kdy se jednalo například o výročí 21. srpna či 28. října. Podobná situace měla nastat i po událostech na Národní třídě. V případě okresů s týdenní periodicitou tisku byl problém se zdoluhavou distribucí, která nahrávala neinformovanosti. Týdeníky měly často uzávěrku i několik dnů před distribucí, takže k lidem se včasné a objektivní informace nedostávaly (Šikula, 2019: 90).⁸⁰

Po 17. listopadu se začíná republika rychle měnit, a to i v rámci novinového obsahu. Zřetelněji to bylo znát u větších titulů ve větších městech či krajích. Na úrovni regionů tisk z počátku informoval zdrženlivěji. Problémem byla i zmíněná týdenní periodicitu (Šikula, 2022).

Na události 17. listopadu nakonec reagoval na svých stránkách i Týdeník Vysočina okresu Žďár nad Sázavou. Ten od zásahu, který připadal na pátek, vyšel až další čtvrtek 23. listopadu. V úvodním článku předsedy Okresního národního výboru, který nesl název S rozvahou a občanskou odpovědností, však byl stále vyjádřen názor strany.⁸¹ Stejná situace byla i v novinovém textu o klidu a pořádku, v jehož závěru je upozorňováno na nesmyslnost

---

⁷⁹ Týdeník Vysočina, č. 8, 23. 2. 1989, s. 1

⁸⁰ Nastolená taktika se ještě více projevovala u krajských deníků. Zde mělo vedení novin možnost informovat o aktuálních událostech, ale přesto zde stále fungoval jednostranný stranický pohled.

⁸¹ Týdeník Vysočina, č. 47, 23. 11. 1989, s. 1

nenávisti a vášně v ulicích, na střízlivé hodnocení události většinou občanů, na poctivou práci vlády a na heslo Gottwalda: Republiku si rozvracet nedáme⁸² (Šikula, 2019: 91).

Obsahová změna se v Týdeníku Vysočina začíná projevovat až od 49. čísla vydání, které vyšlo 7. prosince roku 1989. Poslední listopadové vydání vyšlo ještě pod hlavičkou Okresního výboru KSČ a národního výboru. U prvního a druhého prosincového vydání se objevuje pouze informace, že se jedná o noviny okresu Žďár nad Sázavou. (viz příloha č. 5) Od posledního prosincového čísla roku 1989, které vyšlo jako dvojčíslo, se již v hlavičce jako vydavatel objevuje pouze rada Okresního národního výboru (Šikula, 2022).

Ve Žďáře nad Sázavou na stranách Týdeníku Vysočina vyšlo redakční provolání ohledně zrušení ústavního článku o vedení KSČ: *„Dnešním vydáním se Vysočině mění vydavatelé. Úpravou Ústavy, změnou vedoucí pozice KSČ, zůstává vydavatelem Okresní národní výbor Žďár nad Sázavou. Tedy orgán okresu, jehož jsme zaměstnanci a který až dosud nás materiálně zajišťoval.“*⁸³

Od prosince 1989 se začíná na stránkách novin projevovat i proměna obsahu. První stránky plní stanoviska a prohlášení politických stran, organizací a občanů. Čtenáři získávají informace o fungování Občanského fóra. Noviny informují o kádrových změnách. Rok 1990 se na novinových stranách nese v duchu změn na národních výborech a informací okolo parlamentních voleb.

Proces liberalizace probíhal současně se spontánním odpoutáním redakcí z vlivu dosavadních vydavatelů. Novela tiskového zákona z března roku 1990 dokončila demokratizaci sdělovacích prostředků. Okresní týdeníky na Vysočině procházely různými změnami, kdy se jednalo o proměny názvu,⁸⁴ redakcí a vlastnictví. Týdeník Vysočina na Žďársku název měnit nemusel. Texty uvedené na jeho stranách v posledních týdnech roku 1989 ukazují období, kdy se občané v regionech začínají projevovat proti straně.

5.1.1. Obsahová skladba a grafická podoba novin

Týdeník Vysočina vycházel v roce 1989 v rozsahu šesti stran. Dominantním prvkem byla červená barva, kterou byl vyveden název titulu i některé z titulků na úvodní a závěrečné straně novin. Obsahově se zaměřoval především na texty související s činností okresního

---

⁸² Týdeník Vysočina, č. 47, 23. 11. 1989, s. 1

⁸³ Týdeník Vysočina, č. 49, 7. 12. 1989, s. 1

⁸⁴ Změny se po listopadu 1989 projevují i v grafické podobě a v názvech jednotlivých titulů. V kraji Vysočina dochází ke změně názvu u jihlavského titulu Jiskra, který se mění od roku 1990 na Jihlavské listy. Dále se mění i Jiskra v Třebíči, která od roku 1990 vycházela pod názvem Horácké noviny. Pelhřimovský Nástup se změnil na Hlas Vysočiny a havlíčkobrodská Cesta Vysočiny byla nově Cestou Vrchovinou.

výboru komunistické strany. Jedna strana pravidelně patřila kulturním a spolkovým činnostem. Typickou byla i rubrika Svazácké okénko. Noviny uzavírala část sportovní, která byla složená z tabulek s výsledky jednotlivých sportovních utkání a programem následujících zápasů. Tradiční součástí regionálních tiskovin byla i inzertní strana se společenskou rubrikou. Skrze rubriku Malý oznamovatel probíhaly koupě a nabízely se různé věci. Společenská kronika obsahovala vzpomínky či gratulace. Už tehdy se hojně využívaly fotografie. Noviny neměly jednotnou šablonu a texty každého vydání byly poskládány různě.

Jak je zmíněno výše, obsahová skladba se začala měnit začátkem prosince roku 1989. Nevýhodou týdeníků bylo a je, že nemohou referovat o událostech okamžitě. Periodicita týdeníků jednou týdně odkazovala k informování s jistým zpožděním, a to i proto, že musela být brána v potaz uzávěrka a tisk. V roce 1989 tiskly Týdeník Vysočina Východočeské tiskárny s provozem v Jihlavě. Proto bylo nutné dodat výslednou tiskovinu s časovou rezervou.

5.2. Hlavní milníky při vývoji regionální žurnalistiky na Žďársku

Po roce 1989 se vývoj regionální i celostátní žurnalistiky začal ubírat novým směrem. Vývoj regionální žurnalistiky na Žďársku je během více než třicetiletého období doprovázen několika podstatnými milníky, které se odrazily v různých aspektech jejího fungování. V průběhu let se jednalo o změny vlastnické, grafické, obsahové či technologické. Nejpodstatnější změny a milníky vývoje regionálního tisku na Žďársku tak představí následující podkapitoly.

5.2.1. Prodej Týdeníku Vysočina a vznik Deníku Vysočina

Více než deset let vycházel regionální Týdeník Vysočina pod soukromým vydavatelem Miroslavem Smejkaem. Až po této době se začínají na Žďársku projevat snahy zahraničních investorů o získání místních regionálních médií.

Vlna zkupování týdeníků a deníků, která začala v Čechách, se postupně přesouvala na Moravu. Na Vysočině se vydavatelství VLP rozhodlo odkoupit právě žďárský Týdeník Vysočina. Vzhledem k tomu, že noviny měly jediného majitele, nebyl s prodejem žádný problém a velmi rychle přešly do rukou nového majitele. Tak rychle, že na prodej nebyli dle získaných informací upozorněni ani tehdejší pracovníci redakce. (viz níže).

Do roku 2002 vycházel na Žďársku samostatně Týdeník Vysočina, který se poté stal čtvrtletní přílohou nově založeného Deníku Vysočina z vydavatelství VLP. Deník Vysočina se stal členem vydavatelské skupiny VLP v červnu 2002. Specifikum žďárské redakce spočívalo v tom, že ostatní okresy na Vysočině své týdeníky v rámci Deníku nevydávaly. K tomu došlo až mnohem později v rámci strategických změn a v jiné podobě (Švára, 2022).

Po spojení začal Týdeník Vysočina vycházet v rámci čtvrtletního vydání Deníku Vysočina (Novin Žďárska). Při pohledu zpět ale nebylo, dle názoru Marcela Moržola, rozhodnutí o soužití týdeníku a deníku šťastnou záležitostí. Při fungování těchto dvou formátů novin se stále setkávají dva aspekty. Předplatitelé deníku nenajdou v týdenících prakticky nic nového. Odběratel týdeníku zase nemusí v rámci jednoho vydání odhalit všechny důležité události, ke kterým v týdnu došlo (Moržol, 2022).

5.2.2. Sjednocení formátů a názvů v rámci sítě Deníků

Rok 2006 přinesl změny pro většinu regionálních mutací Deníku napříč Českou republikou. Od tohoto roku se postupně sjednotily názvy, layouty a redakční systémy. Skupina Deníky Moravia, do které spadalo i Žďársko, se změnila na Deníky Morava. Společnosti se tak podařilo naplnit cíl z 90. let, a to vytvořit jednotnou síť regionálních deníků. Postupně se regionální verze Deníku objevuje v každém regionu republiky. Současně se rozvíjí i využití týdeníků tak, jak tomu bylo u Týdeníku Vysočina na Žďársku. Ten zde byl hlavním tahounem regionálních médií.

V daném roce dochází nejen k podstatné změně vzhledem k vizuální a grafické podobě novin, ale i vzhledem k organizaci. Tištěný Deník Vysočina s podtitulem Noviny Žďárska se přejmenoval. Každé regionální vydání Deníku získalo novou podobu hlavičky. Ta nesla v názvu titulu označení daného regionu. Noviny tak začaly nově vycházet pod názvem Žďárský deník, což je název, pod kterým vycházejí do dnes. Tato změna a zásah do grafiky potkal většinu Deníků, které v rámci vydavatelství vycházely napříč Českou republikou.

Od roku 2006 tak nově noviny na Žďársku vychází pod názvem Žďárský deník. Slovo Vysočina je v hlavičce novin uvedeno stále. V průběhu let se jen mění jeho umístění.

Značka Vysočina, kterou v roce 2002 VLP odkoupilo od Miroslava Smejkal, se v názvu upozadňuje a téměř mizí. Na Týdeníku Vysočina je logo využíváno až do roku 2018. Toho roku se sice název Týdeníku nemění, ale k jeho grafickému znázornění již není využíváno logo z 90. let.

5.2.3. Vltava Labe Press odkupuje Penta a vzniká Vltava Labe Media

Rok 2015 se nesl ve znamení změny majitele. Původní majitel Verlagsgruppe Passau prodal společnost Vltava-Labe-Press a.s. investiční skupině Penta Investmenst a vzniklo vydavatelství Vltava Labe Media. Jak je zmíněno výše, tato skupina se nezaměřuje jen na produkci tištěných médií, ale i na zdravotnictví, finance, výrobu a maloobchod. Nový majitel se snažil hledat způsoby, jak fungování jednotlivých redakcí a práci redaktorů zefektivnit. Ve výsledku tak okresní redakce ztratily podstatnou část autonomie a důležitá rozhodnutí se odehrávala v centru. Od změny majitele docházelo postupně k obměnám a inovacím. Větší prostor začalo dostávat webové zpravodajství. Do této doby se veškerá redakční síla soustředila na tištěnou podobu Deníku a na lokální týdeníky, které vycházely zejména na Moravě. Podoba tištěných Deníků byla z poloviny černobílá. Samotné strany papírové podoby jednotlivých regionálních Deníků se tvořily a zalamovaly v každém okrese. Redaktoři tak své texty zalamovali do redakčního systému pro tisk sami.

Ve fungování redakce Žďárského deníku se s příchodem nového majitele zpočátku nic neměnilo. Všechny změny se projevovaly až s odstupem času. Redaktoři byli upozorňováni na snižování stavů, ale nikdo nečekal, že se bude jednat o tak velký zásah, jak tomu nakonec bylo po roce 2019. (Viz níže)

5.2.4. Zavedení placeného obsahu na webu

Od vstupu a zapojení se investiční skupiny Penta do regionálních médií se postupně událo mnoho změn, které zasáhly všechny regionální redakce, a tedy i tu Žďárského deníku. Na konci března roku 2019 přichází vydavatelství VLM s placeným obsahem na zpravodajském webu denik.cz. Placený obsah začínají webové verze prezentovat pod názvem Deník Klub, kdy jeho členové získali díky předplatnému přístup ke všem textům, přístup do rubrik s exkluzivním obsahem a další výhody.

„Placeným obsahem chceme především rozšířit naše webové portfolio kvalitního zpravodajství a přinášet tak našim čtenářům lukrativní a exkluzivní informace, které jsou v dnešní době jednou z nejcennějších komodit na současném trhu,“ zdůvodnil tehdy zavedení placeného obsahu ředitel redakcí VLM Roman Gallo na webu vydavatelství.⁸⁵

---

⁸⁵ Viz <https://www.vlmedia.cz/tiskove-zpravy/vydavatelstvi-vltava-labe-media-spousti-placeny-obsah-na-denik-cz-20190327.html?strana=4>

Vydavatelství nabízelo členům Deník Klubu bližší kontakt s redaktory, méně reklamy a pravidelné souhrny nejdůležitějších událostí z daného regionu, které připravil šéfredaktor daného regionálního Deníku.

Webová verze Žďárského deníku a jeho placený obsah se rozjížděli postupně. Po spuštění paywallu, placeného obsahu, se v zamčených rubrikách objevovaly především exkluzivní texty a témata, které čtenář jinde nenašel. Čím déle placený obsah trval, tím více se na něj vedení zaměřovalo. „*Dnes se zamykají a zpoplatňují i články z tiskových zpráv.*“ (Zelená Křížová, 2022).

Zavedení placeného obsahu na Deník Klubu znamenalo i další práci pro redaktory. Šéfredaktor lokálu tvořil pro předplatitele newsletter Ke kávě. Každý den ráno na ně čekal v mailové schránce. Šlo o shrnutí nejdůležitějších zpráv z webu (Zelená Křížová, 2022).

S příchodem placeného obsahu vznikla i nová webová rubrika Lidé odvedle. Zaměřovala se na příběhy obyčejných lidí z okolí. Jednalo se o sérii fotografií dané osoby společně s krátkým příběhem. Popisky s fotkami se původně využívaly i v běžném vydání Žďárského deníku a Týdeníku Vysočina. Postupně už byly dostupné pouze na webu (Helena Zelená Křížová, 2022).

5.3. Kontext vývoje regionální žurnalistiky na Žďársku

Osud okresních týdeníků byl různý. Obecně před rokem 1989 vycházely pod správou Okresního výboru komunistické strany. Po roce 1990 vypukla privatizace. Některé týdeníky přešly pod správu samotných redaktorů, některé zůstaly dlouho bez majitele a některé úplně zanikly (Moržol, 2022).

Žďárský regionální Týdeník Vysočina začali spravovat samotní novináři, kteří ho v 90. letech odkoupili. Přes deset let fungoval Týdeník Vysočina samostatně. Roku 2002 ho koupilo vydavatelství pod tehdejším názvem Vltava-Labe-Press a spojilo ho se značkou Deník. Základním cílem bylo převzít i kmen předplatitelů. Ten byl nejcennějším faktorem už po roce 1990. Před listopadovými událostmi vycházely týdeníky jako noviny výboru komunistické strany daného okresu. Všechny týdeníky měly svou síť předplatitelů, mezi které patřily i školy nebo podniky. Mezi předplatiteli ale byli i lidé z běžných řad, kteří nekupovali žádné celostátní médium a byli pravidelnými čtenáři pouze okresního týdeníku. Jak po roce 1989, tak po převzetí týdeníku vydavatelstvím VLP, bylo hlavním cílem získat

tyto předplatitele, kterých na Žďársku bylo na danou dobu velké množství. Předplatitelský kmen se pohyboval okolo deseti tisíc lidí (Moržol, 2022).

Po převzetí Týdeníku Vysočina společností VLP se nově vzniklý Deník zapojil do systému deníků Deníky Moravia, které vycházely na Moravě. Došlo k podobnému sjednocení tak, jak k tomu v 90. letech došlo v Čechách. Na stranách jednotlivých Deníků se postupně začala využívat sjednocenost i v rámci obsahu a směřování témat.

Redakce na Vysočině začaly vznikat od roku 2001. V té době patřily první tři strany Deníku krajským informacím. Následující dvě byly ryze okresní. Na přední strany se využíval krajský obsah a důležitá témata z okresu. S postupným snižováním počtu stran a rozsahu ale samostatné okresní strany téměř zanikly. Redakce postupně tvořily první tři strany, které byly složeny z krajského obsahu. Okresům patřily lišty, články a v pátky případně i otvíráky. Základem ale byly informace krajské. Čistě žďárská strana se už později prakticky neobjevovala (Moržol, 2022).

Týdeníky vycházely na okresní bázi. Důležité informace, jako byly třeba krajské volby a nový hejtman, se ale musely objevit i v okresním týdeníku. Tyto informace ale obohacovaly údaje, které byly spjaty s daným okresem.

Žďárský deník pokrývá bývalý okres Žďár nad Sázavou. Už od počátku denního tisku na Žďársku spadal pod krajskou redakci v Jihlavě. Vycházel v pěti regionálních mutacích, a to jako Pelhřimovský deník, Havlíčkobrodský deník, Jihlavský deník, Třebíčský deník a pozorovaný Žďárský deník.

Krajská redakce měla na fungování regionálních mutací vliv hlavně při plánování. Priority pro celý kraj určila krajská centrální redakce, témata okresní zůstala v okresech. Základem ale byla témata krajská. Regionální téma se na titulku propracovalo, když jeho informační hodnota přesáhla hranice regionu (Moržol, 2022).

V roce 2007 začala kromě tištěné podoby Žďárského deníku a Týdeníku Vysočina fungovat i webová verze. Ta přinášela a stále přináší zpravodajství z daného regionu. Název odpovídá názvu konkrétního Deníku (Švára, 2022).

Průměrný prodaný náklad se postupně snižoval. V roce 2006 se dle výsledků Media Projektu průměrný prodaný náklad všech regionálních mutací v Česku pohyboval okolo 350 tisíc. V roce 2015 už se jednalo o cca 140 tisíc.⁸⁶ Periodika Deníku se ale i tak stále

---

⁸⁶ Viz Příloha č. 3

pohybovala mezi nejprodávanějšími deníky v Česku. Čtenost se v daném období pohybovala asi okolo 71 tisíc osob, postupně však klesla až na 31 tisíc.⁸⁷ Jak náklad, tak čtenost byli a jsou závislí na přidaných suplementech, které se do Deníků vkládají. Stejná situace byla i u Žďárského deníku, kde byl prodán náklad nejvyšší ve čtvrtky, a to i díky příloze Týdeníku Vysočina, který má ve žďárském regionu dlouhou tradici. Ve čtvrtky tak čtenost dosahovala až třikrát vyššího čísla.

Obliba čtvrtěční přílohy Týdeníku Vysočina se projevovala i v rámci předplatitelské sítě. Většina předplatitelů byla zastoupena seniory, kteří si noviny kupovali právě především kvůli týdeníku. Častým tak bylo i předplatné pouze čtvrtěčního vydání.

Rok 2015 znamenal pro Deník, myšleno obecně celou síť novin, nového majitele a změnu názvu celé společnosti. Od tohoto roku vystupuje pod názvem Vltava Labe Media. Změny v běžném provozu přicházely postupně a ve fungování Žďárského deníku zůstávalo dlouho vše při starém. Postupem času se vliv vedení začal projevovat skrze snahy o sjednocení obsahu. Kolem roku 2018 začalo vydavatelství využívat model, který počítal s týdeníkem v každém regionu. Vydavatelství se tak snažilo napodobit úspěšnost již existujících týdeníků, kterým byl i Týdeník Vysočina na Žďársku (Moržol, 2022).

Obrat ve změnách a vývoji nastal v roce 2019, kdy nastoupil nový krajský šéfredaktor. Dosavadní vedoucí redaktor regionální mutace Deníku přešel k vedení Týdeníku a zpravodajská část redakce nyní spadala pod vedení krajské centrální redakce. Vzhledem ke snižování počtu zaměstnanců se postupně vyostřovaly vztahy mezi vedením a redaktory. To vedlo k ukončení pracovního poměru jedné ze dvou redaktorek, které v té době ve Žďárském deníku působily. Na celé zpravodajství tak zůstala jediná osoba. Od roku 2019 se na stáncích objevují jednotné mutace regionálních deníků. (Viz níže) Významnou změnou pak bylo i celorepublikové zavedení placeného webového obsahu s názvem Deník Klub.

Čtenost regionálních mutací Deníku na Vysočině se příliš neměnila. V průměru se jednalo asi o 30 tisíc čtenářů. Na jeden region tak vychází počet čtenářů asi na šest tisíc s tím, že Žďársko bylo díky Týdeníku Vysočina důležitou součástí mediální skupiny kraje

---

⁸⁷ Viz Příloha č. 2

Vysočina a jeho regionálních tiskovin.⁸⁸ Průměrný prodaný náklad všech regionálních mutací Deníku v Česku klesl až pod sto tisíc výtisků.⁸⁹

5.4. Organizační a personální fungování redakce

Po roce 1989 stál ve vedení Týdeníku Vysočina vedoucí redaktor Jiří Fiala. Redakční a administrativní záležitosti směřovaly do sídla Okresního národního výboru na ulici Žižkova ve Žďáře nad Sázavou. Tisk obstarávaly Východočeské tiskárny s provozovnou v Jihlavě. V počátku 90. let se po zprivatizování vydávání novin ujmula soukromá osoba Miroslava Smejkal. Ten noviny získal v období privatizace. (Homolka, 2022). Týdeník Vysočina vycházel pro oblasti Bystřicko, Novoměstsko, Velkobítešsko, Velkomeziříčsko a Žďársko. Vydavatelsky byly noviny zaštitěny Vydavatelstvím Miroslav Smejkal s. r. o. Tisk a sazba novin stáli na brněnské společnosti SAMAB BRNO GROUP, a. s.

Sám Smejkal nejprve fungoval na pozici šéfredaktora. Roku 1994 nastoupil do redakce Týdeníku Libor Homolka, a to na pozici redaktora. Po půl roce se stal šéfredaktorem. Ve vedení redakce, která měla po roce 2002 na starosti tvorbu Týdeníku Vysočina a Deníku Vysočina (Noviny Žďárska), zůstal do roku 2005. V době, kdy Libor Homolka nastoupil do redakce, neměl Týdeník Vysočina příliš velké personální obsazení. „Dostat se do novin nebylo nijak obtížné. Mirek Smejkal mě vzal vlastně ihned. Tehdy po mně chtěl rozhovor s nějakou významnou osobností Žďárska a na základě tohoto textu mě přijal.“ (Homolka, 2022).

V čele žďárské redakce stál Homolka do roku 2005, kdy ho vystřídal tehdejší redaktor Jiří Marek. Éra jeho šéfredaktorování byla dlouhá. Až okolnosti fungování všech regionálních redakcí na Vysočině a změny s nimi spojené ho z pozice sesadily. Někakou dobu fungoval pouze jako editor Týdeníku Vysočina. Zhruba od roku 2020 pak stála v čele redakce Helena Zelená Křížová. Alespoň formálně. Prakticky funkci šéfredaktorky nezastávala.

Deník začal na Žďársku vycházet v červnu roku 2002, kdy celý Týdeník Vysočina přešel pod společnost VLP. Členové redakce i tehdejší šéfredaktor Libor Homolka se o prodeji dozvěděli jako úplně poslední. „Mirek Smejkal mi o prodeji předem neřekl. Zjistil jsem to náhodou sám, když jsem prohlížel rejstřík a tam už byl zapsaný nový vlastník.“ (Homolka, 2022).

---

⁸⁸ Viz Příloha č. 2

⁸⁹ Viz Příloha č. 3

Přechod Týdeníku na Deník tak nedoprovázely větší přípravy. Brzy po odkupu se přijel představit do redakce Týdeníku, která tehdy sídlila na ulici Komenského, Horst Gottschall, tehdejší ředitel divize Vysočina (Homolka, 2022). Z personálního hlediska však bylo nutné provést jisté změny. Tehdejší šéfredaktor Homolka musel obsazení redakce zdvojnásobit, protože v té době byl samostatný tým jak na tvorbu Týdeníku, tak i Deníku Vysočina (Novin Žďárska).

Společnost VLP odkoupila v celém kraji pouze tradiční Týdeník Vysočina. Hlavním důvodem a výhodou odkupu byl jediný a stoprocentní majitel tiskoviny, a to Miroslav Smejkal. *„Nalákala ho vysoká částka, kterou mu nabízeli. Za Týdeník společnost nabídla opravdu mnoho peněz. A Vysočina byla jediným médiem, které v kraji koupili. U Týdeníku byla výhoda v tom, že měl jen jednoho majitele, takže odkup byl z právního hlediska jednoduchý.“* (Homolka, 2022).

Žďárská redakce se od většiny redakcí Deníku odlišovala právě díky pravidelné příloze Týdeníku Vysočina. V rámci ostatních okresů Vysočiny, které vydávaly periodika pod hlavičkou Deníku, jiné týdeníky nevycházely. K tomu společnost přistoupila až později (Švára, 2022).

Noviny byly na stáncích k dostání pod názvem Deník Vysočina (Noviny Žďárska). V rámci systému vydavatelství vycházely pod skupinou Deníky Moravia. V tomto ohledu se dlouhé roky téměř nic neměnilo. Pod stejným názvem vycházely noviny až do roku 2006. Týdeník Vysočina zůstal zachován a byl tvořen samostatnou redakcí, jejíž členové do Týdeníku psali originální texty. Vycházel jako pravidelná příloha čtvrtletního vydání Deníku. Čtenáři si na novou formu novin nějakou dobu zvykali. Nové vedení se jim snažilo přechod a zorientování se ulehčit. Především po Žďáře nad Sázavou byly rozmístěny plakáty a reklamní plachty s informací, že týdeník nově vychází v rámci Deníku. *„V době přechodu pod VLP jsem dokonce vytvořil plakát, kde bylo staré logo rovná se nové logo. Aby lidé věděli, že jsme to stále my. Že Týdeník nikdo neruší, ale jen se sloučil s Deníkem.“* (Homolka, 2022).

V rámci kraje vycházely různé mutace Deníků. Čtvrtletní vydání ale zůstávalo v prodeji celý týden. Někou dobu tak byla zachovaná praxe z období samostatného týdeníku. *„Deník se ale začal z prodeje na konci dne postupně stahovat a další den už číslo z předchozího dne nebylo k dispozici.“* (Homolka, 2022). Týdeník Vysočina tak byl k dostání pouze jeden den, a to ve čtvrtek společně s Deníkem.

Poté, co noviny přešly pod správu celorepublikové sítě Deníku, spadaly pod krajskou redakci, která sídlila v Jihlavě. Těsně po odkupu stál v čele divize ředitel Horst Gottschall. Toho později na pozici vystřídal Jiří Nygrýn. Další změna přišla v roce 2009, kdy se krajským šéfredaktorem stal Marcel Moržol. Ten do té doby fungoval jako zástupce šéfredaktora. Šéfem regionálních mutací na Vysočině byl do roku 2019, kdy došlo ke změně organizace ve vedení krajských redakcí. Od tohoto roku se začal mnohem více proměňovat obsah novin a práce redaktorů. Jak ale poznamenal Ondřej Švára, již od počátku nového tisíciletí jsou tištěná periodika „...*poznámenána poklesem nákladu tištěného vydání, propouštěním a zhoršováním pracovních podmínek. Takový vývoj je však charakteristický pro všechna média ve sledovaném období.*“ (Švára, 2022).

Sídlo redakce se v posledních letech nemění. Domovským městem je už od počátku fungování Týdeníku Vysočina Žďár nad Sázavou. Jediné, co se měnilo, byla adresa, kdy se redakce stěhovala v rámci Žďáru na několik míst. Původní působení redakce bylo spjato se sídlem Okresního úřadu ve Žďáře nad Sázavou. Po osamostatnění a vymanění se z jeho vlivu sídlila redakce na ulici Komenského. Poslední stěhování přesunulo redakci v roce 2002 na náměstí Republiky, kde sídlí dodnes. Když Týdeník Vysočina odkoupila společnost VLP, tehdejší ředitel divize Vysočina Horst Chottschall rozhodl o přesunu ze zapadlejšího kouta města na ulici Komenského přímo do centra na náměstí Republiky. „*Tehdy tak vznikaly redakce i v dalších okresech. Z Německa byl (Gottschall) zvyklý na redakce v centru, a proto to tak chtěl i tady. Ale vzhledem k tomu, že jsem postupně nabíral více lidí, se větší prostory hodily.*“ (Homolka, 2022).

Po přesunu měla redakce k dispozici celé přízemí, kde sídlila řádková inzerce, i celé první patro. Kancelář šéfredaktora, stejně jako prostory tvůrčí části redakce, se nacházela v prvním patře budovy. Jedna místnost se využívala pro porady či pro pracovní účely redaktorů. „*Redakci patřilo celé patro. Ted' k užívání zůstala jen jedna malá místnost. To je obrovský rozdíl.*“ (Homolka, 2022).

Adresa redakce se tak sice už dvacet let nemění, ale mění se prostory, které má redakce k užívání. Z původních pěti místností, kdy měla svoji kancelář zpravodajská část redakce, sportovní část, šéfredaktor a inzerce a k využití byla i zasedací místnost, zůstala pouze jedna. Omezování redakčních prostor souviselo s postupným snižováním počtu redaktorů. Při srovnání počtu zaměstnanců v období počátků fungování Deníku Vysočina (Novin Žďárska) a počtu zaměstnanců v průběhu let až do současnosti, je proměna více než zásadní.

Když v roce 2002 začaly noviny na Žďársku vycházet denně, byl počet lidí, kteří se podíleli na vzniku a obsahu novin, dvakrát vyšší než v době samostatného Týdeníku Vysočina. V redakci působilo více než deset osob s tím, že na celkové podobě novin se i drobným způsobem podílelo ve finále mnohem více lidí. Ti s redakcí spolupracovali externě, jako třeba korektorka textů, která do redakce docházela v určitou dobu. „*Myslím si, že jsme byli dobrá parta. Trávili jsme spolu i volný čas. Až když jsem končil, začal se počet členů redakce snižovat.*“ (Homolka, 2022).

Počet redaktorů se pak rok od roku snižoval. Personální stav však ještě nebyl příliš kritický a redaktoři stále zvládali jak tvorbu Deníku, tak Týdeníku. Po odchodu Homolky ještě stále fungovaly ve Žďáře dvě redakce, jedna pro Deník Vysočina a jedna pro Týdeník Vysočina. Na vzniku obou periodik se podílelo kolem deseti novinářů. V redakci pracovalo osm redaktorů na plný úvazek, dva sportovní redaktoři, kdy jeden pracoval na plný a druhý na poloviční úvazek a šéfredaktor. Počty se ale stále postupně snižovaly. (Švára, 2022). K drobné proměně personálního obsazení docházelo prakticky každý rok. „*Za necelých dvacet let, co pro Deník pracuji, prošlo redakcí kolem dvaceti lidí.*“⁹⁰ (Švára, 2022).

V roce 2017 bylo na tvorbu novin lidí pět. Další členové redakce měli na starosti inzerci a reklamní plochu novin. Se snížením stavů souviselo i omezení užívaných prostor. Původně redakce obývala celé patro, v daném roce ale došlo ke sloučení kanceláří zpravodajské a sportovní redakce a k přesunu inzerce. Současně redakce přišla o prostory zasedací místnosti. Finální sestěhování nastalo v létě roku 2021. Redakce má v současné době k dispozici pouze jednu místnost. V té sídlí jak redakce Žďárského deníku, tak inzerce.

K podobně radikálnímu snížení došlo v průběhu let i v rámci personálního obsazení a těch, kteří se na tvorbě jakékoliv podoby Žďárského deníku podíleli. Ještě v roce 2017 tvořilo noviny minimálně pět lidí s tím, že jeden ze členů redakce se věnoval primárně tvorbě Týdeníku Vysočina. Obrat ve změnách a vývoji nastal v roce 2019, kdy nastoupil nový krajský šéfredaktor. V redakci v té době zůstala jen Helena Zelená Křížová společně s jednou další kolegyní. Dosavadní šéfredaktor převzal vedení a tvorbu Týdeníku, dvě zmíněné redaktorky pak tvořily obsah Žďárského deníku. Editorovsky v té době zaštiťovala Týdeník editorka z Karlových Varů. Přesunutí kompetencí ze žďárské regionální redakce je silným projevem centralizace. Organizace a vznik Týdeníku byly přesunuty z periferních regionálních redakcí do centrální větší redakce.

---

⁹⁰ Myšleno i se zaměstnanci inzerce.

Na stranách Týdeníku vycházely texty, které již v dřívější době vyšly a prakticky se mezi nimi nenašel žádný originální. Po dohodě s editorkou se začaly využívat alespoň plné verze textů, které se do Deníku nevešly. „...snažili jsme se je dát do Týdeníku celé, aby čtenáři, kteří si noviny často kupovali právě kvůli tradici Týdeníku, dostali i něco navíc.“ (Zelená Křížová, 2022).

Postupné vyostřování vztahů mezi zbývajícími redaktorkami a vedením vedlo k výpovědi jedné z nich. Celé zpravodajství pak měla na starosti jedna osoba. To ovlivnilo i obsah Žďárského deníku. Od roku 2019 vycházejí všechny regionální mutace Kraje Vysočina ve stejné podobě.

Ve snaze o snížení nákladů došlo k personálním změnám a obecnému snížení počtu redaktorů, a to ve všech regionálních redakcích Vysočiny⁹¹. Redakci Žďárského deníku tvořila do konce roku 2021 jediná redaktorka, a to Helena Zelená Křížová. V současné době je pozice neobsazená. Ve žďárské redakci dále sídlí i pracovnice řádkové inzerce Jana Morkusová.

Tisk a sazbu měla na starosti po zprivatizování brněnská firma SAMAB BRNO GROUP, a. s. Po převzetí tiskoviny vydavatelstvím VLP se tisk přesunul do Olomouce, konkrétně do Novinového centra Olomouc. Od roku 2015 byla v tiráži pod tiskem vedena společnost VLP a. s., tiskárna Novotisk Olomouc. V současné době spadá tisk pod VLTAVA LABE MEDIA a.s., tiskárna Novotisk Praha. Novotisk je novinovou tiskárnou, která je od roku 2015 součástí mediální skupiny VLM. Jejím majitelem je také Penta Investments.

Po revoluci byl Týdeník Vysočina na stáncích nabízen za cenu jedné koruny československé. Po převzetí novin soukromým vydavatelem se dalo očekávat zvýšení ceny. Do roku 2002, ve kterém noviny odkoupila společnost VLP, se cena vyšplhala na sedm korun. Po zavedení i denního tisku se ceny opět zvýšily, což je vzhledem ke zvýšení objemu výdajů pochopitelné. V roce 2005 tak stálo jedno vydání devět korun. Částka, za kterou se daly noviny pořídit se každý rok zvyšovala, a to v průměru o jednu korunu.

Rok 2015 a změna majitele a další navyšování cen. V daném období zaplatili čtenáři za jeden výtisk okolo 16 korun. Cena se ale odvíjela od konkrétního dne. V pondělí, v úterý, ve středu a v sobotu stály noviny 15 korun. Čtvrteční vydání spolu s přílohou Týdeníku

---

⁹¹ V každé regionální mutaci Deníku nyní působí pouze jeden redaktor.

Vysočina zmíněných korun 16. Nejdražší bylo páteční vydání, které čtenáře vyšlo na 17 korun. Vyšší cena pátečního Deníku byla dána přílohou v podobě televizního programu.

Další tři roky se cena novin držela prakticky na stejné úrovni. Navýšení se opět pohybovalo v průměru okolo jedné koruny a noviny stály od 16 do 18 korun. V současné době zaplatí čtenáři za jeden výtisk 22 korun, což je opět o korunu více než v loňském roce. Vývoj ceny Týdeníku Vysočina a následně Žďárského deníku má v průběhu let stoupající tendenci.

5.5. Tvorba obsahu novin

Texty Týdeníku tak, jak vycházely v době před rokem 2002, se těžko srovnávají s obsahem současným. Částečně odlišná byla i práce na nich. Týdeník byl tvořen vyloženě regionálními texty. Na Okresních výborech ještě probíhala jednání, na která museli novináři docházet, aby referovali o tom, co se na nich událo a rozhodlo. Rozsah stran, které musela redakce Týdeníku naplnit, byl vyšší než v současné době. V období 90. let tvořili členové redakce prakticky veškerý obsah. Výjimkou byly inzertní strany, jež naplnili zájemci o zveřejnění inzerátu. Zbytek obsahu byl ale na redaktorech. Ve finále tak bylo třeba vytvořit více než čtyřicet stran obsahu (Homolka, 2022).

Redaktoři tvořili kratší, regionální zprávy i obsáhlé reportáže. Informovalo se o všem, co se za týden událo. Pravidelně fungovala spolupráce s policií, která redaktorům umožňovala návštěvy a dodání policejních zpráv. Jednalo se o náhrady tiskových konferencí, které v té době nebyly příliš rozšířené (Homolka, 2022). Součástí novin byl i sloupek o kvalitě vody ve vodních nádržích Vír či na Mostišti. Přímou pro Týdeník vznikala originální křížovka či horoskopy. Oblíbenou a tradiční součástí byl televizní program. Ohledně něj se krátce po odkoupení novin německou společností vedlo mnoho debat. V současné době se již na stránkách Týdeníku nevyskytuje (Homolka, 2022).

Novináři zpracovávali informace z celého okresu. „*Třeba i z Velkého Meziříčí či Velké Bíteše. Tato města jsou nyní hodně opomíjena. V 90. letech v období Týdeníku, ale i v době začátku Deníku odebíralo naše noviny každé město a jeho spolky. Psalo se i o těch škaredých věcech, pořád to byly devadesátky.*“ (Homolka, 2022).

Tak jako v letech pozdějších, i v první fázi, kdy Týdeník fungoval samostatně, ale už nebyl pod kontrolou politických subjektů, se využívalo místní znalosti redaktorů. Pokud někdo pocházel přímo z konkrétního města regionu, například Nového Města na Moravě či Bystřice nad Pernštejnem, zaměřoval se více na události a informace s ním související.

„Samozřejmě se využívalo místní znalosti redaktorů. Kdykoliv jsem ale někoho nabíral, bylo potřeba, aby dotyčný uměl psát, pokud možno, o všem.“ (Homolka, 2022).

Co se týče uzávěrky a technické stránky vzniku novin, za období samostatného Týdeníku fungoval systém horké sazby. Noviny vycházely ve čtvrtek, uzávěrka byla v úterý. Sazební podobu novin tvořil šéfredaktor. Návrh každé strany se tvořil zvlášť ručně. Šéfredaktor měl špičkl, sazební obrazec pro grafiku tiskoviny, ve velikosti A3, do kterého s pomocí pravítka zakresloval výsledný formát novin. Ke každé straně se přidaly fotografie, které se na straně měly objevit. Každá strana se zvlášť zalepila a nadepsala jejím číslem. Stejně se vytvořily i ostatní strany novin. Všechny zalepené složky se pak předávaly řidiči autobusu, který je v Brně předal pověřené osobě z tiskárny. Papírové složky postupně vystřídala modernější technologie a začaly se využívat diskety. Texty už běžně vznikaly na počítačích a následně se i s fotografiemi nahrály na diskety, které se předávaly dál stejným způsobem, jako dříve papírové složky (Homolka, 2022).

Rok 2002 přinesl do fungování žďárské redakce mnoho změn. Německá společnost VLP vsadila na značku Týdeníku Vysočina, který byl v té době nejpoblárnějším periodikem na Žďársku. Úkolem tehdejší redakce, která se průběžně rozšiřovala o nové tváře, bylo především udržet náklad na tehdejších číslech. Ten byl kolem roku 2002 okolo dvaceti tisíc kusů, což bylo s ohledem na počet obyvatel regionu Žďár nad Sázavou vysoké číslo. *„Týdeník byl na Žďársku nejčtenějšími novinami.“ (Homolka, 2022).*

Největší důraz se tak kladl právě na vznik kvalitních textů pro Týdeník. Tehdejší ředitel divize Gottschall si byl dle slov Libora Homolky vědom oblíby Týdeníku. Bylo nutné zachovat kvalitu obsahu na stranách Týdeníku Vysočina, aby čtenáři neubývali. V takovém případě by peníze, které do odkupu značky investovali, byly zbytečně vyhozené (Homolka, 2022). Nové vedení chtělo dokázat, že dokáže noviny perfektně vést. Redakce tak získala novou techniku a fotoaparáty. Redaktoři museli sami i fotit. *„S tím byl někdy problém, protože ne každý uměl fotit tak dobře, aby vznikaly kvalitní fotky pro noviny.“ (Homolka, 2022).*

Obecně dostávala žďárská redakce a její členové v počátku fungování Deníku velký prostor pro tvorbu. Kolem významných svátku v roce mohla redakce vytvořit speciální vydání Týdeníku Vysočina, a to bez ohledu na počet stran a náklady. Veškerý obsah, který byl pak v Týdeníku zveřejněn, se týkal regionálních informací v mnoha různých podobách. *„Devadesátá léta a začátky Deníku byly podle mě zlaté časy regionální žurnalistiky. Alespoň*

tady na Žďársku. (Gottschall) Byl to skvělý ředitel, za něj ty časy byly opravdu zlaté.“ (Homolka, 2022).

Jak je zmíněno výše, nové vedení si uvědomovalo oblibu Týdeníku. Snažilo se ji proto přenést i na Deník. I po přechodu na každodenní vydávání novin vznikaly pro Týdeník unikátní texty. Pokud se výsledné texty překlápěly, tak z Týdeníku do Deníku, což v současné době funguje přesně naopak.

V Deníku plnila redakce obsah prvních tří stran. Povinností byla i tvorba komentáře. Tomu se nejčastěji věnoval šéfredaktor. Každý den vznikala anketa s fotografiemi. Stránku až dvě měli na starosti regionální sportovní redaktori. Kromě žďárského obsahu přispívala redakce i na krajské strany. Každý den navrhli redaktori krajská témata. Ta se pak předávala do Jihlavy krajskému šéfredaktorovi, který z nich vybral (Homolka, 2022).

Výběr regionálních témat textů náležel samotným redaktorům. Stejně jako v pozdějších letech, i tehdy musel někdy do výběru a způsobu zpracování zasáhnout šéfredaktor. *„Byli redaktori, kteří si dokázali témata najít. Pak ale byli i tací, kteří se jen vezli a čekali, až jim něco přidělím. (...) Na poradách jsme se ale vždycky dokázali domluvit.*“ (Homolka, 2022).

Jak bylo řečeno výše, vznik novin tak zvanou horkou sazbou a ruční rýsování každé strany postupně nahradila technika s disketami. Nové vedení po roce 2002 a pokračující technologický vývoj ovlivnil i tvorbu novin. Výsledné texty se v té době nahrávaly přes FTP protokol, kde se opět fungovalo na principu složek. V rámci programu byly vytvořeny složky odkazující ke každé straně novin. Do nich se nahrály požadované texty. Vzhledem k tomu, že redaktori znali nastavená kritéria, jako je řádkování či typ písma, nebyl problém vytvořit požadovaný text a nahrát ho do systému. *„Věděli jsme třeba, že vznikne dvoják, tak že musíme napsat asi 23 řádků. A takhle to fungovalo u všech stran.*“ (Homolka, 2022).

Běžný pracovní den se v počátcích fungování Deníku příliš nelišil od pracovního dne redaktorů dnes. Každý den ráno se uskutečnila v redakci porada. Společně se šéfredaktorem se probrala témata okresní i krajská. Asi hodinu poté zavolal šéfredaktor do krajské redakce v Jihlavě a konzultoval s krajským šéfredaktorem témata, která se zpracují pro krajské strany novin. Regionální tvorba byla čistě v rukou místních redakcí a z kraje do ní nikdo příliš nezasahoval. *„Potom, co přišel nový krajský šéfredaktor, se věci změnilly. Ten s námi prakticky nediskutoval. Velmi autoritářským způsobem nám říkal, co máme a nemáme dělat. V té době jsem se rozhodl skončit.*“ (Homolka, 2022).

Již v prvních letech, kdy Deník vycházel pod společností VLP, se začal drobně měnit přístup centrálních a krajských redakcí k těm regionálním. Do zpravodajství se s příchodem nového šéfredaktora, a po odchodu Homolky z vedoucí pozice, začaly dostávat mnohem více policejní informace a jiné zprávy opředené senzačností.

Po odchodu Libora Homolky z vedení redakce se šéfredaktorem stal roku 2005 tehdejší redaktor Jiří Marek. Členové redakce se v té době ještě pravidelně podíleli na tvorbě dvou celých stran a několika textů na stranách dalších. Každý den vznikl v regionální redakci otvírák. Jednou týdně přispívali redaktori do sloupku Dobrý den, Vysočino. *„Žďárskému okresu patřila kompletní dvoustrana uvnitř listu a menší část obsahu na asi pěti dalších stránkách včetně titulky a sportu. Zbytek novin patřil inzerci a celostátnímu obsahu.“* (Švára, 2022). Pravidelným úkolem redakce byla i sportovní sekce, kde dostal prostor sportovní redaktor. Redaktori dále přispívali do rubriky černá kronika, kultura či publicistika. To se však dělo nepravidelně. Tištěné vydání bylo v rámci celokrajského obsahu pro všechny okresy Vysočiny stejné. Každý okres ale získal prostor pro své místní zprávy na předních stranách, jak je řečeno výše.

Ve Žďáře stále fungovaly dvě redakce. Jedna pro Deník a jedna pro Týdeník. Práce novinářů na těchto periodicech se prolínala. To nejlepší, co vyšlo v Deníku se pak následně překlápělo i do Týdeníku. Podstatná část Týdeníku ale stále patřila zcela unikátnímu obsahu, který se v Deníku v dřívějších dnech neobjevil. Tato část se během let stále zmenšovala (Švára, 2022).

Samotná redakce svého fotografa nikdy neměla a již od počátku jejího fungování došlo ke sloučení funkce redaktora a fotografa. K využití byly služby krajského fotografa. Vzhledem k jeho vytíženosti, kdy byl k dispozici pro pět regionálních redakcí kraje, si redaktori ale většinu fotografií museli nafotit sami. Krajský fotograf měl většinou na starosti fotku na titulní stranu novin a jezdil na významnější akce. Často a hojně redaktori využívali archiv fotografií.

Do roku 2010 se na změnách v práci novinářů a vzniku textů podílel velkou měrou technologický vývoj. Změny se projevovaly i ve vizuální podobě Deníku, a to napříč republikou. V roce 2006 se tehdejší tištěný Deník Vysočina přejmenoval a každé regionální vydání získalo svou hlavičku v novinách, kde byl zvýrazněný daný region. Noviny tak získaly nový název Žďárský deník⁹² (Švára, 2022).

---

⁹² Přejmenování se týkalo i dalších Deníků v rámci celého vydavatelství.

Jisté tematické dělení textů se v redakci nadále projevovalo. Opět se využívalo místní znalosti. Redaktoři měli přidělené jednotlivé mikroregiony, a to vzhledem k místu jejich bydliště. Jiných sfér zájmu se nevyužívalo. „... v podmínkách okresní redakce by se třeba specialisté na kulturu či ekonomiku plně nevyužili.“ (Švára, 2022). Výjimkou byla sportovní část, která už od počátku fungování novin měla specializované redaktory. Ti fungovali prakticky nezávisle na zbytku redakce.

Běžný pracovní den regionálního redaktora se příliš neměnil. Ranní porada, rozdělení témat, rozsah článků a následně tvorba textu. To byla každodenní náplň redakce. Oproti současné situaci však redaktoři mnohem častěji vyráželi do terénu za informacemi. Vytvořený text redaktor vytisknul a vložil do společné přihrádky v kanceláři. Kompletní sadu převzal na konci dne šéfredaktor a zeditoval ji.

Před nástupem systému RedWeb tvořil podobu stránky sloužící redaktor. Formát strany narýsoval na linkovaný papír a nakreslil osnovu. Tento návrh poté se všemi texty a fotografiemi naskenoval a poslal skrz firemní síť grafikovi. Grafik podle osnovy vytvořil digitální formu a předal ji zpět redaktorovi. Pokud neseseděly titulky či přesahy stran, přes telefon se mezi redaktorem a grafikem vše doladilo. Až po tomto procesu odeslal grafik strany do tiskárny (Švára, 2022).

S RedWebem se tvorba novin změnila. Všechny texty psali samotní redaktoři přímo do šablony v systému a již je nemuseli nejprve tisknout do přihrádky. „Za výslednou podobu stránky v RedWebu odpovídal sloužící redaktor. Redaktor odpovídal i za to, že stihne vyrobit stránku před uzávěrkou.“ (Švára, 2022). Grafik tak nyní upravoval fotografie, tvořil infografiku a odesílal hotové výstupy do tiskárny.

Od roku 2007 začal souběžně se Žďárským deníkem fungovat i web. „VLP začala od roku 2007 oficiálně provozovat souběžně s námi, a dalšími Deníky v jiných oblastech Čech a Moravy, také internetové zpravodajství. Regionálně rozdělené podle bývalých okresů. Web Žďársko byl tedy pojmenován jako Žďárský deník.“ (Švára, 2022).

Technická stránka fungování webu se příliš neměnila. V průběhu let došlo jen k drobným vylepšením. Co se týče webového obsahu, kolem zmíněného roku 2007 se na web vkládaly texty z tištěného vydání novin. Jednalo se asi o 70 % jejich obsahu. Texty, které by vznikaly vyloženě pro web, byly výjimkou. V současnosti se však situace změnila a web má před tištěnou podobou přednost. „Do novin jde naopak výběr toho, co se objevilo na webu.“ (Švára, 2022).

S webem se do redakcí dostala i nová pozice webeditora. Tu ve Žďárském deníku od počátku zastává Ondřej Švára. Povinnosti se mu však za těch patnáct let změnily. Ze správy obsahu webu pouze Žďárského deníku se přesunul na správu webů celé Vysočiny a jižní Moravy. Dohromady se jedná o jedenáct webových verzí. (Švára, 2022).

Významným milníkem ve vývoji značky Deník byl rok 2015, kdy společnost VLP odkoupila investiční skupina Penta Investments. Na konkrétní práci redaktorů však tato změna neměla zpočátku velký vliv. Běžná novinářská praxe a jejich povinnosti se prozatím výrazněji neměnily.

Porady stále probíhaly každý den dopoledne. Po domluvě se šéfredaktorem si redaktoři rozdělili jednotlivá témata. Každý autor si témata většinou volil sám. Pokud se objevilo velké téma a důležitá akce, bylo nutné je zpracovat. Témata běžných textů si redaktoři volili sami podle tiskových zpráv a jejich osobních znalostí z daných měst (Zelená Křížová, 2022).

Jednotliví redaktoři měli běžně své geografické oblasti zájmu, kdy jedna z redaktorek psala primárně informace z Nového Města na Moravě, další zase z Bystřice nad Pernštejnem a podobně. Jednotlivé oblasti si redaktoři rozdělovali na základě místní znalosti. „*Samozřejmě se muselo udělat všechno. Každý ale stejně nejvíc rozuměl tomu svému.*“ (Zelená Křížová, 2022).

Redaktoři přebrali i část editorské práce. V redakci se pracovalo v programu RedWeb, do kterého si novináři své texty sami zalamovali. Šéfredaktor v té době zastával i pozici editora tisku. Každý den rozvrhnul stránky a podobu novin. Vše se odvíjelo od výsledných textů a redaktoři měli často možnost podobu novin ovlivnit. „*Někdy bylo textu méně, takže se hodila fotka navíc. Jindy bylo textu víc, tak se omezily fotky.*“ (Zelená Křížová, 2022).

Editorskou práci postupně převzali editoři tisku. Z agentury, která začala fungovat po změně vedení společnosti v roce 2015, si stahovali texty a zalamovali je do novin.

Redakce Žďárského deníku tvořila kromě denního novinového obsahu i čtvrtěční Týdeník Vysočina. Na stranách Týdeníku se pravidelně objevovala víkendová reportáž, která byla unikátním textem vznikajícím primárně pro týdeník. Ostatní texty se skládaly z článků, které vyšly v předchozích dnech (Zelená Křížová, 2022). Týdeník Vysočina vycházel v podobě běžných novin. Servisní informace o akcích a událostech měla

v Týdeníku na starosti redaktorka pracující v Deníku na poloviční úvazek, která se zaměřovala speciálně na obsah Vysočiny.

I v počátku těchto let fungoval Žďárský deník na rozhodnutích lidí, kteří se v daném regionu dobře vyznali, a to i díky tomu, že zde žili. Znali problémy místních, měli své ověřené zdroje. Žďárský deník využíval popularity z doby vycházení samostatného Týdeníku Vysočina. Popularita Týdeníku se stále projevovala, protože čtvrtteční vydání patřilo k tomu nejčtenějšímu. Centralizace se v daném období projevovala u obsahu celostátního a částečně u inzerce.

Co se týče webové verze Žďárského deníku, největší důraz se na ni začal klást až okolo roku 2019. V letech od roku 2015 a dál weboví editoři fungovali, ale do vkládání textů na web se zapojovali i samotní redaktoři. Ti na webových stránkách zveřejňovali například víkendové akce. Přes týden měli web na starosti editoři. Žďárský deník měl své vlastní webové editory. Těm redaktoři své texty posílali, případně si je editoři stahovali z RedWebu. Na webu se ale vždy objevovaly pouze texty, které už vyšly v novinách. „*Na web se překlápěly už vydané texty. Nestalo se, že by vznikl text, který by šel jen na web a do novin ne.*“ (Zelená Křížová, 2022).

Příchod nového krajského šéfredaktora v roce 2019 znamenal změny nejen v obsazenosti redakce, ale i v rámci organizace a běžného fungování. Redaktoři mimo jiného dostali i seznam slov, která nesmějí používat.⁹³ „*Vedení nám začalo nařizovat, jak máme psát. Osobní autorský styl každého z nás se tak začal potlačovat.*“ (Zelená Křížová, 2022).

Další novinkou bylo zavedení systému hodnocení novinářů, potažmo celé redakce. Do sdílené tabulky se zapisovala čísla jednotlivých členů redakce – zpravodajští redaktoři, sportovní redaktor, webeditor. Výsledky se počítaly za celou redakci dohromady. Pokud redaktoři své hodnoty naplnily, ale sportovní redaktor ne, pro všechny z redakce to znamenalo nesplnění podmínek (Zelená Křížová, 2022).

Vedení podstatným způsobem ovlivňovalo výslednou podobu textů a především titulků. I přesto, že titulky tvořili sami redaktoři, málokdy se stalo, že by se v takové podobě dostal i do novin a na web. Čím dál tím více se začaly objevovat senzační, až bulvární, titulky. Bulvarizoval se i obsah. Hlavním cílem se stala komerce.

---

⁹³ Viz Příloha č. 4

Zhruba od roku 2019 začalo v redakcích regionálních verzí Deníku fungovat i komunitně servisní centrum. To funguje díky zájmu a dobrovolnosti čtenářů. Spolky, vesnice, sbory i jednotlivci mají možnost zaslat článek a fotogalerii ohledně nějaké akce či události. Jedná se o neplacenou spolupráci. Každý má díky tomu možnost přispět do obsahu webu a novin a dát okolí vědět, co se zrovna u nich děje. Skrze tento počín je podporovaná tzv. participativní žurnalistika, kdy zveřejňovaný materiál dodávají i čtenáři. Díky tomu, že Deník nemusí za daný materiál platit, se jedná o levné zdroje, které ale přinášejí webovým verzím Deníku nové čtenáře a často i velmi zajímavý obsah.

5.6. Grafická podoba novin

Grafická podoba Týdeníku Vysočina se zpočátku příliš nelišila od té, kterou měly noviny před rokem 1989. První vydání roku 1990 vypadalo naprosto stejně, jako ta předchozí. Hlavička s názvem novin byla vyvedena v červené barvě. V podtitulu se nacházely informace o vydavateli. Jednalo se o noviny okresu Žďár nad Sázavou a vydavatelem byla rada Okresního národního výboru. Cena tiskoviny byla v té době jedna koruna československá. Noviny vycházely v černobílé podobě. Monotónnost rozbíjely červené titulky. I od těch se ale postupně opustilo a noviny vycházely jen v černobílém provedení. Pravidelnou součástí bylo i několik fotografií, taktéž černobílých.

Typická modrá barva se na regionálním Týdeníku Vysočina začala objevovat od roku 1993, a to v názvu tiskoviny. (Viz příloha č. 6) Změnilo se i grafické vyhotovení názvu, které Vysočině vydrželo až do roku 2018. Logo Vysočina vytvořil tehdejší významný umělec Rostislav Magni. Díky logu získaly regionální noviny na Vysočině zpočátku název Deníky Vysočina. (Homolka, 2022).

Až do roku 2002 vycházely noviny v černobílé podobě. Jedinou barvou byla zmíněná modrá, která se postupně začala využívat i v rámci textů u některých titulků na první a závěrečné straně.

Vizuální podoba Týdeníku se po přechodu pod VLP začala měnit. Projevil se technologický pokrok a došlo tak k několika změnám. Na titulní straně došlo k přesunutí názvu Vysočina do středu strany. Nově se zde v horní části objevila modrá lišta, skrze kterou noviny lákaly na obsah, který na čtenáře čeká uvnitř. (viz příloha č. 7) Formát byl ale zachován a nezměnil se až do roku 2018. Typická modrá barva obrysu písmen se stala poznávacím znamením novin. Týdeník začal využívat barevné fotografie, a to především na titulní straně, kde dominovala úvodní fotografie. Zbytek novin byl černobílý. Výjimku

tvořily fotoreportáže a pozvánky na akce. Fotografie u těchto textů byly barevné. Případně se využívala typická modrá barva ke zvýraznění názvu rubrik či celých sloupců.

Nově vzniklý Deník se graficky podobal Týdeníku. Hlavička s názvem novin byla jiná. Slovo Vysočina v názvu bylo vyobrazenou tučnou černou barvou. V modré byla vyvedena část Noviny Žďárska. Dominantním prvkem však bylo slovo Vysočina. K proměně hlavičky došlo od roku 2004, kdy se do pozadí názvu dostala i slepá mapa kraje v modré barvě. Žlutě zde byl zvýrazněn region Žďársko. (viz příloha č. 8) Pod názvem se nově objevila i modrá lišta, která lákala na texty uvnitř novin.

Běžnou součástí novin byly a stále jsou i rubriky typu aktualita či nepřehlédněte, které byly vždy graficky odlišeny od ostatních textů. Titulní strana společně s druhou, předposlední a poslední stranou byly vtištěny barevně.

Vnitřní strany byly černobílé. Graficky se odlišovaly strany, které patřily regionálním informacím. Název těchto stran bylo Žďársko, případně zprávy ze Žďárska. Na straně, která v daném vydání patřila regionu, byly vyobrazeny znaky větších měst a městysů regionu, jejichž území noviny pokrývaly. Jednalo se o Nové Město na Moravě, Žďár nad Sázavou, Bystřici nad Pernštejnem, Havlíčkův Brod, Velkou Bíteš a Svatku. Od roku 2004 se ke znakům přidala i mapa regionu s geografickou polohou těchto měst. (viz příloha č. 9)

Od počátku fungování Deníku Vysočina na Žďársku docházelo pouze k drobným grafickým změnám. Ta nejzásadnější ale přišla v roce 2006 a dotkla se všech Deníků napříč republikou. Primárně se změnil název těch periodik, které v té době ještě v názvu neměly slovo Deník. Současně se začal využívat přídomek dle názvů původních okresů. Na Vysočině tak začal vycházet kromě Žďárského deníku i Jihlavský deník, Pelhřimovský deník či Třebíčský deník. Značka, kterou společnost v roce 2002 na Žďársku odkoupila za vysokou cenu začala pomalu mizet.

Z hlediska barvy se stále sázelo na modrou. Hlavička všech novin byla tvořena pruhem ve výrazné modré barvě. Bílou bylo vyvedeno slovo Deník tak, aby bylo výraznější než slovo určující regionální příslušnost. Přídavné jméno určující místní příslušnost titulu bylo vyhotoveno ve světlejším odstínu modré. Dominantním znakem byl bezesporu název celorepublikové sítě Deník.

Co se v průběhu let nezměnilo, ale naopak dostávalo stále větší prostor, byl ústřední prvek každé strany. Tím byla většinou větší fotografie. Na straně se však téměř vždy objevila i minimálně jedna menší. Strana bez fotografie či jiného dominantního prvku nemohla vyjít.

Grafická podoba Týdeníku zůstala i před změnou majitele v roce 2015 víceméně nezměněná. Nad názvem titulu však zmizel modrý pruh s tipy na texty uvnitř novin. Ty se přesunuly pod název novin. Už ale nebyly modře podbarveny. Zvýrazněná byla jen klíčová slova textů. (viz příloha č. 10) Základem titulní strany byly fotografie, které poutaly pozornost čtenářů. Celé noviny byly z části barevné, z části černobílé. Střídala se strana vytištěná barevně se stranou černobílou. Na každé se vždy nacházela fotografie k oživení textu. Nestávalo se, aby byla strana složená pouze z textových polí.

Z vizuálního hlediska se změnil i názvy tematických zaměření jednotlivých stran. Z hlavičky stran zmizel modrý název Vysočina. Na vnitřních rozích se začalo objevovat tučně zvýrazněné slovo Týdeník. Na rozích vnějších pak byly uvedeny názvy rubrik – zpravodajství, publicistika či volné chvíle.

Od roku 2016 se u názvu titulu Žďárský deník rozšířil modrý pruh, který podbarvoval slovo Deník. Pod ním se nově objevovalo i slovo Vysočina. To bylo dříve napravo od názvu. (viz příloha č. 11 + č. 12) Podval byl složen z několika jedňáků, které se týkaly informací z celého kraje. Pravá špalta obsahovala rubriku Dobrý den, Vysočino s komentářem redaktorů z celého kraje. Pod komentářem se nacházela rubrika Žďársko. Zde byly dvě až tři věty z textu, který poté pokračoval na vnitřních stranách novin. Začaly se více využívat přesahy textů.

Podval se změnil v listopadu roku 2016. Od té doby jsou zde využívané barevné dlaždice, které lákají na texty, jež čtenář najde uvnitř novin. Změna se projevila i v pravé špaltě. Zde od roku 2017 vystřídal komentář kraťáky s označením Včera a Dnes, případně Zítřka.

Noviny i tehdy stále vycházely napůl barevné a napůl černobílé. Na vnitřních stranách se pak změnilo grafické vyhotovení hlavičky. Od roku 2016 se ve středu hlavičky objevovalo slovo Deník. Rubrika (publicistika, sport apod.) i geografické zařazení (Žďársko, Vysočina) se nacházelo o řádek níž a bylo vyhotoveno velkými písmeny. (viz příloha č. 13 + č. 14)

Týdeník Vysočina si již asi od roku 1993 udržoval téměř stejnou podobu. Měl jednotnou grafickou formu názvu i běžný novinový formát. Ještě v roce 2017 vycházel v podobě, na kterou byli čtenáři zvyklí. Obsahově se na stránkách objevovalo zpravodajství, a to převážně ze Žďárska. Využívaly se i publicistické žánry. Běžnou součástí byl rozhovor či reportáž. V období od roku 2015 se začala v Týdeníku objevovat rubrika Narodili jsme

se, kde byly zveřejněny fotografie nejmladších obyvatel žďárského regionu. Jednalo se o miminka narozená především v novoměstské nemocnici. Tato rubrika zvyšovala popularitu Týdeníku mezi čtenáři.

Do roku 2017 vycházel Týdeník v klasickém velkém formátu. Stránky byly z části barevné a z části černobílé. Jedinou změnou, která proběhla i u Deníku v roce 2016, byly úpravy hlavičky. V pravém horním rohu se na každé straně nacházelo tučně zvýrazněné slovo Týdeník. Rozdělení rubrik (zpravodajství, publicistika, rozhovor apod.) bylo o řádek níže vyobrazeno velkými písmeny.

Z grafického hlediska byla největší změnou u Týdeníku proměna formátu v roce 2018. Od klasických novin se přešlo k formátu tabloid. Mnoho čtenářů to neslo s nelibostí. Typické grafické znázornění názvu titulu se již přestalo užívat. Jediné, co nezmizelo, byla modrá barva. (viz příloha č. 15)

5.7. Obsahová skladba novin

V počátku 90. let vycházely noviny v rozpětí šesti stran. Obsahově se opět příliš nelišily od novin předchozích. Hlavní tematickou oblastí byla stále politika a bylo znát, že společnost se stále vyrovnává se změnami, které přinesl závěr předchozího roku. Na prvních čtyřech stranách uváděly noviny informace z okresního politického dění, prohlášení místních firem a spolků či údaje o nově vzniklých politických stranách. Postupně se začaly více objevovat i zmínky o kulturních událostech. Následovala inzertní strana s mnoha nabídkami, pozvánkami či vzpomínkami. Pravidelnou součástí byly pracovní inzeráty s nabídkou zaměstnání v rámci celého okresu. Poslední strana patřila tradičně sportu. Většinu prostoru zaplnily na těchto stranách tabulky s výsledky zápasů.

Od roku 1996 se na stranách Týdeníku objevují i reklamní dlaždice od místních firem. Z původních šesti stran se Týdeník rozšířil na stran dvanáct. Pravidelnou součástí regionálního Týdeníku Vysočina byla i strana s televizním programem na celý týden. Velký prostor dostávala inzerce, která zabrala i čtyři strany. Vzhledem k tomu, že noviny byly v té době nejdostupnější formou pro předání regionálních informací a nabídek, je logické, že inzerce a vzpomínky místních obyvatel dostávaly takový prostor.

Obsahově se texty věnovaly prakticky všemu, co místní zajímalo. Ať už se jednalo o regionální politiku, policejní zpravodajství, kulturní události či informace o fungování měst a obcí, vše bylo zastoupeno.

I přes snahu o kratší texty, které by byly graficky oživeny a dokázaly udržet čtenářovu pozornost dostatečně dlouho, se místy objevily i články v rozsahu celé strany. Příkladem je text z 6. ledna 2000, který zachycuje postřehy horolezce Radka Jaroše o jeho výstupu na Mount Everest. Článek o šesti sloupcích graficky rozbíjí úvodní perex a menší fotografie. (viz příloha č. 16) Publicistický text je do novin zařazen ve stylu vyprávění a pro čtenáře je snadné se do něj začíst. V pozdějších letech se již podobné texty ale na stranách novin neobjevují.

Po přechodu pod vydavatelství VLP začala Vysočina vycházet jako plnohodnotný Týdeník. Na jeho stranách se objevovaly zpravodajské informace z celého okresu i publicistika. Pravidelnou součástí byl již zmíněný televizní program na celý týden. Další texty byly často i časopisového charakteru. Jednalo se o různé návody a rady. Tehdejší Týdeník měl asi třicet stran a tiskl se v klasickém novinovém formátu. Vycházel jednou týdně, a to stále ve čtvrtek. Vycházel sice jako příloha Deníku, ale na stáncích byl k dispozici celý týden (Moržol, 2022).

Obsah Týdeníku se od roku 2002 příliš nezměnil. Dominantou byla stále témata ze Žďárska. Zajímavým znakem bylo užití domicilu Mikroregiony. U takto označených textů se velmi často jednalo o témata psaná formou skládačky. V rámci textu byly uvedeny informace z měst ze všech koutů regionu. Dále byly noviny složeny z textů, které odkazovaly na konkrétní města a místa, kde se odehrála například určitá událost. Texty typu skládačka se využívaly u problematiky, která obsáhla celý region, případně kraj. Týdeník se obsahově nevyhýbal ani textům s krajskou tematikou.

Kromě zpravodajství se v Týdeníku objevovaly i texty publicistické. Běžnou součástí byly fotoreportáže z různých akcí. Jedna strana pravidelně patřila konkrétnímu místu, které se skrze fotografie a krátké texty představilo veřejnosti. Velký prostor stále dostávala inzerce. Zabrala někdy až pět stran. Týdeník si dával za cíl nejen informovat, ale i pobavit. I proto některé strany patřily zábavě skrze horoskopy, křížovky či vtipy. Týdeník, stejně jako Deník, uzavíral sport. Pravidelně se zde objevovaly tabulky s výsledky zápasů napříč regionem. Rozsah Týdeníku se postupem času snižoval na rozmezí od 16 do 20 stran.

Čtenáři na Žďársku si po roce 2002 zvykali na denní tisk. Díky oblibě Týdeníku si své čtenáře dokázal najít i Deník. Nejčtenějším ale stále bylo čtvrteční vydání, které obsahovalo přílohu v podobě regionálního Týdeníku Vysočina.

Obsahově se noviny zaměřovaly na informace z celého kraje. Minimálně dvě strany ale vždy patřily pouze událostem ze Žďárska. Kraji se věnovala strana jedna až tři. Čtvrtá a pátá strana patřila Žďársku. Rozdělení stran bylo uvedeno i v rámci rozdělení rubrik. Aby měli čtenáři přehled o dění v rámci republiky i světa, nechyběly ani strany, které se této problematice věnovaly. Pravidelnou součástí byl informační servis s tipy na akce a události v rámci kraje. Samozřejmostí byly i sportovní strany. Sport byl a je neodmyslitelnou součástí regionálních periodik. V Deníku Vysočina byl sport na posledních třech až čtyřech stranách. Počet stran celého jednoho vydání se pohyboval v rozmezí od 25 do 28 stran. Na stranách Deníku i Týdeníku se ale stále častěji objevovaly větší reklamní plochy. Ty přinášely vydavatelství zisk, protože za jejich pronájem si firmy platily. I v rámci obsahu se projevovala komercializace, kdy se začal klást větší důraz na zisk. K vyšším ziskům měly přispět právě i reklamní plochy.

S přibývajícímí lety zůstávala forma téměř nezměněná. Noviny vycházely klasicky ve formátu berlíner. V tisku se objevovaly plochy černobílé i plnobarevné. Deník byl běžně složen ze dvou sešitů, kdy každý měl asi deset stran. Na stranách první části byly uvedeny informace ze všech regionů Vysočiny. Třetí strana vydání však patřila pouze zprávám ze Žďárska. Texty v první části novin byly tvořeny v krajské a okresní redakci. Druhá část shrnovala informace z celé republiky i ze světa, jednalo se o sekci Události. Větší prostor začala dostávat témata z celého kraje a nejenom ta ze Žďárska.

I přesto se Žďárský deník stále snažil informovat o událostech čistě z regionu. Co noviny odlišovalo od krajských titulů, byl jeho zájem o menší obce. Výhodou Žďárského deníku byla dlouhou dobu obliba Týdeníku Vysočina.

Vliv na podobu Žďárského deníku a ostatních regionálních mutací měl krajský šéfredaktor. Jeho vliv se s přibývajícímí lety zvyšoval. V roce 2002, kdy noviny odkoupila německá společnost, byl jeho vliv mnohem nižší než následně například v roce 2014.

První sešit novin tvořila ve zmíněném roce redakce Žďárského deníku ve spolupráci s dalšími regionálními redakcemi kraje. První tři strany byly složeny ze zpravodajství. Následovala černá kronika, kultura, publicistika a infoservis z daného regionu a celého kraje. Druhý sešit se týkal celorepublikového a světového zpravodajství a publicistiky. Tyto strany byly společné pro všechny Deníky napříč republikou. Zadní část novin pak tvořila sportovní sekce s informacemi celorepublikovými, krajskými i regionálními. Právě regionální sport měl na starosti sportovní redaktor žďárské redakce.

Tematicky převažovalo na stranách Žďárského deníku vždy zpravodajství. To se neměnilo ani přes to, že počet členů v redakci klesal. Prostor, který bylo nutné zaplnit zůstával stejný. I kvůli klesajícímu počtu redaktorů a většímu časovému tlaku se nedostávalo publicistice přílišné pozornosti. Obsahově se strany, které patřily vyloženě Žďársku, stále nejvíce zaplňovaly radničním zpravodajstvím či informacemi o dopravě a běžném fungování měst a obcí. Místy se objevily i příběhy obyčejných lidí. Psaly se rozhovory a story s někým zajímavým. Témata si ještě stále redaktoři volili sami a bylo nutné, aby přicházeli s vlastními nápady. Konečné slovo však měl tradičně šéfredaktor.

Redakce Žďárského deníku ještě před změnou majitele v roce 2015 tvořila samostatně celý regionální Týdeník Vysočina. Na jeho stranách se už ale ve zhruba polovině případů nacházely texty, které již vyšly v předchozích vydáních Deníku. Druhá polovina byla stále složena z textů nových, které byly tvořeny pouze pro Týdeník. O Týdeník se starala pověřená editorka. Na jednu osobu bylo ale práce na celém týdeníku dost. I proto se často využívaly texty, které již vyšly v průběhu týdne na stranách Deníku. Týdeník vycházel v rozsahu 12–16 stran. Počet stran se tedy opět snížil.

S postupným snižováním personálních stavů se začal projevovat nedostatek originálních textů a témata do Týdeníku bylo nutné častěji překlápět z Deníku. Při pohledu zpět se jedná o značný paradox. Ještě v počátcích Deníku na Žďársku to bývalo někdy naopak. Pokud už se nějaký text překlápěl, pak z Týdeníku do Deníku.

Už od 90. let byl pravidelnou součástí televizní program a ani ten z obsahu Týdeníku před změnou majitele nezmysel, patřila mu dokonce dvoustrana. Zajímavou rubrikou bylo Křesťanské okénko, kam přispívali duchovní napříč náboženskými směry z celého regionu. Prostor dostávali faráři katoličtí i evangeličtí. (viz příloha č. 17)

Týdeník se nevyhýbal ani tématům celorepublikovým, a tak v roce 2013 získala hodně prostoru i prezidentská volba. Téma však bylo zpracováno po ose krajské a regionální. Uvedeny tak byly informace o počtu hlasů, které jednotliví kandidáti získali na Žďársku, jak kandidáty vnímají v obcích regionu a podobně.⁹⁴

Co se týče webové verze Žďárského deníku, příjmy z online verze nebyly dříve příliš vysoké. Počty online čtenářů ale rostly a samo vydavatelství vkládalo do webové podoby velké naděje. Každá regionální verze Deníku provozovala své webové stránky. V online

---

⁹⁴ Vzhledem k tomu, že tehdejší kandidát na prezidenta Miloš Zeman žil v Novém Veselí, což je obec na Žďársku, hodně prostoru dostávala vyjádření od místních obyvatel a na Nové Veselí a jeho volbu se upírala velká pozornost.

verzi převažovalo zpravodajství. Publicistické texty redakce zveřejňovala pouze na stranách novin, aby tištěné verzi Deníku zůstala zachována jistá jedinečnost a exkluzivita.

I když se po změně majitele v roce 2015 zpočátku příliš věcí neměnilo, postupem času se i z hlediska obsahu začala projevovat zhoršující se situace. Strany Žďárského deníku začaly více zaplňovat texty z jiných regionů kraje. To souviselo se snižováním počtu redaktorů, což vedlo k nedostatku textů a bylo nutné sáhnout do okolí Žďársko. Místy se tak objevily články cílící například pouze na Třebíč či Jihlavu, takže nebyly orientovány ani celokrajsky. Projevovala se tak konvergence, kdy byl stejný obsah často využíván v rámci všech regionálních mutací.

V obsahu Deníku nechyběla ani oblast kultury. Publicistické texty se zde však nenacházely. Kulturní strany obsahovaly nejčastěji servisní informace o budoucích akcích na Žďársku a na Vysočině. Noviny pak uzavíral sport. Ten už nebyl prezentován jako informace ze Žďársko, ale z celé Vysočiny. Rozsah Žďárského deníku se v období po roce 2015 pohyboval v rozmezí od 20 do 24 stran.

Výrazná změna nastala v roce 2018, kdy se formát Týdeníku změnil na tabloid. Ještě v roce 2018 dostávalo Žďársko na jeho stranách dostatečný prostor a zveřejněné texty se týkaly především zajímavých lidí z tohoto regionu. Běžné zpravodajství se v Týdeníku příliš nevyužívalo. V obsahu byla znát snaha o orientování se na běžného člověka a jeho problémy a úspěchy. Často se ale tato témata zpracovávala bulvárnější formou a zpravodajská složka tak byla upozaděna.

Jak již bylo několikrát řečeno, obsah Týdeníku postupem času nejčastěji tvořily texty, které vyšly v Deníku. Pokud tam nedostaly takový prostor, aby mohly vyjít celé, v Týdeníku dostatečný prostor dostaly. Na čtenáře Týdeníku tak čekala alespoň nějaká přidaná hodnota. Většinu obsahu ale tvořily texty z různých oblastí kraje. Jejich cílem byla především zábava, a tak se často jednalo o life stylová témata – recepty, návody, tipy.

V roce 2018 vycházel Týdeník v rozsahu až 32 stran. Počet stran se postupně měnil. V roce 2019 jich bylo jen 16. Co se nezměnilo, byl informační servis, který čtenáře seznamoval s akcemi a událostmi, které se v daném týdnu na Žďársku a v kraji konají.

Od roku 2019 se mnohem větší měrou projevil stále se snižující počet redaktorů. Ti už nezvládli obsáhnout každodenní vydávání Deníku a k tomu i tvořit alespoň část unikátních textů pro Týdeník.

V současnosti je zásadní změnou oproti počátkům Týdeníku i Deníku proměna obsahové skladby jednotlivých tištěných vydání. I z důvodu personálních škrťů, které měly za následek snížení stavů redaktorů, dochází ke snížení kvality textů i samotných novin. To má za následek nižší čtenost i hromadné odhlašování předplatného. Projevuje se tak provázanost jednotlivých složek redakce i samotných novin.

V předchozích letech existovaly jednotlivé regionální mutace, které odpovídaly svým názvům. Na prvních třech stranách Žďárského deníku se čtenáři dočetli informace z daného regionu, případně informace z celého kraje. Následovaly strany věnované krajským textům a témata celorepubliková či sportovní. Pokud se čtenář začte do novin dnes, na stranách Žďárského deníku si ze žďárského regionu přečte jednu, maximálně dvě zprávy. Všechny regionální mutace Kraje Vysočina, tedy Pelhřimovský deník⁹⁵, Jihlavský deník, Havlíčkobrodský deník, Třebíčských deník a Žďárský deník, mají na svých stranách stejné informace. Všechny uvedené regionální mutace se skládají ze stejných textů. (Viz příloha č. 18) I to je dáno nižšími počty redaktorů a editorů pro tisk. V současné době fungují pro editaci tisku na Vysočině jen dvě editorky. Propouštění zaměstnanců nejen na úrovni redaktorské, ale i té editorské je dalším z projevů strukturální transformace, která se po roce 1989 začíná projevovat velkou měrou ve všech regionálních médiích. V tomto případě se jedná o centralizaci.

Obdobný problém nastává i u webové verze Žďárského deníku. Ze Žďárska se zde objevují za den dvě až tři zprávy, případně se pod kolonkou Žďársko skrývá celokrajský text, který je složen z informací ze všech koutů kraje. Ostatní texty jsou zveřejňované pod kategorií Z okolí a opět se jedná o texty z ostatních regionů.

Dalším prvkem, o kterém se v této diplomové práci hovoří výše a který se v regionální redakci Žďárského deníku projevuje, je i komercializace. Cílem je primárně zisk a na základě něho se určitým způsobem přistupuje i k tvorbě textů, jejich zaměření a obsahu. Základním aspektem se stává atraktivnost daného tématu, kdy se častěji sahá po textu, který není příliš dlouhý, za to je doplněn bohatou fotogalerií. Cílem je udržet čtenáře u textu. V případě unikátních textů přimět čtenáře k jeho koupi.

---

⁹⁵ U Pelhřimovského deníku je dlouhodobý problém s obsazením postu redaktora. Texty z tohoto regionu tedy zpracovávají ostatní redaktori, ale jsou i dny, kdy se z tohoto regionu neobjeví vůbec nic.

Znakem komercializace, která se při tvorbě stále častěji využívá, je při pohledu na webovou verzi Žďárského deníku i využití prvků bulváru. V titulcích jsou využívány věty typu: Víme proč..., Podívejte se... Cílem je nalákat čtenáře, aby na daný text klikli.

Strukturální transformace regionálních médií se projevuje i ve volbě témat jednotlivých textů. Jak bylo zmíněno výše, cílem je zisk. Témata novinářských textů musí být co nejvíce atraktivní pro čtenáře, aby si koupil výtisk, navštívil webovou stránku či si článek na webu koupil, pokud je uzamčený. Do popředí se čím dál tím více dostává právě web a tištěná vydání se upozadují. Častým případem je i využití centrálních témat, která jsou stanovena vedením, předaná šéfredaktorům jednotlivých divizí a ti je následně přidělí svým podřízeným redaktorům. Využívá se stejná šablona, do které se texty vpisují pouze se zahrnutím regionálních či krajských odlišností.

5.8. Období od roku 2020 po současnost

Od roku 2020 až po současnost došlo ve fungování Žďárského deníku a obecně regionálních médií k několika změnám. Nejzásadnějším zásahem do fungování bylo jaro roku 2020, kdy vypukla celosvětová pandemie koronaviru.

Co se týče Žďárského deníku, na podzim téhož roku se do čela divize Vysočina a jižní Morava dostává současný šéfredaktor. V obecném fungování redakce jsou téměř dokonány procesy racionalizace, centralizace a komercializace. Vzhledem k absolutnímu snížení počtu redaktorů se redakce v létě roku 2021 sestěhovala do jedné místnosti.

Do prosince roku 2021 pracovala v redakci Žďárského deníku pouze jediná redaktorka, a to Helena Zelená Křížová. Ta v přehledu kontaktů na webu figurovala jako šéfredaktorka. Z faktického hlediska ale funkci nezastávala. Vzhledem k tomu, že byla jedinou redaktorkou, je i hlavním respondentem při popisování období od roku 2020 do současnosti.

5.8.1. Kontext období vzhledem k fungování společnosti a novin

Již od roku 2015 dochází k dalším změnám a snahám co nejvíce zefektivnit chod redakcí, alespoň z pohledu centrálního vedení. V posledních dvou až třech letech se tyto změny projevují výrazněji. Ve fungování redakce Žďárského deníku se čím dál tím více využívá centralizace společně s dalšími trendy uvedenými výše, kde jsou shrnuty proměny strukturální transformace v regionálních médiích. Jednou z nejzásadnějších změn je sloučení divize Vysočina s divizí jižní Morava. Toto rozhodnutí se projevuje prakticky v každé úrovni fungování regionálních redakcí. Dřívější schéma pracující s centrální krajskou

redakcí, která sídlila v Jihlavě, a čtyřmi⁹⁶ dalšími regionálními redakcemi, tak přestalo fungovat. Šéfredaktorem nově vzniklé divize Vysočina a jižní Morava je Michal Šupálek, který současně funguje i na pozici šéfredaktora Brněnského deníku.⁹⁷ Redaktory píšící pro regionální mutace Deníku v Kraji Vysočina tak řídí z Brna. Na pozici šéfredaktora nastoupil na podzim roku 2020.

V posledních pěti letech se také více začali využívat externisté a komunity, které převzaly informování o kulturních akcích a pozvánky. Tyto servisní komunitní centra spoléhají především na informace, texty a fotografie, které jim zasílají čtenáři. Jejich příspěvky jsou pak zveřejňovány na webu v rubrice Čtenář reportér.⁹⁸

Co se týče čtenosti, Deník je v Kraji Vysočina zastoupen největší měrou. Čtenost jednotlivého vydání se v kraji pohybuje okolo 18 tisíc čtenářů. V přepočtu na jeden region se pak jedná o více než 4 a půl tisíce čtenářů na region na jednotlivé vydání. V rámci zpravodajských deníků v kraji se jedná asi o 48% podíl. Na druhém místě je dle výsledků Media Projektu pro 3.-4. čtvrtletí roku 2021 Blesk, ke kterému se obrací asi o 3 tisíce méně čtenářů na jedno vydání.⁹⁹ Průměrný prodaný náklad všech regionálních mutací Deníku byl v roce 2020 kolem 88 a půl tisíce vydání.¹⁰⁰

5.8.2. Organizační a personální fungování redakce

V současné době je v tiráži novin uveden jako šéfredaktor redakcí na Vysočině Michal Šupálek. Jako šéfeditor pak Luděk Mahel. Co se týče regionální redakce, jako šéfredaktorka Žďárského deníku je vedena Helena Zelená Křížová. Noviny tiskne společnost VLTAVA LABE MEDIA a.s., tiskárna Novotisk Praha.

Ve snaze o snížení nákladů došlo k dalším personálním změnám a obecnému snížení počtu redaktorů, a to ve všech regionálních redakcích Vysočiny.¹⁰¹ Redakci Žďárského deníku tvořila do konce roku 2021 jediná redaktorka, a to Helena Zelená Křížová. V současné době je pozice neobsazená. Ve žďárské redakci dále sídlí i pracovnice řádkové inzerce. Roku 2021 se redakce opět sestěhovala. Z původních pěti místností, které redakce

---

⁹⁶ Pět, pokud počítáme samostatně i redakci Jihlavského deníku, která zpracovávala nejen témata krajská, ale i ta čistě z jihlavského regionu.

⁹⁷ Viz informace na webových stránkách Brněnského deníku:
https://www.vlmedia.cz/kontakty/regiony/brnensky_denik.html

⁹⁸ Příspěvky z externích zdrojů tvoří asi 10 % obsahu.

⁹⁹ Viz Příloha č. 2

¹⁰⁰ Viz Příloha č. 3

¹⁰¹ V každé regionální mutaci Deníku nyní působí pouze jeden redaktor.

využívala kolem roku 2014, se přestěhovala do místnosti jedné. V té sídlí jak redakce Žďárského deníku, tak inzerce.

Na webu i v tiráži tištěného vydání byla Helena Zelená Křížová vedena jako šéfredaktorka. Z hlediska její práce a pozice v regionu ale neměla konkrétní vliv na fungování redakce a veškerá rozhodnutí přicházela od šéfredaktora divize Vysočina a jižní Morava, který však sídlí v Brně, a šéfeditora. Ten funguje jako vedoucí všech editorů webu i printu, kteří tvoří obsah Žďárského deníku a dalších regionálních mutací na Vysočině. „Poté, co došlo ke zeštíhlení počtu zaměstnanců a já zůstala v redakci sama, jsem okamžitě dostala titul šéfredaktora. (...) Byla jsem šéfredaktorka, která řídila sebe samu.“ (Zelená Křížová, 2022).

Pracovní den regionálního redaktora se odvíjí nejen od událostí, které se ten den dějí, ale i od toho, jaký služební týden zrovna má. Pokud má redaktor běžný týden, záleží prakticky na něm, kdy začne s prací. Nutností je ale stihnout odevzdat texty v termínu, který určí šéfeditor na poradě. Redaktor Žďárského deníku nemusí každý den pracovat z redakce, která sídlí ve Žďáře nad Sázavou. Postupně se přechází na home office, což podpořila i pandemie koronaviru. Ve více než polovině ze sedmdesáti redakcí po celém Česku přešlo vydavatelství na praxi home office. To se projevilo i zrušením¹⁰² redakčních prostor v některých okresech.¹⁰³

Co je pevně dané, to jsou každodenní porady, na které se redaktori připojují dopoledne v 9:30 přes platformu Teams. Na těchto poradách jsou všichni redaktori z celého kraje, šéfredaktor z Brna, šéfeditor, vedoucí tištěného vydání a webový editor pro konkrétní den. Na poradách se řeší čtenost webových článků z předešlého dne a poté jednotlivé texty, které má každý redaktor ten den v plánu. S plánováním se v redakci Žďárského deníku začalo v roce 2019. Do sdíleného dokumentu s názvem Denní plán vepisují redaktori do 16 hodin předchozího dne minimálně dva texty, které další den plánují zpracovat. Jeden text je delší, jeden kratší. Šéfredaktor má ale právo zvolené téma neodsouhlasit, redaktor pak často dostane přidělené téma nové, které se zdá šéfredaktorovi lepší a zajímavější. Kromě denního plánu vepisují redaktori své plánované texty i do plánu týdenního. Jedná se o nabídku asi

---

¹⁰² Na Vysočině je příkladem Třebíčský deník, který nemá redakční prostory a redaktor veškerou práci vykonává na home office.

¹⁰³ To není případ Žďárského deníku. Ten má stále svoji redakci na náměstí Republiky ve Žďáře nad Sázavou. V roce 2021 došlo v rámci redakce k omezení využívaných prostor, kdy se ze tří kanceláří sestěhovala celá redakce i s inzerčí do jedné místnosti.

pěti textů, které je redaktor schopný v dalším týdnu dodat. Šéfredaktor s šéfeditem si pak opět vybírají, které texty považují za zajímavé (Zelená Křížová, 2022).

Problémem se ale často stává místní neznalost daného regionu. Vzhledem k tomu, že šéfredaktor sídlí v Brně, z osobních zkušeností zná především oblast jižní Moravy. Témata, která jsou pro Vysočinu a konkrétně Žďársko důležitá, se pak na stránky Deníku často nedostanou. Místní čtenáře zajímají jiná témata, než která jsou populární v Brně a jeho okolí. *„Žďársko je typické svou krásnou přírodou a pokud se jí zpravodajská témata týkají, myslím si, že by se na ni zapomínat nemělo. Čtenáře Žďárského deníku tato témata často zajímají. Příroda a témata s ní spojená ale nedostávala příliš prostoru. Dříve jsme se jim věnovali mnohem více. S příchodem nového vedení se to však změnilo.“* (Zelená Křížová, 2022)

Opět se tak projevuje problém centralizace a hlavní slovo při skladbě a výběru témat článků nemají redaktori regionálních redakcí, kteří mají místní znalost, ale především šéfredaktor a editoři, kteří určují, co bude atraktivní zejména pro web. Na noviny a jejich kvalitu se důraz už příliš neklade. *„Často jsem měla pocit, že obsah novin se odsunul na druhou kolej.“* (Zelená Křížová, 2022).

K postupnému snižování zájmu o noviny docházelo už od roku 2015 po nástupu nového vedení společnosti. Velký zásah ale přišel v roce 2020 s příchodem nového šéfredaktora, kdy se začaly zkracovat texty, přidávala se další práce navíc a redaktor prakticky přišel o volný čas.¹⁰⁴

V redakci Žďárského deníku se velkou měrou projevuje racionalizace, kdy je pokračujícím trendem i slučování funkcí novinářů. Redaktor Žďárského deníku je tvůrcem textu, fotografem, kameramanem a v neposlední řadě i korektorem. *„Ve finále musel jeden člověk vydat za čtyři.“* (Zelená Křížová, 2022). Centrální redakce Deníku má své fotografie. Ti však vyjíždí do terénu jen na výjimečné akce, především pak o víkendech. K zatraktivnění textu je po redaktorech požadovaná pestrá galerie a minimálně jedno video. To souvisí i s placeným obsahem a hodnocením redaktorů na základě návštěvnosti a klickanosti jejich textů na webu.

Další změnou, která je nepříjemná nejen pro redaktory, ale i pro editory tisku, je právě i nepřítomnost korektorů. Texty, které jdou na web, projdou kontrolou redaktora a následně webového editora, který je vkládá na internetovou verzi dané regionální mutace. Výhodou webu je snadná a rychlá možnost opravy případných chyb. U tisku to ale možné

---

¹⁰⁴ Na omezení volného času a na nutnost téměř celodenní přítomnosti měla vliv i pandemie koronaviru.

není. Za gramatickou a stylistickou správnost odpovídá editor vydání a redaktor, který má ten den odpolední službu. Do jeho pracovních povinností patří i večerní korektury novin, které vyjdou další den. Zprávy kontroluje editor při zalamování, následně přichází na řadu kontrola od sloužícího redaktora. „Korektury se dělaly večer, když měl editor už všechny texty zalomené v šabloně. Nejsme korektoři a ani dva lidé nikdy nenajdou všechny chyby. Zvláště, když jsme korektury prováděli večer, kdy byl člověk po celodenním psaní unavený.“ (Zelená Křížová, 2022).

Jak bylo zmíněno výše, součástí tvorby webové verze všech mutací Deníku jsou i webeditoři. Ti se střídají dle vlastního rozpisu služeb. Na starosti mají všechny regionální weby z divize. Úkolem webeditora je vybrat materiál pro web. Z agentury, kam redaktoři nahrávají své texty a fotografie, webeditoři získají potřebný materiál, se kterým případně dále pracují. Jejich nejčastější zásahy se projevují v titulcích textů. Cílem je vytvořit natolik atraktivní titulek, aby čtenář na daný text kliknul a navštívil ho. Dalším úkolem webeditorů je i kontrola konkurenčních webů a zpravodajství, aby redaktorům Deníku nic neuniklo. Pokud je redaktor na výjezdu a stane se mimořádná událost, jako třeba dopravní nehoda nebo požár, úkolem webeditora je vytvořit aktuální fleš,¹⁰⁵ kterou redaktor později rozpracuje.

Jak již bylo několikrát řečeno, napříč regionálními redakcemi došlo k personálním škrtům a ke snížení stavů počtu redaktorů. Nastat tak může i situace, kdy je do tištěného vydání dalšího dne k dispozici málo textů. V takových situacích se sahá do jiných krajů. V případě Vysočiny se jedná nejčastěji o jižní Moravu.

Na titulní stranu novin se pak pravidelně dostává celorepublikový text, který je stejný pro všechny tištěné Deníky napříč republikou. Jedná se o unikátní text, který vznikl na základě samostatné práce a výzkumu celorepublikových redaktorů.

V současnosti pokračuje i hodnocení novinářů, které ale v posledním roce doznalo jistých změn. Od jara roku 2021 přistoupilo vedení k hodnocení každého redaktora zvlášť. Autoři mají v agentuře svoji vlastní kartu autora, na které jsou zaznamenány jejich výsledky. Redaktoři jsou hodnoceni v několika kategoriích, jako je počet pageviews,¹⁰⁶ počet publikovaných originálů, zamčených textů a paywallů.¹⁰⁷ Hodnocení se odvíjí od čísel, kterých redaktor dosáhne skrze web.

---

¹⁰⁵ Fleš je první, velmi stručná zpráva o události.

¹⁰⁶ Počet návštěv a kliknutí na články a fotografie v daném měsíci.

¹⁰⁷ Počet prodaných zamčených textů (předplatných).

5.8.3. Pandemie koronaviru

Přišlo jaro roku 2020 a s ním i celosvětová pandemie koronaviru. Onemocnění COVID-19 změnilo fungování celého světa. A změny se nevyhnuly ani práci regionálních novinářů. Jak uvedla Helena Zelená Křížová, největší změnou bylo paradoxně to, že se objevilo více práce. I redakce Žďárského deníku se přesunula do domácího prostředí a redaktorka pracovala na home office. To ale znamenalo být nepřetržitě online. „*Dřív, když jsem jezdila do redakce, tak jsem z práce odjížděla bez notebooku. Po začátku covidu jsem měla notebook neustále u sebe a kdykoliv se mi mohl někdo ozvat. Takže jsem pracovala od rána do večera.*“ (Zelená Křížová, 2022). Současně se pandemie odrazila i v pracovních vztazích. Kolegové se setkávali jen minimálně a osobní kontakt téměř zmizel (Švára, 2022).

Koronavirus zasáhl i do způsobu získávání informací a podkladů. Před pandemií se většina schůzek odehrávala face to face a novinář, a to i ten regionální, měl možnost získat mnohem více informací. S nástupem karantén a izolací to však už nebylo možné a většina rozhovorů probíhala skrze telefon. A tento trend přetrvával i po postupném rozvolňování (Zelená Křížová, 2022).

Covid se odrazil i na obsahu médií a jeho vliv se nevyhnul ani těm regionálním. Koronavirus byl všude. Vzhledem k tomu, že většina lidí se zdržovala doma, větší pozornost získal web. Výběr zpracovávaných témat v té době odpovídal preferencím webu.

Jednou ze specialit Deníku obecně je focení miminek a uveřejňování jejich fotografií jak na tištěných stranách regionálních mutací, tak na webu. Pravidelné návštěvy nemocnic a kontakty s matkami už ale nebyly možné. Aby rodiče nepřišli o možnost vidět své dítě na stranách Žďárského deníku, mohli poslat fotografii i s údaji na redakční mail a o ostatní se už postarali pracovníci komunitního centra (Zelená Křížová, 2022).

5.8.4. Obsahová skladba a grafická podoba novin

V současné době vychází Žďárský deník šestkrát týdně, a to každý den kromě neděle. Cena tištěné verze je na stáncích a obchodech 22 korun za jedno vydání. Co se týče předplatného, na webu [mojepredplatne.cz](https://www.mojepredplatne.cz) nabízejí noviny Deníku za 495 korun na měsíc, a to v případě, kdy si předplatitel přeje dostávat noviny každý den, kdy vycházejí.¹⁰⁸ V přepočtu to tedy vychází asi na 16 korun za jedno vydání. Předplatitelé tištěné verze Deníku získávají i přístup do elektronické verze, a to zdarma. Webová forma ePaper deník

---

¹⁰⁸ Viz <https://www.mojepredplatne.cz/predplatne/denik-lp>

odpovídá tištěné podobě Deníků. V archivu lze hledat starší výtisky a články podle klíčových slov.

Vydání Žďárského deníku se běžně skládá ze dvou sešitů. To se ale odvíjí od konkrétního dne a množství příloh. První sešit se zaměřuje na zpravodajství a má osm stran. Druhý sešit vychází většinu týdne pod názvem Deník plus a čtenářům přináší texty z historie, zábavy či podnikání. V této části je i televizní program a informace ze sportu z Kraje Vysočina. Klasický rozsah novin je pak šestnáct stran.

Běžná podoba a obsah novin vypadá následovně:

- První tři strany se věnují regionálnímu zpravodajství a jsou uvedeny titulkem Vysočina. Jedná se o texty ze všech regionů daného kraje a případně i texty celokrajské, které jsou uvozeny domicilem Vysočina. Běžně se objevují rubriky jako Černá kronika, ve které jsou uváděny informace o kriminálních přečinech či informace o haváriích od hasičů a záchranné služby. Rubrika Krátce, kde čtenáři najdou krátké texty ve formě jedňáků.¹⁰⁹ Pravidelnou rubrikou na stranách určených pro kraj je i Čtenář reportér. Jedná se o menší fotorám, který zpravidla odkazuje na článek na webu.
- Na čtvrté až osmé straně jsou události z celé České republiky následované událostmi ze světa.
- Druhý sešit, začínající stranou devět, vychází většinu týdne pod názvem Deník plus. Výjimkou je páteční vydání novin, kde je druhý sešit uveden názvem Deník Tipy.
- Od čtrnácté strany dostává prostor sport z Vysočiny. Opět jsou na těchto stranách shrnuty informace ze sportu z celého kraje a všech odpovídajících regionů.

Během týdne čekají na čtenáře v novinách i různé přílohy. V pondělním vydání se jedná o přílohu Moje peníze, tedy o přílohu ekonomickou. Dále je zde vložený sešit Křížovek. Pondělní vydání Deníku je nejdelší z celého týdne. Součástí je i sešit Sportovní deník, který informuje o sportovních událostech z regionů, z celého Česka, ale i ze světa. Noviny se tak dostávají na výsledný počet stran dvacet. Pokud se čtenář zaměří čistě na první tři strany, které náleží Vysočině a své místo zde nachází i informace ze Žďárska, v pondělním vydání najde komentář k události z předešlých dní a fotoreportáž z víkendových akcí. V sekci, která informuje o tématech a událostech z celého Česka i světa

---

¹⁰⁹ Jedňák je krátká zpráva v novinách na několik řádků v jednom sloupci.

se pak nově objevuje i rubrika s názvem Hlasy Deníku. Zde na čtenáře čekají články od osobností z různých sfér veřejného života. Jak Deník uvádí v úvodu rubriky, cílem je zprostředkovat různorodost a pestrost názorů.

Na přílohy je pravidelně velmi bohaté čtvrtěční vydání. Součástí Žďárského deníku je totiž i tradiční Týdeník Vysočina, který se mezi čtenáři těší značné popularitě. Týdeník Vysočina je do novin vkládán jako samostatný sešit a vychází ve formátu tabloid.¹¹⁰ Na prvních pěti stranách se čtenáři Týdeníku Vysočina seznámí s nejdůležitějšími a nejzajímavějšími informacemi z uplynulého týdne. Následující strany pak patří zábavě, servisu informujícímu o budoucích akcích v kraji, inzerci a sportu. Na stranách Týdeníku se objevují texty, které již vyšly v předchozím týdnu. Originální texty, které by se využívaly jen pro Týdeník, nevznikají. Obsah Týdeníku je společný s Deníkem a texty jsou složeny krajsky. Obsah, který by byl vyloženě jen ze Žďárska, se už na stranách Týdeníku nenajde.

Skladba Týdeníků byla vždy redakčně problém. Vůči čtenářům Týdeníku má redakce povinnost je seznámit se všemi důležitými událostmi, ke kterým došlo. Čtenáři Deníku už ale se všemi událostmi seznámeni jsou. Dříve se redakce snažila zařadit i originální texty, které se v průběhu týdne v Deníku neobjevily. „*Aby měl týdeník přidanou hodnotu.*“ (Moržol, 2022).

Ve čtvrtěčním vydání novin jsou vloženy i celostátní magazínové přílohy Deníku, které vychází jednou měsíčně. Jedná se o magazíny Bydlení, Ženy, Hobby a Zdraví. Tyto přílohy vycházejí ve formátu A4 a pravidelně se točí.¹¹¹

Pátek se z pohledu příloh nese ve znamení tipů na víkend a televizního programu. Pravidelnou přílohou pátečních novin je TV Magazín, který přináší přehled třiapadesáti televizních stanic, recenze filmů a rozhovory. Jeho náklad se pohybuje okolo 430 tisíc výtisků. V pátečním vydání novin je tato příloha zdarma vložena. Během týdne je pak i volně prodejná. Co se týče novin, místo části Deník plus je zařazená část Deník Tipy, která čtenáře informuje o budoucích víkendových akcích, které se uskuteční na Vysočině. Tyto informace přináší servisně komunitní centrum, které má na starosti i rubriku Čtenář reportér.

Posledním dnem v týdnu, kdy vychází Deník, je sobota. I zde se najdou jisté odchylky v obsahu od běžného pracovního dne. Na jedné ze stran určených pro Vysočinu se pravidelně objevuje rubrika Rozhovor na konci týdne. Ten je většinou veden se zajímavou

---

¹¹⁰ Ke změně formátu došlo před čtyřmi lety.

¹¹¹ Jeden týden se ve čtvrtěčním vydání objeví příloha Hobby. Další týden pak Zdraví a podobně.

osobou nebo odborníkem na právě probíraná témata. Vzhledem k nedostatku redaktorů v kraji Vysočina je zde často využit rozhovor spadající na jižní Moravu, což je další z důsledků sloučení jednotlivých divizí.

V sobotním vydání vychází i všeobecně oblíbená rubrika Narodili jsme se, která představuje miminka narozená za určité časové období nejčastěji v nemocnici v Novém Městě na Moravě. Sobotní noviny pak nabízejí čtenářům další pravidelnou celostátní přílohu, a to přílohu Víkend, která vychází každou sobotu a samostatně je neprodejná.

Součástí novin jsou pak během roku i nepravidelné přílohy a speciály Deníku, které vycházejí v regionálních a krajských mutacích a zaměřují se na spojení určitého tématu s danou lokalitou. Příkladem je Fotbalové jaro, které vychází ve 14 krajských mutacích a informuje o fotbalových soutěžích, nebo příloha Cesty městy, která čtenářům přináší tipy na výlety a turistické zajímavosti z každého regionu. Z hlediska obsahu se ale jedná především o prostor pro inzerci. Pokud inzertních stran a materiálu není dostatek, příloha vyjít nemusí.

Grafická podoba novin zůstává prakticky neměnná. Hlavička Žďárského deníku je tvořena modrým pruhem. (viz příloha č. 19) Na něm je v bílé barvě vyvedeno slovo Deník. Regionální příslušnost, tedy Žďársko, je uvedeno nad modrým pruhem. Pod ním je pak úzký šedý pruh, který informuje, že uvnitř novin čtenáři najdou informace ze Žďárska, Česka i celého světa.

Titulní strana je každý den tvořena fotorámem, který odkazuje na fotogalerii a případně i celý text na webu konkrétního Deníku na Vysočině. Pravá špalta je složena z několika kraťáků s krajským obsahem. Často se využívají i přesahy na další strany, které jsou graficky odlišeny.

Noviny se v současnosti tisknou celobarevně. K oživení obsahu jsou využívány fotografie, grafy i infobloky, které shrnují informace v publikovaných textech.

Jak je řečeno výše, Týdeník vychází ve formátu tabloid. Z původní grafické podoby zůstala jen modrá barva, ve které je vyveden název Vysočina. Tradiční logo, které se na Týdeníku objevovalo od 90. let je již pryč.

Týdeník se inspirovuje grafickou podobou titulní strany deníku. Dominantním prvkem je zde fotografie, která odkazuje k textu uvnitř novin. (viz příloha č. 20) Na podvalu čekají na čtenáře různobarevné dlaždice, které ho informují o obsahu. Stejně jako Deník, i Týdeník

vychází v celobarevném tisku. Hojně jsou zastoupeny fotografie či grafická zvýraznění jednotlivých rubrik.

6. Shrnutí

Hlavním cílem práce je zodpovědět otázku ohledně vývoje regionální žurnalistiky na Žďársku po roce 1989. V předchozí kapitole bylo popsáno fungování redakce Žďárského deníku a jeho předchůdce Týdeníku Vysočina. Využity byly osobní zkušenosti a poznatky osob, které v průběhu let v redakci buď pracovali, nebo stále pracují. Zainteresované osoby odpovídaly na otázky související s personálním obsazením, sídlem redakce a jejím stěhování, proměnami jejich povinností či tvorbou novinových a webových textů. Další z oblastí zájmu byla i obsahová stránka novin. Její vývoj byl analyzován především za pomoci reálných tištěných vydání Deníku a Týdeníku. Stejný postup byl využit i u grafické podoby novin.

V rámci shrnutí je v první řadě důležité se zaměřit na vlastnickou a vydavatelskou strukturu. Ta je od roku 2002 neměnná. V roce 2015 sice došlo ke změně celkového majitele společnosti VLP a sítě Deníků, z vydavatelského pohledu se ale pro redakce příliš neměnilo. Noviny nově vycházejí pod hlavičkou společnosti Vltava Labe Medium.

Pokud se vrátíme před rok 2002, vlastnická struktura se měnila. Před listopadem roku 1989 vycházel na Žďársku Týdeník Vysočina, jehož vydavatelem bylo OV KSČ a ONV ve Žďáře nad Sázavou. Po revoluci vycházel Týdeník Vysočina jako noviny okresu Žďár nad Sázavou a vydavatelem byla místní rada ONV. Začátek 90. let byl napříč republikou ve znamení privatizace, nejprve té spontánní. Během té se i regionální Týdeník Vysočina vymanil z vlivu ONV a do vedení Týdeníku se roku 1991 dostává Miroslav Smejkal s nově založenou společností Miroslav Smejkal s.r.o. Tato společnost vydává Týdeník Vysočina až do roku 2002, kdy ho odkupuje vydavatelství VLP. Týdeník se i s nově vzniklým Deníkem začleňuje do sítě Deníků Moravia. VLP se tak daří postupně plnit cíl vytvořit celorepublikovou síť regionálních deníků. Skupování existujících deníků a týdeníků začalo v Čechách a na počátku tisíciletí se šířilo i na Moravě. V současné době tak vychází 70 regionálních mutací Deníku.

Personální obsazení redakce se v průběhu let snižuje. Ještě před pěti lety bylo v redakci Žďárského deníku minimálně pět redaktorů, kteří tvořili obsah Deníku i Týdeníku Vysočina. V roce 2021 už byla v redakci jen jedna osoba. Při pohledu zpět na začátek působení Deníku v regionu Žďár nad Sázavou se jedná o více než radikální pokles. V začátcích Deníku na Žďársku fungovaly dokonce dvě samostatné redakce, kdy se každá

věnovala jednomu ze zde vydávaných titulů. V dnešní době už Týdeník Vysočina v kompetenci místních redaktorů není.

Stěhování, kdy by se měnila adresa redakce, nezažili redaktoři mnoho. Adresa se změnila v prvních letech po roce 1989, kdy se vymanila z vlivu a kontroly okresních výborů. Další změna pak přišla v roce 2002, kdy Týdeník přešel pod správu společnosti VLP. Od té doby je ale adresa redakce stále stejná. Se snižujícím se počtem redaktorů však klesají i obývané prostory. Z původních pěti místností zůstala už jen jedna.

Regionální obliba a vysoká čtenost i náklad tehdejšího Týdeníku Vysočina upoutala pozornost zahraniční společnosti. Vzhledem k velikosti okresu Žďár nad Sázavou byla čísla, kterých Týdeník Vysočina dosahoval, více než nadprůměrná. Z finančního hlediska Týdeník příliš nestrádal. Tehdejšího majitele však nalákala vysoká částka, kterou mu vedení společnosti VLP nabídlo, a tak Miroslav Smejkal s prodejem souhlasil. Nové vedení si ale ještě uvědomovalo, jak důležitou součástí mediální skupiny na Vysočině je místní Týdeník. Tehdejší redaktoři tak měli jediný úkol. Udržet vysokou čtenost a náklad, což se v té době nezdálo jako příliš velký problém. Čtenáři si však museli zvyknout na denní periodicitu a také na to, že oblíbený Týdeník najdou ve čtvrtěčném vydání jako přílohu Deníku. Jak ale uvedl Marcel Moržol, soužití Deníku a Týdeníku nebylo moudré rozhodnutí. Čtenáři, kteří čtou Deník každý den, se nedozví nic nového. Čtenáři Týdeníku zase dostávají menší objem informací.

S ubíhajícím časem lze sledovat příklon ve fungování redakce k racionalizaci, delokalizaci i centralizaci tak, jak o nich hovoří Waschková Císařová. Jejich význam a projevy jsou shrnuty výše. Největší měrou se tyto činitele projevují až v posledních letech. Už v období od roku 2002, kdy noviny na Žďársku odkoupila společnost VLP, jsou pozorovatelné určité změny. Nemají však takovou rychlost a zásah, jak tomu je v posledních letech. Snižování personálního obsazení redakce, propouštění editorů tisku i snaha o centrálně řízená témata. V tom všem a mnohém dalším se racionalizace projevovала už před rokem 2015, kdy VLP získalo nového majitele. První propouštění už leželo na Liboru Homolkovi, a to v době, kdy sám redakci opouštěl. Jedná se o rok cca 2005. Tento trend nadále pokračoval.

Týdeník Vysočina si dlouhou dobu držel alespoň svého vlastního editora, který se staral o servisní informace. Velmi brzy po odchodu Libora Homolky se směřování Týdeníku začalo měnit. Dřívější snahy o co nejatraktivnější obsah, který bude zveřejňován primárně

v Týdeníku, byly rychle potlačeny. Obsah začal být skládán ve stylu půl na půl, kdy polovinu publikovaných textů tvořil obsah, který již vyšel v předchozích dnech v Deníku. A postupem času se ustoupilo i od toho. Vzhledem k absolutnímu minimu počtu redaktorů je obsah tvořen pouze překlápanými texty. Na výběr těch, které se v Týdeníku objeví, už nemají místní redaktori vliv. Týdeník Vysočina je tak ve většině případů složen z textů z celého kraje. Čistě regionální esence je pryč.

Jak uvádějí sami (tehdejší) redaktori, záhy po změně majitele, kterým se stala v roce 2015 skupina Penta Investments, se v prvních letech příliš věci nemění. Změny přichází až mezi lety 2018 a 2019 a projevují se skrze nové krajské vedení. To autorům nařizuje, jak a co mají psát. Výsledné texty se tak stávají rutinními. Často se využívají jednotné šablony, v rámci kterých se text tvoří pouze s přihlédnutím k regionálním odlišnostem.

Do centra se přesunulo i zalamování novin, které měl v dřívější době na starosti regionální šéfredaktor ve spolupráci s ostatními redaktory. I tato povinnost se přesunula z regionální redakce na krajskou.

Čistě regionální tematika se obecně začíná upozadovat. Z původně regionálních Deníků se stávají krajské tituly, které referují o událostech napříč regiony v kraji. Krajské informace byly v Deníku zastoupeny vždy. Současně ale svůj vlastní prostor dostával i region. V současnosti to už tak není. Ona regionálnost, která Deníky odlišovala od krajských odnoží dalších médií, se postupně vytrácí.

Všechny regionální redakce na Vysočině jsou řízeny z Brna. Jak je uvedeno výše, o redakční i editační práci rozhoduje vedení, které sídlí mimo danou lokalitu. A nejen to, ve většině případů nejsou s danou oblastí dostatečně obeznámeni a chybí jim místní znalost. Ta je u regionální žurnalistiky jedním z nejcharakterističtějších rysů.

Během let se mění i způsob, jakým novináři pracují a získávají informace. Vzhledem k množství práce, kterou musí vykonat jediný člověk, je pro ně rychlejší získat informace skrze telefon a tiskové zprávy. Shánění informací se tak často mění z aktivního, kdy novináři trávili během dne většinu času v terénu, na pasivní, kdy podstatnou část pracovního dne tráví v kanceláři a pracují tak říkajíc od stolu.

Vzhledem k jednotnému vedení všech regionální redakcí v kraji se často přistupuje k využití centrálních témat. Jak uvádí Volek (viz výše), stále častěji se využívají šablony a univerzální témata, která se upravují pouze na základě regionálních informací. Sbíhání témat a konvergence obsahu má za následek klesající počty výhradně regionálních textů,

kteře by byly specifické pro jednu oblast. Naopak texty, které se dají využít pro více regionů, potažmo krajů, se využívají mnohem více.

Vlivem delokalizace se na stranách Žďárského deníku projevuje nižší spojení novináře s daným místem a současně i omezování prostoru, který by patřil výhradně informacím ze Žďárska. Výsledná kvalita textů často neodpovídá standardu, na který byli čtenáři po desítky let zvyklí.

Redakce Žďárského deníku svého vlastního fotografa nikdy neměla. Už od počátku fungování Týdeníku tak museli redaktoři kromě psaní textů obstarávat i fotografie. S postupným rozvojem webu se na multimédia začal klást větší důraz a k fotografiím se začala přidávat i videa. I to je projevem racionalizace, kdy se skrze slučování funkcí snižují náklady, protože není nutné platit samostatného fotografa pro každou redakci. Focením a točením ale povinnosti redaktora nekončí. Vlna propouštění se přelila i přes korektory tištěných vydání. Kontroly a korektury novin jsou nyní na redaktorech.

Deník i Týdeník na Žďársku prošel mnoha změnami, a to nejen těmi personálními a organizačními. Proměna se nevyhnula ani jejich grafické a obsahové podobě. Deník začal na Žďársku vycházet roku 2002. Po celou dobu vychází v klasickém novinovém formátu berliner. Jiný osud čekal na Týdeník Vysočina, který měl už od 60. let, kdy začal vycházet, taktéž klasickou novinovou podobu. Rok 2018 ale znamenal zásadní zásah do jeho formátu. Týdeník od tohoto roku vychází ve formě tabloid a podobá se časopisům.

Od 90. let je typickým znakem pro Týdeník a následně i Deník modrá barva. Tou je vyveden název Týdeníku a později se využívá i v rámci Deníku. Pro celou síť Deník je modrá barva více než typická. Logo Týdeníku Vysočina se začalo používat od roku 1993 a na novinách vydrželo až do zmíněné změny formátu v roce 2018. Deník Vysočina vycházel pod daným názvem pouhé čtyři roky. Po této době došlo v rámci celorepublikové sítě Deník ke sjednocení názvů a podoby novinové hlavičky. Od roku 2006 vychází noviny jako Žďárský deník. Grafické vyobrazení hlavičky se mění jen drobně.

Už od počátku sledovaného období je dominantním prvkem prakticky každé strany novin, především pak té titulní, fotografie. Postupem let se její formát zvětšuje a často zabírá i polovinu titulky. Dlouhou dobu byly noviny tištěny v černobílé podobě. Následovalo podobně dlouhé období, kdy se strany novin tiskly střídavě v barvě a černobíle. V současné době už noviny vychází v barevné podobě celé.

Obsahově lze ve vývoji sledovat stále se snižující množství textů, které by byly vyložené jen ze Žďárska. Od cca tří stran, které patřily jen informacím ze žďárského regionu, se dostáváme prakticky k nule. V tištěné podobě Deníku už neexistuje čistě regionální strana. Neexistují už ani jednotlivé regionální mutace. Všechna vydání v Kraji Vysočina mají stejnou podobu.

Stejně tak se začínají odklánět funkce daného regionálního periodika od těch, které u regionálních tiskovin definoval Tušer (viz výše). Ve všech výše uvedených funkcích výrazně figuruje pojem regionální. Při pohledu na obsah Žďárského deníku se ale regionalita vytrácí. Na stranách novin sice jsou uvedeny informace regionální. Jedná se ale o údaje ze všech regionů kraje, a nejen z toho jediného, podle kterého má i celé periodikum název. Pokud při analýze obsahu zohledníme podmínku, že by dané periodikum mělo přinášet převážně informace z daného regionu, Žďárský deník ji nesplní. Zveřejňovaný obsah je ve finále spíše celokrajským.

Velkou měrou se začala uplatňovat tzv. participativní žurnalistika, kterou využívají servisně komunitní centra centrálních redakcí. Díky aktivitě svých čtenářů, kteří jim posílají fotografie, videa, a někdy i celé texty z různých akcí a míst, získává Deník atraktivní obsah bez nutnosti finančního ohodnocení. Rubrika Čtenář reportér je mezi čtenáři velmi populární a redaktorům komunitního centra chodí mnoho příspěvků, které se pak v dané rubrice na webu zveřejňují. Tyto příspěvky se nezamykají a přístup k nim má každý návštěvník webových verzí Deníku.

Obecně se v novinách nachází méně textu. Polovinu titulní strany obsáhne fotorám. Podval je tvořen různobarevnými dlaždicemi, které odkazují na texty uvnitř novin. Méně textu obsahují i vnitřní části. Častěji se sahá ke grafickým prvkům, které celou stranu ozvláštní, jako jsou fotografie či grafy. Objevují se i strany, kde i více než jejich polovinu zabírají reklamy a inzeráty.

Týdeník Vysočina měl před odkupem společností VLP slušnou čtenářskou základnu. I po vzniku Deníku si zakládal na unikátním a exkluzivním obsahu. S ubývajícími redaktory se snižovala i jeho důležitost. I přes to, že Týdeník stále vychází jako čtvrtěční příloha, na jeho stranách se nacházejí jen texty přejeté z dřívějších vydání Deníku. A i zde se projevuje problém s místní příslušností. Týdeník Vysočina již dnes není čistě regionálním periodikem, ale je stejně jako Deník složen z textů z celého kraje.

Obsahovou specialitou Týdeníku Vysočina byly inzeráty a vzpomínky. Těm někdy patřily dokonce i čtyři strany z celého vydání. Své místo mají v Týdeníku pořád, ale již nedostávají tolik prostoru. Stejně jako u Deníku, i zde se nachází čím dál tím více reklamní plochy.

Počet stran obou tiskovin se v průběhu let navyšoval i snižoval. Po roce 1989 vycházel Týdeník v rozsahu osmi stran. Po převzetí Týdeníku společností VLP se rozsah pohyboval v rozmezí od 16 do 20 stran. Jak ale uvedl Libor Homolka, často vycházela i speciální vydání bez ohledu na počet stran. V současné době se Týdeník pohybuje okolo pětadvaceti stran.

Počet stran Deníku se v průběhu let pohyboval průměrně v rozmezí od šestnácti do pětadvaceti stran. Rozsah jednoho jeho vydání často závisel a závisí na konkrétním dni v týdnu. Dále i na počtu celorepublikových stran. V současné době vychází noviny nejčastěji v rozpětí okolo zmíněných šestnácti stran.

7. Závěr

Realizací kvalitativního výzkumu skrze historickou metodu a polostrukturované rozhovory se došlo k poznatkům, které ve vývoji regionální žurnalistiky na Žďársku korespondují se znaky strukturální transformace tak, jak ji popisuje Waschková Císařová.

K naplnění cílů jsem tedy využila více metod. Nejpřínosnějšími se staly kvalitativní polostrukturované rozhovory. Součástí historické metody byla i analýza dokumentů, kdy jsem analyzovala dobový regionální tisk, který na daném území vycházel od roku 1989 do současnosti. Dohledatelný byl ve Státním okresním archivu Žďár nad Sázavou, v archivu Knihovny Nové Město na Moravě a v redakčním archivu Žďárského deníku.

Zásadním se na začátku stalo vymezení hlavní výzkumné otázky a okruhů, kterých se bude výzkum vývoje regionální žurnalistiky v dané oblasti týkat. Jednalo se o otázky ohledně personálního obsazení redakce, jejího sídla, povinností redaktorů, obsahu a grafické podoby novin. Co se týče obsahové a grafické stránky, k jejich zmapování byla využita starší a historická vydání daných tiskovin, tedy Týdeníku Vysočina, Deníku Vysočina a následně současného Žďárského deníku.

Při tvorbě teoretického základu se v první řadě kladl důraz na definování základních a rozšiřujících pojmů, které souvisí s regionální žurnalistikou obecně. Další podstatnou částí bylo i rozvinutí teorie strukturální transformace s jejími makro i mikro činiteli. Jednotlivé prvky strukturální transformace byly následně vztaženy na konkrétní příklady jejich projevů v rámci regionální žurnalistiky na Žďársku a fungování místní redakce.

Doposud bylo realizováno několik výzkumů na podobné téma. Vývoji regionálních periodik na určitém území se v minulosti věnovaly některé z bakalářských či magisterských prací. Region Žďársko však mezi ně nepatřil. Obecně je většina území republiky z tohoto pohledu stále neprozkoumaná. Zmapování vývoje regionální žurnalistiky na Žďársku po roce 1989 je tak další částí z rozsáhlého celku.

V rámci výzkumu práce zobrazila, jaké změny se v průběhu let ve fungování redakce projeví. Celým výzkumem se prolíná několik klíčových momentů, které regionální žurnalistiku ovlivnily či změnily. S postupem času můžeme sledovat posun k jednotlivým projevům strukturální transformace, jako je racionalizace, centralizace nebo delokalizace. Velký vliv na rozvoj těchto činitelů měli noví majitelé a stále se zrychlující technologický pokrok.

I přesto, že redakce jakékoliv regionální tiskoviny funguje ve Žďáře už velmi dlouho, ty největší změny se paradoxně projevují až v posledních pěti až šesti letech. Bohužel se jedná o změny, které vedou ke zhoršujícím se pracovním podmínkám a nižší kvalitě publikovaných textů. Tyto projevy pak jdou ruku v ruce s postupným snižováním čtenářské a předplatitelské základny.

Vrchol čtenářského zájmu byl na Žďársku v období od poloviny 90. let zhruba do začátku nového tisíciletí. V daném období sice noviny vznikaly složitějším způsobem, ale jejich obsah se mnohem více zaměřoval na danou lokalitu.

V posledních letech vidíme výrazné změny ve fungování i organizaci redakce. Nový majitel, který se do čela fungování společnosti dostal v roce 2015, zásadně proměnil způsob, jakým redakce běžně fungovala. Současně došlo k omezení pravomocí a rozhodovacích možností žďárské regionální redakce.

V rámci výzkumu byla sledovaná dvě periodika, a to Týdeník Vysočina, který má na Žďársku dlouholetou tradici a byl mezi místními velmi oblíbeným titulem. Dále Žďárský deník, jehož přílohou se Týdeník po roce 2002 stal. Jak je uvedeno výše, Týdeník Vysočina měl početnou čtenářskou základnu. Po zavedení denního tisku zůstalo mnoho čtenářů danému titulu věrných především kvůli Týdeníku. Pokles kvality i méně regionálního obsahu ale znamenal a znamená jejich odchod. Místní odběratelé byli zvyklí na regionální informace. Jakmile se jim nedostávaly, obliba Týdeníku a Deníku postupně klesala. A tento trend bohužel pokračuje.

Nabízí se tak několik otázek: Jak by asi vypadal vývoj regionální žurnalistiky na Žďársku, kdyby Miroslav Smejkal v roce 2002 Týdeník neprodal? Udržely by si noviny vysoký standard? Nebo by i na ně dolehl charakteristický rys v poklesu nákladu tištěného vydání a propouštění? Tento rys se přece jen projevuje u většiny tištěných periodik u nás. A nedošlo by tak nakonec přece jen k odkupu? Na tyto otázky už bohužel odpověď nenajdeme.

Jedním ze stále se rozšiřujících trendů je i upozaďování tištěné verze Žďárského deníku a upřednostňování webové verze. Jak uvedla Helena Zelená Křížová: „Na noviny a jejich kvalitu se příliš důraz neklade. Často jsem měla pocit, že obsah novin se odsunul na druhou kolej.“ (Zelená Křížová, 2022). V rámci webové verze přistoupilo VLM i k zavedení placeného obsahu. Uzamčené texty by měly zaručovat exkluzivitu. Dle

informací z rozhovoru se uzamykání obsahu posunulo do jiných kolejí a dnes je zpoplatněno téměř vše. Projevují se tak snahy vedení společnosti o převedení většiny obsahu na web.

Jakým směrem se bude regionální tisk na Žďársku ubírat, se můžeme jen dohadovat. Při pohledu na současné zastoupení regionálních témat ve Žďárském deníku existuje možnost, že dojde na změnu regionálního periodika na periodikum krajské. Vždyť pokud vedle sebe položíme všechna vydání regionálních mutací z celého Kraje Vysočina, zjistíme, že jsou všechny navlas stejné. Pokud se vedení bude nadále ubírat cestou racionalizace, krajská témata se budou objevovat stále častěji. Ta regionální budou naopak ubývat.

Pro mě osobně bylo nejzajímavější částí setkávání s respondenty, a to především s Liborem Homolkou, který se ve svých vzpomínkách vracel do doby, kdy Deník na Žďársku ještě nevycházela a informační struktura byla směřovaná do Týdeníku Vysočina. Vzpomínal na dobu devadesátých let, která byla charakteristická technologickým rozvojem a v poslední době je nejvíce spojovaná s obdobím prudkého nárůstu kriminality.

Při pohledu na zjištěné informace je zajímavé pozorovat, jak se v počátcích svého působení na Žďársku snažila společnost VLP jít cestou regionality. I to, jak se směřování firmy postupně měnilo. Filozofie současného vydavatelství VLM už směřuje cestou koncentrace a silné centralizace.

Zajímavou součástí byla i analýza grafické, vizuální a obsahové podoby novin. Studovat texty, které vycházely v době před listopadem 1989 a následně v prvních měsících po událostech na Národní třídě, bylo více než pozoruhodné. Současně mě zaujal vhléd do technické oblasti zrodu novin. Díky informacím o sazbě a vzniku novin v 90. letech se můj pohled na dřívější žurnalistiku změnil. Technologický vývoj samotný vznik novin v mnoha ohledech ulehčil.

Během svého bakalářského studia jsem se Žďárským deníkem externě spolupracovala a sama osobně vnímám změny, ke kterým během let došlo. Vzhledem k tomu, že je žurnalistika nedílnou součástí mého života, rozhodla jsem se ji spojit s další důležitou součástí, kterou je můj domovský region Žďársko. Z mnoha důvodů mě tak mrzí, jakým směrem se nyní regionální žurnalistika ubírá.

S rozvojem internetu a webového zpravodajství se tisk upořádá. Stále ale doufám, že tištěná verze novin nezmizí, protože nic nemůže nahradit ten pocit, když vám v ruce šustí novinové stránky. Tento pocit jsem si více než připomněla v momentech, kdy jsem se pročítala desítkami novinových vydání. A nic ho nenahradí.

8. Literatura a zdroje

- ALDRIDGE, M. Regional and local newspapers: just another retailer? In: Understanding the Local Media. New York: Open University Press, 2007, 193 s. ISBN 978-0-33-522172-1.
- BEDNAŘÍK, P., JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3028-8
- BENDA, J. Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007, 273 s. ISBN 978-802-4613-871
- BERG, B. L.: Qualitative research methods for the social sciences. Boston: Allyn and Bacon, 1998.
- BREČKA, S, BENKOVIČOVÁ, D a TUŠER, A. Regionálne a lokálne médiá na Slovensku. Národné Centrum Mediálnej Komunikácie, 1998, s 106. ISBN 8088755808
- BREČKA, S. Médiá v Slovenskej republike. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Fakulta masmediálnej komunikácie. 2002. 201 s. ISBN 8089034128, 9788089034123
- BURTON, G., JIRÁK, J. Úvod do studia médií. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001, 390 s. ISBN 80-859-4767-6.
- COMAN, M. Developments in Journalism Theory About Media Transition in Central and Eastern Europe 1990-99.” Pp. 35–56 in Journalism Studies. Vol. 1, No. 1. 2000.
- DENÍK NEZASTAVÍME. REGIONÁLNÍ NOVINY MAJÍ SMYSL. Mediaguru. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2020/09/vit-nantl-denik-nezastavime-regionalni-noviny-maji-smysl/>
- DENÍK OTEVÍRÁ DIGITÁLNÍ BRÁNY ZA JEDNU KORUNU. Vltava Labe Media. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.vlmedia.cz/tiskove-zpravy/denik-otevira-digitalni-brany-za-jednu-korunu-20200407.html?strana=2>.
- DENÍK. MOJE PŘEDPLATNÉ. [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://www.mojepredplatne.cz/predplatne/denik-lp>
- DOYLE, G. Understanding Media Economics. London – Thousand Oaks – New Delhi: SAGE. 2003.
- FRANKLIN, B., HAMER, M., HANNA, M., KINSEY, M., RICHARDSON, J. E. Key Concepts in Journalism Studies. London: Sage. 2005.

- FRANKLIN, B., MURPHY, D. What News? The Market, Politics and the Local Press. London: Routledge. 1991.
- GIORGI, L. (ed). The Post-Socialist Media: What Power the West? The changing media landscape in Poland, Hungary, and the Czech Republic. Aldershot – Brookfield USA – Hong Kong – Singapore – Sydney: Avebury. 1995.
- GULYÁS, Á. Print Media in Post-Communist East Central Europe. *European Journal of Communication*, vol. 18 (2003).
- GULYÁS, Á. Structural Changes and Organisations in the Print Media Markets of Post-Communist East Central Europe. Pp. 61–74 in *The Public*, Vol. 6, No. 2. 1999.
- HÁJEK, M. Uvedení do typologie periodického tisku. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979.
- HENDL, Jan, 2005. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.
- JAKUBOWICZ, K. Rude Awakening. Social and Media Change in Central and Eastern Europe. Pp. 59–80 in *The Public*. Vol. 8, No. 4. 2001.
- JAKUBOWICZ, K. Rude Awakening: Social and Media Change in Central and Eastern Europe. Cresskill: Hampton Press. 2007.
- JAKUBOWICZ, K. Media Revolution in Europe: Ahead of the Curve. Council of Europe, 2011. ISBN 978-92-871-7326-3
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. Masová média. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3
- KAŠÍK, M. a HOLINA, V. Okresní noviny. Překlad Jana Klepetářová. 1. vyd. Praha: Novinář, 1988. 165 s. Knihovnička novináře; sv. 43
- MALETTE, F. Malcolm. Příručka pro novináře střední a východní Evropy. Praha: Lidové noviny, 1991, 161 s. ISBN 80-7106-045-3
- McNAIR, B. Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál. 2004. ISBN 80-7178-840-6.
- MCQUAIL, D. Úvod do teorie masové komunikace. Translated by Jan Jiráček – Marcel Kabát. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 447 s. ISBN 80-7178-200-9.
- MOSCO, V. The Political Economy of Communication. Rethinking and Renewal. London: SAGE. 1996.
- O NÁS. Vltava Labe Media. [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.vlmedia.cz/o-nas>

- ORSÁG, P. Investigativní žurnalistika a možnosti jejího uplatnění. In: Regionální média v evropském kontextu. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 55–61. ISBN 978-80210–4473-9.
- OSVALDOVÁ, B. Regionální noviny v České republice z hlediska mediálního zařazení a etiky. In: Regionální média v evropském kontextu. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 51–61. ISBN 978-80210-4473-9
- PÁČL, P. Hromadné sdělovací prostředky v regionu. Vyd. 1. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity, 1997, 105 s. Spisy Filozofické fakulty Ostravské univerzity, č. 108/1997. ISBN 80-704-2481-8.
- PALETZ, D. L., JAKUBOWICZ, K. (eds.). Business as Usual. Continuity and Change in Central and Eastern Europe. Cresskill – New Jersey: Hampton Press. 2003.
- PETRUSEK, Miloslav. Teorie a metoda v moderní sociologii. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-799-0
- RUß-MOHL, S. Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou. Vyd. 1. Překlad Hana Bakičová. Praha: Grada, 2005, 292 s., [22] s. barev. obr. příl. ISBN 80-247–0158-8.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada, 2014, s. 151–248. ISBN 978-80-247-3568-9
- SPRÁVNÍ OBVODY. Český statistický úřad. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xj/spravni_obvody
- ŠIKULA, M. Pod (staro)novou hlavičkou na cestu polistopadového vývoje (K některým aspektům proměny okresního tisku v důsledku sametové revoluce). Západní Morava, ročník XXIII, 2019, s. 85–106.
- ŠIKULA, M. Od vesnických novin k okresním týdeníkům. Proměny regionálního tisku vybraných okresů východních Čech, západní a jižní Moravy a Slezska za kolektivizace (1950–1960), Východočeské listy historické 30, 2013, s.75–115, ISSN 1211-8184
- ŠIKULA, M. Z malých velké aneb okresní a krajský tisk v roce 1960 (K otázce proměny okresních a krajských novin na Moravě a ve Slezsku v předvečer územněsprávní reformy), Západní Morava, ročník XX, 2016, s. 95–137.
- ŠMÍD, M. Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu. Praha: Open Society Fund Praha, 2004. Dostupné z <http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc>
- TRAMPOTA, Tomáš, VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Metody výzkumu médií. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 293 s. ISBN 978-807-3676-834.

- TUŠER, A. Systém a typológia periodickej tlače. Otázky žurnalistiky, č.4, stránky 265-274. 1997b.
- TUŠER, A. Typológia periodickej tlače 1: lokálna a regionálna tlač. Bratislava: Univerzita Komenského, 1995, 159 s. ISBN 9788022308342.
- TUŠER, A. Ako sa robia noviny. 2., upr. vyd. Bratislava: SOFA, 2003. 163 s. ISBN 8089033261.
- VANĚK, Miroslav et al., 2003. Orální historie: metodické a "technické" postupy. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. 78 s. Skripta. ISBN 80-244-0718-3
- VLTAVA LABE MEDIA. Brněnský deník. Kontakty. [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: https://www.vlmedia.cz/kontakty/regiony/brnensky_denik.html
- VOLEK, J. Regionální žurnalistika v posttransformační etapě. In: Regionální média v evropském kontextu. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80210-4473-9.
- VYDAVATELSTVÍ VLTAVA LABE MEDIA SPOUŠTÍ PLACENÝ OBSAH NA DENIK.CZ. Vltava Labe media. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.vlmedia.cz/tiskove-zpravy/vydavatelstvi-vltava-labe-media-spousti-placeny-obsah-na-denik-cz-20190327.html?strana=4>.
- WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, L. (ed). Regionální média v evropském kontextu. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2007, 121 s. ISBN 978-802-1044-739.
- WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, L. Český lokální a regionální tisk mezi lety 1989–2009. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6478-2.
- WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, L. Vybrané aspekty strukturální transformace českého lokálního a regionálního tisku po roce 1989. [online] Brno, 2010 [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/52932/fss_d/autoreferat_Waschkova-Cisarova.pdf. Disertační práce. Masaryková Univerzita.

9. Seznam příloh, grafů a tabulek

9.1. Seznam grafů a tabulek

- **Graf 1** – Vymezení lokality a regionu
- **Graf 2** – Vymezení lokálních periodik
- **Graf 3** – Vymezení regionálních periodik
- **Graf 4** – Švýcarský projekt Medien 2000
- **Tabulka č. 1** – Výhody a nevýhody kvalitativního výzkumu

9.2. Seznam příloh

- **Příloha č. 1** – Znaky komunistického a postkomunistického tisku
- **Příloha č. 2** - Vývoj čtenosti Deníku v ČR a Deníku v Kraji Vysočina
- **Příloha č. 3** - Průměrný prodaný náklad Deníku v České republice
- **Příloha č. 4** – Seznam zakázaných slov
- **Příloha č. 5** – Prosinec 1989 (Vysočina, 7.12. 1989, č. 49, s. 1)
- **Příloha č. 6** – Logo Vysočiny (Vysočina, 14. 1. 1993, č. 2, s. 1)
- **Příloha č. 7** – Týdeník po roce 2002 (Vysočina, 29. 5. 2003, č. 22, s. 1)
- **Příloha č. 8** – Deník po roce 2002 - hlavička (Deník Vysočina, 27. 1. 2005, č. 22, s. 1)
- **Příloha č. 9** – Grafické zvýraznění Žďárska (Deník Vysočina, 27. 1. 2005, č. 22, s. 4)
- **Příloha č. 10** – Změna hlavičky (Vysočina, 13. 2. 2014, č. 7, s. 1)
- **Příloha č. 11** – Změna umístění slova Vysočina 1 (Žďárský deník, 2. 6. 2015, č. 127, s. 1)
- **Příloha č. 12** – Změna umístění slova Vysočina 2 (Žďárský deník, 8. 7. 2016, č. 158, s. 1)
- **Příloha č. 13** – Změna označení stran 1 (Žďárský deník, 2. 6. 2015, č. 127, s. 2)
- **Příloha č. 14** – Změna označení stran 2 (Žďárský deník, 4. 7. 2016, č. 154, s. 2)
- **Příloha č. 15** – Nový formát Týdeníku (Vysočina, 22. 11. 2018, č. 47, s. 1)
- **Příloha č. 16** – Text o výstupu Radka Jaroše (Vysočina, 6. 1. 2000, č. 1, s. 3)
- **Příloha č. 17** – Rubrika Křesťanské okénko (Vysočina, 17. 2. 2011, č. 7, s. 5)
- **Příloha č. 18** – Jednotná podoba regionálních mutací (Všechna vydání 11. 11. 2021, s. 1)
  - a) Žďárský deník
  - b) Jihlavský deník

- c) Pelhřimovský deník
- d) Třebíčský deník
- e) Havlíčkobrodský deník
- **Příloha č. 19** – Současná hlavička ŽD (1. 4. 2022, č. 77, s. 1)
- **Příloha č. 20** – Současná titulní strana Týdeníku (Vysočina, 24. 3. 2022, č. 14, s. 1)
- **Příloha č. 21** – Rozhovor s Liborem Homolkou
- **Příloha č. 22** – Rozhovor s Marcelem Moržolem
- **Příloha č. 23** – Rozhovor s Ondřejem Švárou
- **Příloha č. 24** – Rozhovor s Helenou Zelenou Křížovou
- **Příloha č. 25** – Výzkumný rozhovor s historikem Martinem Šikulou

10. Přílohy

	KOMUNISTICKÝ TISK	POSTKOMUNISTICKÝ TISK
Hlavní funkce tisku	Dominance politických a vzdělávacích funkcí médií nad snahami o zábavu a komerci.	Dominance snah o trh a komerci obecně, ale v určitých sektorech jsou důležitější politické a sociální funkce.
Hlavní síly	Dominance politických sil, byrokratická koordinace a centrální plánování.	Dominance tržních sil, ale v některých sektorech jsou významné politické a sociální síly.
Účast státu	Rozsáhlá, včetně státního vlastnictví, dohlížení na fungování, produkci a distribuci všech tiskových produktů, poskytování významné podpory, kontrola médií.	Omezená na určité oblasti, včetně zapojení v politicky, sociálně nebo kulturně důležitých oblastech, nějaká statní podpora těmto oblastem – jakási mediální kontrola.
Role a chování tiskových společností	Hlavními cíli je uznání autorit a naplňování centrálních příkazů a plánů. Rozpočtové limity jsou měkké, obvykle dostávají podporu. O ceně jejich produktů rozhodují autority. Společenská poptávka je jistá.	Hlavními cíli jsou komerční a/nebo některé sociální/politické cíle. Rozpočtové limity jsou pevné, obvykle musí pokrýt náklady. Obvykle nedostávají významnou externí podporu. O ceně produktu rozhoduje společnost podle podmínek trhu. Společenská poptávka je nejistá, záleží na podmínkách trhu.
Mediální kontrola	Rozsáhlá, zahrnuje kontrolu obsahu, produkce a distribuce tiskových produktů. Formální a neformální kontrolní mechanismy. Žádná diverzita, žádná svoboda tisku.	V limitech pluralistického systému. Většinou formální mechanismy. Obvykle popsána v legislativě. Typicky zahrnuje kontrolu obsahu ze sociálních a bezpečnostních důvodů a kontrolu produkce ekonomických důvodů. Svoboda tisku je převážně respektována.

Příloha č. 1 – Znak komunistického a postkomunistického tisku (Zdroj: Gulyás in Waschková Císařová 2013: 36)

	Deník – celkem ČR	Deník – kraj Vysočina
2004	1 358 600	69 500
2005	1 333 600	76 600
2006	1 297 000	71 000
2007	1 204 000	67 000
2008	1 138 000	77 000
2009	1 005 000	55 000
2010	899 000	60 000
2011	847 000	43 000
2012	809 000	36 000
2013	773 000	46 000
2014	679 000	30 000
2015	632 000	31 000
2016	605 000	37 000
2017	564 000	39 000
2018	516 000	28 000
2019	486 000	31 000
2020	441 000	31 000
2021	430 000	24 000

Příloha č. 2 - Vývoj čtenosti Deníku v ČR a Deníku v kraji Vysočina (dle výsledků Media Projektu. Zdroj: MEDIA PROJEKT)

	Průměrný prodaný náklad Deník ČR
2004	432 589
2005	403 629
2006	343 318
2007	323 855
2008	295 307
2009	247 987
2010	224 122
2011	204 084
2012	183 399
2013	164 972
2014	151 402
2015	139 646
2016	134 238
2017	125 072
2018	111 891
2019	99 750
2020	88 407

Příloha č. 3 - Průměrný prodaný náklad Deníku v České republice (dle výsledků auditu ABC ČR. Zdroj: ABC ČR)

Seznam zakázaných slov a obrátů

(v závorce návod jak na to nebo vysvětlení)

- **měl obavy** (bál se)
- čekal na hromadnou dopravu (čekal na zastávce, čekal na autobus, vlak)
- **zbytečná akademizace češtiny** (zamýšlíte – chcete, odlišná – jiná)
- **pasiva a nekonkrétní výrazy, zastírající podmět** (být podveden – podvedli ho, rozhodlo se, bylo rozhodnuto – konkrétní lidé rozhodli)
- **nepoužíváme výrazy z latiny** (genius loci, homo homini lupus, ora et labora, Hannibal ante portas)
- **pozbyli** (ztratili)
- **budu, budeš, bude, budeme, budete, budou moci (samozřejmě jako vazba)**
- **provádět + sloveso** (provedli zkoušku = vyzkoušeli, provedl vraždu = zavraždil atp.)
- **během, v průběhu** (ve spojení jiném, než že někdo běžel, místo během týdne se jednoduše napíše za poslední týden)
- **zbytečně dávat nedokonavý vid u sloves** (dělával – dělal)
- **provozovat** (provozovat sport = sportovat; provozovat čističku = starat se o čističku, spravovat čističku; vlastnit čističku, dohlížet na čističku atd.)
- **sám, samotný, celý** (parazitní slovo, pokud není třeba celek či osamělost zdůraznit, samozřejmě)
- **spojení loňský ročník přivítal, sezona přivítala** (přivítal někdo, nikoli ročník nebo sezona)
- **ale, však** (maximálně dvě „ale“ nebo „šak“ na velký článek)
- **v rámci** (fuj)
- **tuzemské**
- **vysočinská metropole**
- **financovat, hradit** (platit, posílat peníze atd.), **finance** (peníze)
- **konzumovat** (jíst)
- **občan**
- **konstatovat**
- **šofér**
- **kupčit, kupčik!**
- **romská komunita** (Romové)
- **anebo** (nebo)
- **volnočasové aktivity** (zábava,...)
- **realizovat stavbu, dílo** (postavit, dodělat)

Příloha č. 4 – Seznam zakázaných slov (1. část)

- **racionalizovat a podobná slova** (institucionalizovat, marginalizovat, zkomunikovat, negociovat, makabrozní atp. fuj!)
- **návrh komunitního plánování** (TO FAKT NE)
- **senior** (starý člověk, důchodce)
- **další cizí slova jako stigma atd.**
- **prozradit** (jinak, než ve smyslu uřeknutí se či výsledku vyšetřování a mučení!)
- **přehršel, mord, katr, žalář, šatlava, kobka, kriminál, basa, lapka, výtečník, provaz ve studni, špitál, felčar, lapiduch, zvrhlík, zvrhlý, úchyl, úchylák**
- **kvitovat a podobné výrazy z děl Josefa Kajetána Tyla**
- **citace neuvodňovat dvojtečkou**
- **je minulostí, je historíí** (kostel je minulostí – kostel už dávno nestojí)
- **souvětí, která mají více než tři věty (i tři jsou moc!)**
- **články začínající příslovím**
- **ve složených číslovkách o dvou číslech je vždy první ta nižší** (třicet dva = dvaatřicet)
- **obdržel** (dostal)
- **podobá něčeho dozná změn** (něco se změní)
- **naplňovat nastolenou vizi (NE!)**
- **zformovali ve smyslu založili** (založili)
- **postavili k záležitosti vstřícně** (vyšli vstříc)

Tomáš Herman a jeho předchůdci,

Příloha č. 4 – Seznam zakázaných slov (2. část)

Příloha č. 7 – Týdeník po roce 2002 (Vysočina, 29. 5. 2003, č. 22, s. 1)

Příloha č. 8 – Deník po roce 2002 - hlavička (Deník Vysočina, 27. 1. 2005, č. 22, s. 1)

Aktuálně:
Základní část skončila, začíná playoff
STRANA 20

čtete zítra

Ve Žďáře se uskuteční Krojovaný ples Folklorního sdružení ČR

víte, že ...

Stanislav Zindulka vzpomínal

Bystřice nad Pernštejnem • Nejenom „veselé příbory z natčení“ byly součástí pořadu známého herce Stanislava Zindulky s názvem Svět na prknech, který se odehrál v bystřickém kulturním domě. V komorním prostředí malého sálu herce vzpomínal na svoji cestě k divadlu a řadu zajímavých zážitků a setkání. Stanislav Zindulka, patří k významným osobnostem divadla i filmu, proslul zejména nezapomenutelnou rolí tatínka v televizním seriálu Vlák dětsví a naděje.

FOTO LENKA MAŠOVÁ

Lidem teče do sklepů voda

Jiří Marek

Žďár nad Sázavou • „Máme vodu ve sklepech. Pomozte nám,“ obrátili se na radnici lidé ze dvou obytných domů v Okružní ulici. Ti domy koupili od města v předchozí vlně privatizace bytového fondu Žďáru nad Sázavou. Vedení města jejich prosbu vyslyšelo.

„Do limitu tří set tisíc korun necháme provést průzkum a vypracovat projekt, který by měl problém vyřešit,“ řekla historička Dagmar Zvěřinová. V archívu jsme vyhledali geologický posudek z padesátého čtvrtého roku minulého století. Upozorňuje na podzemní vodu. Po padesáti letech se zřejmě na řadě míst zhroutil drenážní systém i betonová kanalizace,“ dodala.

Drenážní systém hodlá žďárská radnice na „Stalingradě“ opravit při plánované rekonstrukci městské kanalizace v letech 2005 až 2007. „Lokalitu je třeba řešit komplexně. Práce na

Stalingrad je nejstarší sídlíštěm ve městě. První domy se tam stavěly před padesáti lety, některé v místech s vysokou hladinou spodní vody. Dnes do řady sklepů zatéká.

FOTO JIŘÍ MAREK

kanalizaci začnou zřejmě již letos na jaře,“ uvedla Zvěřinová.

Posle odborníků je ale možné, že právě správním kanalizačním rozvodů problém vygradoje. „Pokud se totiž vlhkost dostává do sklepů kvůli podzemní

vodě, opravením špatné splaškové nebo zhorcené dešťové kanalizace situace paradoxně zhoršíme. Dřevě šachty totiž zřejmě spodní vodu vsakují a odvádějí,“ uvedla mistrostroška.

Zcela nový systém drenáží

označila Zvěřinová za vodárský i technický oříšek. „Vodu z drenážního systému je třeba odvést až do řeky. Nelze ji zatěžovat kanály,“ připomněla předšedesátiletou Svazu vodovodů a kanalizací Žďársko s tím, že drenáž v hlavních řadách již částečně řeší základní projekt rekonstrukce kanalizace ve městě.

Vedení města připouští, že s vodou a vlhkostí nezapásí jen lidé ze dvou bytových domů v Okružní ulici, kteří se na radnici přihlásili o pomoc. „Máme signály, že podobné starosti mají také občané, jejichž domy spravují realitní kanceláře,“ uvedla Zvěřinová.

Vlhké sklepy mají obyvatelé i v dalších bytových domech v okrajové části města Žďár 3 - Stalingrad. „Domy jsou padesát let staré. Chybí izolace zdi. Olapky odvádějí vodu do země, ale dešťová kanalizace je ucpaná. Při prudších deštích i při jarním tání prosakuje ze zdi. Sklepy máme tak akorát dobré na pěstování žampionů,“ nechal se slyšet Josef Dobrovolský ze žďárského „Stalingradu“.

Průjezdnost silnic komplikoval vítr

Žďársko • Uvítali kamiony zastavily včera v podvečer na Žďársku dopravu na silnici z Nového Města na Moravě do

Příloha č. 9 – Grafické zvýraznění Žďárska (Deník Vysočina, 27. 1. 2005, č. 22, s. 4)

NOVÁ OTEVÍRACÍ DOBA INZERCE

Žďárského deníku a týdeníku Vysočina

pondělí
7.30-11.30 + 12.30-16

úterý
7.30-11.30 + 12.30-16

středa
7.30-11.30 + 12.30-16

čtvrtek
7.30-11.30 + 12.30-16

pátek
7.30-11.30 + 12.30-14

Telefon: 566 653 511

420836037530

LYSOČINA

REGIONÁLNÍ TÝDENÍK

číslo 7 ročník LIV čtvrtek 13. února 2014

Chcete si předplatit **Žďárský deník** a **týdeník Vysočina**?
Pomůže vám inspektorka distribuce **Lenka Poutilová**
mobil: 725 348 144

Inzerční poradkyně:
Eva Kintrová
mobil: 606 644 872
Lucie Světlíková
mobil: 724 514 370

ZABIJAČKA
Lyžařům voněla pod nos prdelička ...3

ZAMILOVANÍ
Lásku uzamknete i valentýnským zámekem ...10

HÁZENÁ
Veselí chce na jaře sázet na mladé a obranu. ...11

Rodinný klan fandil Martině v baru

Maminka Eva, bratr Milan i dědeček František Lučka odjedou české olympijské naději fandit přímo do dějiště her v ruském Soči

LENKA MAŠOVÁ

Žďár nad Sázavou – „Marťo, jeď, jeď, přidej! Máš na to!“ skandovalo svorné osoustrvo žďárského baru Number Two s očima upřenými na televizní obrazovku, na které právě v olympijském závodě na tří úsece netučná rychlobruslařka Martina Sáblíková.

„Ve „dvojce“ se sešli její nejlepší a přátelé, aby mohli fandit společně. „Jsem strašně nervózní a celá se klepu,“ hlesla Martinina maminka Eva, když se tresoucíma rukama snažila z balíčku vytáhnout další papírový kapslík.

Když její dcera ve dvanácti z celkem čtrnácti dvojic rych-

Příloha č. 10 – Změna hlavičky (Vysočina, 13. 2. 2014, č. 7, s. 1)

Příloha č. 11 – Změna umístění slova Vysočina 1 (Žďárský deník, 2. 6. 2015, č. 127, s. 1)

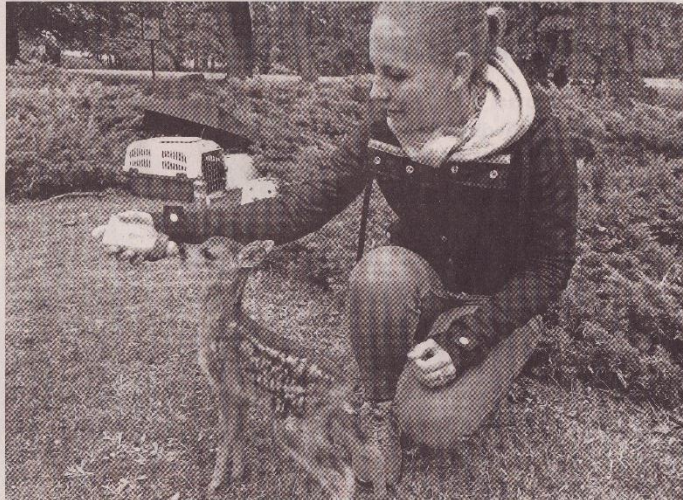

Příloha č. 12 – Změna umístění slova Vysočina 2 (Žďárský deník, 8. 7. 2016, č. 158, s. 1)

OCHRÁNCI VARUJÍ: NESAHEJTE V LESE NA ZVĚŘ

NÁROČNÉ OBDOBÍ. To v současné době probíhá pro všechny ochránce zvířat a především pak záchrané stanice, které hlásí plné kapacity. Lidé totiž nacházejí v lese různá mláďata živočichů, například srnčata, zajíce či drozdy. Plně ruce práce mají i záchranáři v záchrané stanici v Pavlově u Ledče nad Sázavou. Aktuálně se starají hned o čtyři srnčata, která jim lidé přivezli nebo je našli v lese. Podle ředitele stanice Zbyněka Karafiáta je důležité na živočichy v lese nesaahat a nechat je být. „Tím, že lidé sahají na zvířata, například na srnčata, odsuzují je k tomu, že jejich matka již nebude chtít a opustí je. Pokud jim chcete nějak pomoci, je lepší zavolat k nám do stanice, kde se o ně postaráme,“ vysvětlil Karafiát. Ten podotkl, že náročné období skončí až koncem června.

Foto: Deník/Filip Brož

Děti dostaly k svátku vlastní portrét

Třebíč – Děti hospitalizované ve sváteční den v trebičské nemocnici dostaly jako dárek vlastní portrét. Ten jim přímo na oddělení v čase návštěv včera nakreslil výtvarník a autor komiksů Petr Kopl. Každý z mladých pacientů zároveň získal od „portrétisty“ knihu s věnováním. „Věřím, že tento dárek ocení jak děti, tak jejich rodiče, a jsem přesvědčená, že navzdory hospitalizaci jejich portrét nebude smutný,“ komentovala netradiční oslavu Mezinárodního dne dětí náměstkyně pro lécenou péči Edita Richterová.

Spolupráce s Petrem Koplem začala darováním jeho obrázků do dobročinných prazmíček pro seniory. Teď jsme se domluvili, že potěší jinou věkovou skupinu,“ vysvětlila. Petr Kopl ilustroval bezmála 40 knih. Do comicsových formy převedl například Tri musketýry, Krále Artuše, Dracula nebo Psa baskervillského. Je mnohonásobným držitelem ceny Fabula rasa pro nejlepší kreslířské komiksy. Petra Koplevi patří obrovský dík za radost, kterou vždy rozdával na našem dětském oddělení,“ poznamenala Richterová. (trep)

Nechceme žít ve vylidněných obcích, trdčí lidé z okolí vodní nádrže Želivka

Rozhodnuto! Brod si zahraje druhou ligu

Příloha č. 13 – Změna označení stran 1 (Žďárský deník, 2. 6. 2015, č. 127, s. 2)

2

Deník

www.denik.cz

4. července 2016

ŽĎÁRSKO

Houslista Richard Kružík je dirigentem orchestru Novoměstského Slunohraní. O unikátním sboru hudebníků říká:

Orchestr vždy dokáže nadchnout

HANA KONDERLOVÁ

Nové Město na Moravě – Houslista Richard Kružík je pedagogem v brněnské konzervatoři a od loňského roku také členem Janáčkova kvarteta.

Na letních kurzech pro neprofesionální hudebníky v Novém Městě na Moravě, které už šest let probíhají pod názvem Novoměstské Slunohraní, působí od samého počátku jako dirigent.

Třicetka hudebníků vytvořila komorní smyčcový orchestr, který má před sebou čtyři zkušky, jednu generálku a večerní koncert.

Richard, jak se vám pracuje s účastníky kurzů Slunohraní?

Není nic hezčího, než když se setkají lidé, kteří mají různá povolání a do každého se na pět dní naplní výt do role muzikantů, dělají hudbu naplno a hrají od rána do večera. Jsou sice unavení, ale mají z hudby obrovskou radost. Někteří jezdí na Novoměstské Slunohraní každý rok, přijíždí však i řada nových, kteří se vždy bez problémů začlení.

Čeká nás spolupráce s lauréátkou Pražského jara, klarinetistkou Annou Paulovou, která přednese Kvintet pro klarinet a smyčce B dur Antonína Rejchy.

Součástí kurzů je malý festival, tři koncerty pod širým nebem. Jaké je na Slunohraní publikum?

Popularita této akce roste, nadvíjí Horácké galerie, kde se koncerty konají, je stále více zaplněno, vystupují tady vynikající umělci napříč hudebními žánry. V loňském roce to byly vedle tradičního vystoupení Janáčkova kvarteta a Letního orchestru Iva Bittova a Melanie Scholtz. Pro účastníky kurzů je zážitkem, že s některými umělci mají odpolední setkání, společně pracují na jedné skladbě a společně také vystoupí večer na pódiu. Letos si hudebníci užijí hudbu music s houslistkou a zpěvačkou Jitkou Šuranskou a jejím triem a také Prague Cello Quartet. Během kurzů i koncertů vládne skvělá atmosféra, která je podřezána právě tím, že jsou koncerty

ském komorním orchestru a jeho vedením?

Ano, asi čtyři roky. Studoval jsem na JAMU u profesora Štastného a ten si mě vybral za svého nástupce do vedení orchestru. Byl to rychlý začátek a tehdy jsem souběžně chodil i do hodin dirigování k dirigentovi Evženovi Holišovi. Moravský komorní orchestr je jedním z nejstarších kontinuálně fungujících komorních orchestrů u nás. V roce 2018 oslaví sedmdesát let své existence, na jeho základech vznikla většina brněnských hudebních těles. Je pro mě čest ho vést, a být tak jedním z řady jeho dirigentů.

Je to orchestr složený ze studentů. Kolik jich je a jak se do orchestru studenti hlásí?

Drive to byl komorní orchestr, kde hrály i desítkové nástroje, profesor Štastný z něj vytvořil smyčcové těleso, které hraje většinou v obsazení čtyři primy, čtyři sekundy, tři violy, dvě cello, dvě basy. Vedení orchestru beru z velké části jako pedagogickou práci. Mnohem víc tedy vše vysvětluji a

Slunohraní

Novoměstské Slunohraní je neobyčejným a hodně koncentrovaným setkáním neprofesionálních hudebníků s profesionály a také festivalem se třemi koncerty pro veřejnost. Letos se už posedmé uskuteční od 4. do 8. července v Novém Městě na Moravě, v prostorách Horácké galerie, ZUŠ Jana Stursy i přilehlém parku. Hudebníci, kteří sem přijíždějí na smyčcové kurzy, často doslova trhají rekordy v počtu hodin strávených s nástrojem v ruce. Někteří z nich ještě nikdy nehráli v kvartetu nebo v komorním orchestru, o zážitcích společného tvoření hudby také publikum, které si na nádvoří Horácké galerie celkem třikrát přichází pro neobyčejnou atmosféru a hudební zážitky. A tak se řada těch, kteří jednou k festivalu přivoněli, každý rok vrací.

5-7. 2016, Jitka Šuranská říká: Můžu moravské písničky zaznít ještě trochu jinak, než jak jsem je už bezpočtykrát slyšela? Jitka Šuranská je důkazem toho,

Příloha č. 14 – Změna označení stran 2 (Žďárský deník, 4. 7. 2016, č. 154, s. 2)

112

deník

TÝDENÍK

Vysočina

22. 11. 2018/číslo 47/ročník 58
www.zdarskydenik.cz

Nové Město na Moravě

420836050001

PŘICHÁZÍ MLADÁ KREV

Foto: Deník/Radka Doležalová

strany 2 a 3

6 a 7

TIPY
Pozvánky na zajímavé akce, které se konají ve vašem okolí

11

7+1 NEJ UDÁLOSTÍ
Co mimo jiné přineslo uplynulých sedm dní ve žďárském okrese

12

ČERNÁ KRONIKA
Co se děje v Habrech? Policejní vyšetřování poznamenala smrt

20

ROZHOVOR
„Prála bych si, aby lidé věděli, že nejsou na všechno sami.“ říká Barbora Hadravská ze žďárské Charity

29

FOTBAL
Nejblíže postupu z okresního přeboru jsou Hamry

47

VLTAVA LABE
MEDIA

deník

Nový týdeník k dostání
na stánku po celý týden

Příloha č. 15 – Nový formát Týdeníku (Vysočina, 22. 11. 2018, č. 47, s. 1)

peněž: 566 782 004, 566 782 005

Tacho (akční, drama, Česká republika), so začátek 19.30

Paranormal Activity 2 (horor, USA), st začátek 19.30
ZBĚH NAD SÁZAVOU
Kino Vysočina, Brodská 1000/2, rezervace vstupenek: 566 620 630

Kuly se vrací (dětský rodinný příběh, Česká republika), st začátek 17.30

Vánoční koléda (animovaný, dobrodružný, USA), so začátek 17.30

Tři dny ke svobodě (thriller, USA), so začátek 19.30

Tren legasy (akční, sci-fi, USA), ne začátek 19.30

Žďár nad Sázavou

* Anton Johans Ferenz (výstava, do 27. 2.), otevřeno denně mimo Po 9 – 12 a 12.30 – 17 hod.

Městské divadlo, Žďár nad Sázavou:
* Pa 18. 2. – Katalpa (koncert), v 19 hod.
* Ne 27. 2. – ...i motýli jsou volni (divadelní představení), v 19 hod.

* Út 1. 3. – Vyhášení ankety "Nejlepší ankety sportovců roku 2010 okresu Žďár nad Sázavou", od 18 hod.

Dům kultury, Žďár nad Sázavou:
* So 5. 3. – Jarní ples (k tanci a poslechu hraje Veselá sedma), v 19 hod.

Klub českých tanečků TJ Žďas, Žďár nad Sázavou:

* So 19. 2. – Křižanov – Mostišť – Velké Meziříčí sraz v 8.30 hod. nádraží ČD

Kulturní dům, Ostrov nad Oslovou:

* So 19. 2. – Maskařní ples (k tanci a poslechu hraje JK Band), od 20 hod.

Ostrov nad Oslovou:

* Ne 6. 3. – Maskařní přívod, v 11 hod.

Novoměstsko

Horická galerie,

denně mimo Po, 9 – 12, 13 – 17 hod.

* Bohumil Teplý: Stroj času (výstava, do 8. 5.) otevřeno denně mimo Po, 9 – 12, 13 – 17 hod.

Horácké muzeum, Nové Město na Moravě:

* Čas generací, výroba lyží a vývoj lyžování, sklářství, železářství, školní třída, miniaturologická expozice (stálé expozice), otevřeno Út – So 9 – 16 hod.

* Petr Fafánek – Nálady Vysočiny (výstava, do 31. 3.), otevřeno Út – So 9–16 hod.

* Nezdáme 1938 (výstava československého operního z let 1935–1938, do 9. 4.), otevřeno Út – So 9–16 hod.

Kulturní dům, Nové Město na Moravě:

* St 23. 2. – Beseda s biotronikem a křídlem Petrem Davíčkem, v 17 hod.

* St 23. 3. – Dětská satira (divadelní představení), v 19 hod.

Městské muzeum, Bystřice nad Pernštejnem:

* Stálé expozice: Přírodopisné sbírky, historie

Bystřičko

Planet klub, Velké Meziříčí:

* Pa 18. 2. – Poslední ze žhavých milenců (divadelní představení), v 19.30 hod.

* Čt 17. 2. – Duo Latin (koncert), v 19.30 hod.

* Pa 18. 2. – Dechový orchestr ZUŠ, v 18 hod.

* Ne 20. 2. – Dětský karneval, 15–17 hod.

Kulturní dům, Štěpánov nad Svratkou:

* Pa 18. 2. – Ples (k tanci a poslechu hraje Jelská), od 20 hod.

Kulturní dům, Rožňák:

* So 19. 2. – Tradiční ples, od 20 hod.

Kulturní dům, Věžnov:

* So 19. 2. – Myslivský ples, od 20 hod.

Kulturní dům, Rodkov:

* So 26. 2. – Dětský karneval

Hostinec Habří:

* Jaroslav Štolb: Výstava cestopisných fotografií (do 26. 2.), otevřeno každý den kromě pondělí

* So 26. 2. – Indonésie – krásná rovníku (beseda)

Velkomeziříčsko

Planet klub, Velké Meziříčí:

* Pa 18. 2. – Poslední ze žhavých milenců (divadelní představení), v 19.30 hod.

Kulturní dům, Uhrínov:

* So 26. 2. – Ples dobré vůle (k tanci a poslechu hraje slavný Dingo), v 20 hod.

Kulturní dům, Vídeň:

* So 19. 2. – Hasičský ples (k tanci a poslechu hraje Bobrůvka), od 20 hod.

Velkobřtěnsko

Klub Kultury, Velká Bítěv:

* Výstava obrazů Renaty Burškové (do 18. 2.), otevřeno Po – Pá 8 – 11.30 a 12 – 15.30 hod, So – Ne 13 – 16 hod.

* Čt 24. 2. – Beseda s Tomášem Holczerem – přiletel nad Alkami, v 18 hod.

Kulturní dům, Velká Bítěv:

* So 19. 2. – Farní ples (hraje F-BOX), ve 20 hod.

* So 26. 2. – Sportovní ples s vyhlášením ankety „Sportovec města“, ve 20 hod.

Zdáme pořadatele kulturních akcí i provozovatele kin, aby nám zasílali podklady ke zveřejnění v dostatečném předstihu. Děkuje. Redakce

vidný a starobylý

Edinburgh svou tvář v je-
ho ulicích řadí masový
vrah dospívajících dívek. Ne zrovna vno-
rovný policista seržant Rebus je mu ne-
omylný v patáčkách. Zdá se, když zjistí,
že k němu patří má i jiný než jen slu-
žební vztah?

HRÁ NA SCHOVAVANOU

Kdo má na svědomí smrt mladého
narkomana maskovanou jako běžné
přetáčení, jenž byl však nalezen
ukřižovaný a obklopen svícemi a pen-
tagramem? Inspektora Rebusa vedou
stopy do vyšších společenských vr-
stev. Nahlíží za chůdné se tváří fa-
sády edinburghských domů a místo
společenských občanů tam nachází vra-
žednou vůči smrti.

ZUBY NEHTY

Proč první mrtvola byla nalezena
ve Wolf Street, Vlčí ulici, a protože na
bříše každé zavražděné oběti jsou
otisky zubů, nazval tisk nového nři-
níka Vikolada. Rebus byl povolán do
Londýna jako expert na vyšetřování
masových vražd. Šlenný mniach má na
svědomí krvavé hmasné vraždy už ně-
kolika žen. Řádi dál, zdá se nepolapit-
ný a jeho příbři oběti má být Rebusova
nová kolegyně...

KRÁTER

DOUGLAS PRESTON

Nakladatelství BB/art, přeložil Petr

Kovács, doporučená cena 249 Kč

Bývalý agent CIA Wyman
Ford je vyzán na tajnou
misii do Kambodže, kde má
najít zdroj tajemných dra-
hokamů, které podle všeho
nepocházejí z naší planety. Pohřeši
sítu Mlake rozzáří meteor a dvě ka-
nearadky si půjčí rybářský člun a vy-
praví se hledat kráter po jeho dopadu v
našij. Ze nalezený meteorit výhodně
prodají na eBay. Větec v prestižním
výzkumném ústavu objev ve vesmíru
nevyšetřitelný zdroj gama záření.
Vzápětí je nalezen bez hlavy a disk s
cennými daty mizí. Snímky z orbitální
sondy NASA odhalí podivný stroj
ukrytý v hlubokém kráteru na Dei-
mosu, jednom z měsíčních planet Mars.
Vypadá to, že se zničehonic probudil k
životu. Zbývá Sedesat hodin a čas
opravdu neteká.

Řekni jen slovo

křesťanské okénko

PETR GALLUS

EVANGELICKÝ FARAŘ V SÁZAVĚ

V příběhu o uzdravení setníkova sluhu (Mt 8,5-13) říká pohanský setník tu slavnou větu: „Pane, nejsem hoděn, abys vstoupil pod mou střechu. Ale řekni jen slovo a můj sluhá bude uzdraven.“

A to je přesně věta i pro nás dnes: Nejsem hoděn, Pane, abys ke mně vešel, vim, jsem hršný, nečistý člověk. Ale tvá moc je větší, ty přece nikam chodit nemusíš, protože máš mocný nástroj: řekni jen slovo, řekni jen své božské

slovo, kterým byl před věky stvořen celý svět, řekni své slovo, které ze starého činí nové, z nemocného zdravé, z nevěřícího věřícího a z hříšníka spravedlivého. Řekni – a stane se. Řekni jen slovo, a stačí na to, aby se změnil svět, aby nastala nová skutečnost.

Tohle totiž platí stále i po 2000 letech od onoho příběhu. Také dnes platí, že nejsme hodni, aby k nám Ježíš Kristus vešel, také my nejsme za každých okolností a vždycky čisté duše, ale když řekne své slovo, jsme zbaveni svých břemen a vši své spíny.

Nepronáhá to ale stejně jako tehdy. Ježíš už mezi námi nechodí a my se nemůžeme vypravit někam do vedlejší vesnice, abychom se s ním setkali a poprosili ho o pomoc. Tváří v tvář ho nevidíme, ale

setkat se s ním stále můžeme. A prosit ho také můžeme. A nebudou to jisté slova do prázdna. Nemůžeme sice vidět jeho přímou reakci, nemůžeme vidět, jak se asi tváří, když k němu voláme, ale můžeme si i dnes být jisti, že odpovídá. Že odpovídá stejně mocným slovem, jako tehdy. I když nejsme židé, i když nejsme třeba z těch nejchudších vrstev, i když máme za sebou v životě lecos.

To slovo však neslyšíme přímo z jeho úst, ale vždy zprostředkované: z biblického svědectví, ze slov kázání, ze svědectví druhých lidí. Ne přímo tak, že by Bible, farář nebo druzí lidé mluvili Boží slovo, ale tak nějak mezi řádky, v tom, co z těch řec lidských slov vyzkoumáváme.

A možná, že někdy neslyšíme rovnou laskavou odpověď, ale třeba také zkoumavou otázkou, tvrdou kritikou, ostré varování, výzvu, která před námi leží, nebo zkoušku, kterou musíme přestat. Stále ale platí, že toto Boží slovo je slovem, které mění skutečnost a má moc proměnit i tu naši skutečnost. A proměňuje ji.

Boží slovo zaznívá stále znovu, pro každého z nás individuálně, pro každého možná jinde a trochu jinak, a přece je to totéž mocné slovo. Slovo, které přináší uzdravení i spásu. A tomuto slovu věříme, stejně jako mu věřil ten setník.

Věříme slovu, které nejen zní, ale které se děje. Které se děje ve velké rozmanitosti, někdy skrytě, někdy zjevně. Věříme konajícím slovu,

protože to slovo je Kristus sám.

A to je naše pointa dnes oproti tomu setníkovi: Ježíš tehdy chodil po světě, a tak ten setník šel z domu pryč za Ježíšem, aby ho vyhledal, po-
prosil ho o uzdravení a pak se vrátil domů zase sám. Mezi námi dnes Ježíš fyzicky nechodí. Platí pro nás ale stejné moc jeho uzdravujícího slova.

Ale platí pro nás ještě víc: My se už nikdy odnikud nebudeme vracet sami. Protože ani doposud jsme nebyli sami. My máme nejen to znojící a konající slovo, ale s námi je sám náš Pán, protože nečekal, až ho najdeme, ale přišel k nám. To je pointa celého Matoušova evangelia i celého našeho života: „Já jsem s vámi po úšechy dry až do skonání tohoto věku.“ (Mt 28,20)

Energie mohou být levnější
Ověřte si cenu u nás.
Zavolejte nám: 497 770 801

UŠETŘĚTE

ARMEX ENERGY
www.prestupovytarif.cz

ŽDÁRSKÝ deník vysočina

ŽDÁRSKO • ČESKO • SVĚT

JSME NEJČTENĚJŠÍ NOVINY
Deník má 2 145 000 dlouhodobých čtenářů.
DĚKUJEME VÁM

PENNY
HLAVKA PŠENIČNÁ MOUKA PENNY
10,90 Kč
11%
Více z akční nabídky najdete na str. 11

Kraj ladí změny v dopravě

Nyní jsou ve všech autobusech objednávaných krajem papírové jízdenky, do pěti let bude vše jinak.

MARTIN SINGR

Vysočina – Cestující chce jet autobusem, ale má jen tisícovku. Dostane pak zpátky tolik peněz, že se mu nevejde do dlaně. Podobné peripetie budou minulostí. Do pěti let by mělo být možné v rámci Veřejné dopravy Vysočiny (VDV) zaplatit jízdné autobusu bezkontaktně kartou, mobilním telefonem nebo hodinkami. Uvádí to Plán dopravní obslužnosti Kraje Vysočina 2022 – 2026, který v úseky schválili krajské zastupitelé. Zatímco nyní jsou ve všech autobusech objednávaných

Co slibuje plán

- zavedení Elektronického odbavení cestujících do pěti let
- více číselných nízkopodlažních autobusů a nové vlaky
- úpravy trati, zastávek i nástupišť

krajem papírové jízdenky, do pěti let bude standard elektronické odbavení cestujících. Dopravci budou muset na linkové dopravě splnit nové požadavky. Patří mezi ně kontrola přestupů pomocí QR kódu na jízdence nebo platba jízdného bankovní kartou.

Stejný systém již zavádí i jihlavská MHD. Kde řidič nyní prodá denně kolm osmi set jízdenek a elektronické odbavení jim uvolní ruce. **dokončení na straně 3**

Převzal klíč od Třebíče

Herec Miroslav Donutil se stal čestným občanem Třebíče. Ve městě se narodil a rád se k němu hlásí.

Více na str. 3

VYSOČINA ZAUJALO NÁS

Žižkova ulice se dočká opravy

Havlíčkův Brod – V příštím týdnu se bude opravovat část Žižkovy ulice v Havlíčkově Brodě. Řidiče čeká pětidenní omezení. Na špatný stav ulice upozornil Deník nedávno i jeden čtenář. Opravovaný úsek začíná u sídla Vodovodu a kanalizací Havlíčkův Brod a končí dole u kruhového objezdu ve městě. Opravovaný úsek měří 250 metrů. V souvislosti se stavebními pracemi bude komunikace uzavřena. A však opravy neobrozí vjezd do přílehlých supermarketů, firemních areálů a provozoven. Přístup bude z jedné nebo druhé strany. **(sad)**

Zchátralý zámek má už majitele

Kvasovice – Není to dlouho, kdy byl zámek ve Kvasovicích na Havlíčkohrodsku zralý na zbourání. Nakonec našel zachránce. Lubomíra Dvořáka, spolumajitele firmy na svaňové sekačky. Zámek přestavuje v luxusní sídlo firmy. Objekt už má novou fasádu, okna a také střechu. Dokonce i několik místností uvnitř prošel rekonstrukcí. V zámečku hodlá majitel pořád konferenze. V patře bude deset pokojů s devatenácti lůžky, které mohou využít firemní partneři nebo je majitel nabídne k ubytování zájemcům. V celé kráse se zámek ukáže příští rok. **(sad)**

Vyráběli drogy. Falešný recept použili na Vysočině

Jihlava, Praha – Na falešný recept na silný opátek upozornil lékařník z Jihlavska. Tím začalo šetření případu, který řeší včera Okresní soud v Jihlavě. Z léků získaných na falešné recepty měl pětičlenný gang vyrábět heroin. Čtyři z obžalovaných vinu přiznali. Soud jim rozděl několikáté tresty. Rozsudek zatím není pravomocný. Pětičlenný gang vyráběl tvrdou drogu v Praze. Devičích minimálně od začátku loňského roku. „Tím,

jak měli obžalovaní rozdělené úkoly, šlo jednoznačně o organizovanou skupinu. Podle názoru soud je prokazatelná trestná činnost jen špičkově ledovce, protože drogy vyráběli mnohem delší dobu,“ konstatoval předseda senátu Vladimír Šova. Všichni obžalovaní včetně státního zástupce si nechali lhůtu na případná odvolání. Případem se tak s největší pravděpodobností ještě bude zabývat Krajský soud v Brně. **dokončení na straně 2**

Počasí v kraji
dnes 4/8
noc 0/4
BIO 1 mirmá zátěž
Východ slunce 7:01
Západ slunce 16:24
zitra 4/8

MAGAZÍN ŽENY
Krása se strašně přečnuje, říká Anna Fialová

POLITIKA
Poslanci se hodiny dohadovali o tom, kdo by je měl reprezentovat strana 4

ODCHOD HVĚZDY
Ve věku 69 let zemřel zpěvák Miroslav „Mekey“ Žbirka strana 5

POZOR NA ŠMEJDY
Jak vybrat nového dodavatele energií? Přečtěte si rady Deníku strana 5

LEŠDĚL
OD ČTVRTKA 11. LISTOPADU
SUPER CENA! ČERSTVÁ VEJCE „M“
30 ks 49,90 Kč
1 ks = 1,66 Kč
Nabídka zboží platí do 14. 11. 2021 nebo do vyprodání zásob.

Příloha č. 18 – Jednotná podoba regionálních mutací
(Všechna vydání 11. 11. 2021, s. 1)

Žďárský deník

ŽDÁRSKÝ

deník vysočina

ŽDÁRSKO • ČESKO • SVĚT

Příloha č. 19 – Současná hlavička ŽD (1. 4. 2022, č. 77, s. 1)

Pište pohádky
SPECIÁL DENÍKU: MYSLÍME I NA DĚTI

24. březen 2022/číslo 12
SAMOSTATNĚ NEPRODEJNÉ

deník TÝDENÍK

Vysočina

Kurzy přežití

Události poslední doby nás donutily se zamyslet nad tím, zda bychom dokázali přežít i za okolností, které jsme si ještě před nedávnem nedokázali představit. Speciální kurzy vás naučí přežít v přírodě i v drsných podmínkách jen s málem.

Více uvnitř

Máte chuť jakkoliv podpořit Ukrajinu?
Napište nám na e-mail proukrajinu@denik.cz a redakce pomoc zprostředkuje.

8 RECEPTY od Davida v kuchyni: Kuře s houbovou omáčkou a vepřové špízy s bramborami

10 KVÍZ: Co měl slavný svůdník Casanova společného s Madame Pompadour?

VITAVA LABE MEDIA deník Kreativ -Květy-Vlasta-Kondice mojepredplatne.cz

Příloha č. 20 – Současná titulní strana Týdeníku (Vysočina, 24. 3. 2022, č. 14, s. 1)

Příloha č. 21 – Rozhovor s Liborem Homolkou (7. 4. 2022)

Jak jste se k novinářině dostal?

Psaní jsem zahájil sbírkou básniček. A i s nimi jsem přišel do redakce. Psaní mě tehdy opravdu bavilo a po maturitě jsem se rozhodl, že se na novinářinu vrhnu. Už v těch 18 letech jsem měl jasně namyšlené, co chci dělat.

Co Vás na ní nejvíce bavilo?

V té době, kdy jsem dělal redaktora, mě novinářina ještě bavila. Chodili jsme na zastupitelstva, pracovali do noci. Novinářina se dělala úplně jinak. Více jsme chodili mezi lidi.

V jakých letech jste působil v redakci Žďárského deníku (Deníku Vysočina), dříve Týdeníku Vysočina?

Oficiálně jsem v redakci týdeníku působil od roku 1994. V té době jsem byl běžným redaktorem. Šéfredaktorem jsem se stal ale brzy. Asi už po prvním půl roce. Ve vedení jsem pak byl cca do roku 2005. V redakci jsem skončil tedy někdy poté, co týdeník koupila německá společnost. Ve Vltava Labe Media jsem ale zůstal. Tehdejší ředitel divize Vysočina Horst Gottschall mi nabídl místo v marketingu pro Vysočinu. Postupně jsem se stal šéfem inzerce pro jižní Moravu. Ve vydavatelství jsem byl asi do roku 2010. A do VLM a k inzerci jsem se po nějaké době i vrátil asi po desetileté pauze.

A jak tehdy probíhal Váš nástup?

Dostat se do novin nebylo v zásadě příliš obtížné. Mirek Smejkal mě hned vzal. Chtěl po mně tehdy rozhovor s nějakou významnou osobou. A na základě toho mě přijal. V té době v redakci nebylo příliš lidí, kteří by psali.

Kde sídlila redakce Týdeníku Vysočina?

Když jsem začínal v Týdeníku já, sídlila redakce na ulici Komenského. Po odkupu se Horst Gottschall rozhodl, že chce více do centra. Tehdy tak vznikaly redakce i v dalších okresech. Z Německa byl zvyklý na redakce v centru, a proto to tak chtěl i tady. Ale vzhledem k tomu, že jsem postupně nabíral více lidí, větší prostory se hodily.

Kde tedy sídlila redakce poté u Deníku?

Po přestěhování na adresu, kde sídlí redakce i nyní, jsme měli k dispozici celé první patro. A řádková inzerce využívala celé přízemí. V té době pracovalo v redakci mnohem více lidí. Dokonce jsme měli i dvě služební auta. Já měl kancelář v prvním patře s tím, že redakci patřilo patro celé. Teď k užívání zůstala jen jedna malá kancelář. To je obrovský rozdíl. Měli jsme i místnost, kde jsem pořádal porady nebo tam redaktoři vedli rozhovory.

Kolik lidí pracovalo v Týdeníku Vysočina?

Tehdejší majitel zdědil některé z původních redaktorů z období před rokem 1989, třeba sportovního redaktora Karla Zlonického. Ten byl na Žďársku významnou sportovní osobností. V době starého regionálního Týdeníku bylo v redakci kolem pěti lidí. Sportovní redaktor byl brán jako plus jeden, protože s redakcí spolupracoval externě.

A následně v Deníku Vysočina?

Potom v období Deníku byl počet lidí více než dvojnásobný. V redakci nás bylo víc než deset. V té době jsem nabíral spoustu nových lidí. Byla nás velká parta lidí. Ve finále se na novinách podílelo mnohem více lidí, ale už to bylo ve formě externí spolupráce a honorářů. I korektorka s námi spolupracovala externě. Obecně si ale myslím, že jsme byli dobrá parta. Trávili jsme spolu i volný čas. Až když jsem končil, začal se počet členů redakce snižovat.

Na jaká témata se Týdeník Vysočina zaměřoval?

Tehdejší a současný obsah se ani srovnávat nedá. Úplně původně byl obsah Týdeníku tvořen vyloženě regionálními tématy. V té době probíhala jednání na Okresních úřadech, takže se tam muselo docházet a reportovat z nich. Ani rozsah se nedá srovnávat, ten nebyl nižší než 24 stran.

Obsahově se šlo od regionálních zpráviček až po reportáže. Co se za týden událo. Dobrá spolupráce byla i s tehdejším šéfem policie. V té době ještě nebyly tiskové konference, ale když jsem se k nim objednal, mohl jsem vlastně přijít kdykoliv. V každém vydání byl třeba i sloupek o kvalitě vody ve Víru nebo na Mostišti. Zaváděl jsem křesťanské okénko. Nebo kreslený vtíp, ten dokonce kreslil můj strýc. Měli jsme horoskopy. Přímou jen pro Týdeník se tvořila křížovka. Je důležité, že tehdy byl součástí Týdeníku i televizní program. O něj byly po nástupu nového krajského šéfredaktora Nygrýna velké boje. Měl pocit, že je televizní program zbytečný a jen zabírá místo jiným textům. Ještě když jsem odcházel, tak ta situace nebyla dořešená. Čtenáři na něj ale byli za ta léta zvyklí.

Obsah byl tedy převážně okresní?

Ano. Informace byly především okresní. Psalo se ale opravdu o celém okrese. Třeba o Velkém Meziříčí či Velké Bíteši, které jsou teď opomíjeny. V 90. letech a v začátku fungování Deníku noviny bralo každé město a jeho spolky. A psalo se opravdu i o škaredých věcech, pořád to byly devadesátky.

U Deníku už ale vyloženě okresní nebyl. Přispívala redakce i na krajské strany?

Kromě plnění obsahu ze Žďárska jsme už i tehdy museli přispívat na strany krajské. Posílali jsme naše návrhy do Jihlavy krajskému šéfredaktorovi a ten vybíral.

Obsah Deníku se obecně řešil na denních poradách. Na můj vkus bylo práce opravdu hodně. V Deníku jsme my, jako regionální redakce, plnili obsah prvních tří stran s tím, že se psal i komentář. Ten jsem psal buď já nebo se střídali redaktori. Každý den se dokonce dělala i anketa s fotografiemi. A minimálně stránku až dvě pak zaplňovali naši sportovní redaktori.

Za nás dostával region mnohem více prostoru. I třeba kultura byla tvořena jen regionálně. Vznikala ale i společná strana nebo se vybírala celokrajská témata a texty pak byly složeny z informací z celého kraje.

Využívaly se texty z Deníku i pro Týdeník?

Tehdy vznikaly texty, které se publikovaly vyloženě jen v Týdeníku. A když už se přebíraly, tak spíš naopak. Největší důraz se kladl na Týdeník. Horst Gottschall si byl vědom obliby Týdeníku a věděl, že když nebude dostatečně kvalitní, začnou odcházet čtenáři. Což by znamenalo ztrátu peněz, které do nákupu investovali.

Jak vypadaly přípravy na přechod k Deníku?

Vlna zkupování týdeníků a deníků začala v Čechách a postupně se přesouvala na Moravu. V kraji Vysočina koupila Vltava Labe Press pouze náš Týdeník Vysočina. Jihlava, Havlíčkův Brod ani Třebíč, tam nikdo noviny neprodal. Ve Žďáře už byl vlastník novin soukromý, a to Miroslav Smejkal. Ten už je bohužel po smrti. Nalákala ho vysoká částka, kterou mu nabízeli. Za Týdeník společnost nabídla opravdu mnoho peněz. A Vysočina byla jediným médiem, které v kraji koupili. U Týdeníku byla výhoda v tom, že měl jen jednoho majitele, takže odkup byl z právního hlediska jednoduchý.

A probíhaly v redakci nějaké konkrétní přípravy? Například personální.

Mírek Smejkal nám o prodeji ani neřekl. Zjistil jsem to náhodou sám, když jsem prohlížel rejstřík a tam už byl zapsaný nový vlastník. Žádné velké přípravy ale nebyly. Němci nás jeden den koupili a prakticky hned ten další už přijel Horst Gottschall s překladatelkou a šel se nám představit. Až po převzetí se projevovala snaha, aby naše značka byla hodně vidět. Po Žďáře byly rozmístěny plachty s logem. Já jsem dokonce v době přechodu pod VLP vytvořil plakát, kde bylo: Staré logo = nové logo, aby lidé opravdu věděli, že jsme to stále my. Že Týdeník nikdo neruší, ale že se jen sloučil s deníkem.

Týdeník i po změně majitele a přidružení k Deníku vycházel ve čtvrtky nebo se den měnil?

Byl to pořád čtvrtek, to se nezměnilo. Týdeník se vkládal ve čtvrtek do Deníku, takže jsme v redakci tvořili i titulku Deníku právě s upozorněním na vložený Týdeník. Za mého působení dokonce i celé čtvrteční vydání vydrželo na pultech celý týden. Tak jak byl dříve celý týden na pultech Týdeník, tak za mě to tak bylo i u Deníku. Pak se začal Deník postupně stahovat a další den už číslo z předchozího dne nebylo k dispozici.

Říkal jste, že v době začátku Deníku se obsazení redakce zdvojnásobilo. Týdeník tedy tvořili jiní redaktoři než deník?

Ano. Obsah Týdeníku tvořili vybraní lidé. Pro Týdeník i pro Deník vznikaly exkluzivní texty.

Týdeník Vysočina byl na Žďársku velmi oblíbeným periodikem s dlouholetou tradicí. Změnilo se ohledně něj něco po změně majitele?

Zpočátku ne. Devadesátá léta a začátky Deníku byly podle mě zlaté časy regionální žurnalistiky. Alespoň tady na Žďársku. Původní ředitel vysočinské divize, Horst Gottschall, nám dával velký prostor. Například kolem Velikonoc nám řekl, ať se vůbec nedíváme na rozsah a uděláme si hezký speciální vydání Týdeníku. Třeba i na 24 stran bez ohledu na náklady. Byl to skvělý ředitel, za něj ty časy byly opravdu zlaté.

Nové vedení v roce 2002 chtělo samozřejmě všem ukázat, jak skvěle to tady budou vést. Přišli s technikou, nakoupili se nové foťáky. Fotit museli i redaktoři, s tím byl někdy problém, protože ne každý uměl fotit tak dobře, aby vznikaly kvalitní fotky pro noviny.

Náš hlavní úkol byl, aby neklesl náklad. Protože se držel pořád okolo dvaceti tisíc kusů, což je na počet obyvatel regionu Žďár vysoké číslo. Týdeník byl na Žďársku nejčtenějšími novinami.

Velmi známé bylo i typické modré logo Vysočina. To na Týdeníku vytvořil Rostislav Magni ještě někdy za komunismu, kdy byl významným umělcem. Právě díky tomu logu dostaly regionální noviny na Vysočině na nějaký čas název Deníky Vysočina.

Když se přesuneme konkrétně k Vaší práci, jak vypadal Váš běžný pracovní den?

Ráno, asi kolem deváté, jsme se sešli na poradě. Probrala se jednotlivá témata okresní i krajská. Jak jsem říkal, měli jsme i místnost na porady. Asi za hodinu se volalo do Jihlavy a konzultovala se témata, která budou vznikat výhradně pro ně.

Ještě v počátku jsme pořád měli jistou autenticitu a nestalo se, že by nám do okresní tvorby mluvil někdo z kraje. Potom, co přišel nový krajský šéfredaktor, se věci změnilly. Ten s námi prakticky nediskutoval. Velmi autoritářským způsobem nám říkal, co máme a nemáme dělat. V té době jsem se rozhodl skončit.

Fungovalo v redakci rozdělení na okruhy, kterým se věnoval konkrétní redaktor? Například z hlediska měst či témat.

Kdykoliv jsem někoho nabíral, bylo potřeba, aby ten dotyčný uměl psát, pokud možno, o všem. Stejně tak měli umět fotit, což byl někdy problém. Samozřejmě se využívalo místní znalosti redaktorů a pokud někdo pocházel z Nového Města na Moravě, zaměřoval se více na informace s ním související. Ale pořád se muselo psát o všem. Místní znalost ale byla výhodou.

Mluvil jste jako šéfredaktor ostatním redaktorům do výběru textů?

Někdy jsem musel témata přidělovat. Asi i proto jsem přišel o vlasy, jak jsem z redaktorů někdy rostl. (*smích*). Byli redaktoři, kteří si dokázali témata najít. Pak ale byli i tací, kteří se jen vezli a čekali, až jim něco přidělím. Někdy jsem třeba musel redaktory krotit, aby témata a obsah nebyl příliš subjektivní. Měli jsme třeba redaktora, který měl hodně vyhraněné politické názory, takže jsem ho často musel mírnit. Na poradách jsme se ale vždycky dokázali domluvit.

Výhodou bylo, že se ke mně v době mého šéfredaktorování dostalo opravdu hodně informací, takže jsme pořád měli co psát. Věděli jsme, co můžeme nabídnout.

Jak probíhal tisk a sazba novin v 90. letech u týdeníku?

Úplně původně fungovala tak zvaná horká sazba. U Týdeníku byla uzávěrka v úterý, takže to ještě šlo. Když si představíme stranu novin, tak já ji tvořil sám s tím, že vznikala i kopie. Měl jsem A3 špígl, pravítko a v ruce jsem nakreslil výsledný formát novin. Ten se následně přehnul na půl a mezi strany se vložily fotky. Zalepilo se to, zepředu se napsalo číslo jedna. A úplně stejně probíhal vznik celých novin třeba až po stranu 24. Všechny složky se předaly řidiči autobusu a od něj je pak v Brně přebral někdo z tiskárny. Papírové složky pak postupně vystřídal diskety. Texty už se běžně tvořily na počítači, a i fotky se nahrály do počítače a na diskách předávaly dál.

A u Deníku?

U Deníku se už výsledné texty nahrály přes FTP protokol a dál už jsme se o to nestarali. Opět to ale fungovalo na bázi složek, kdy v programu FTP byly vytvořeny složky jedna až třeba 24 a do každé se nahrály texty. Bylo jasně dané řádkování, typ písma a podobně. Věděli jsme třeba, že vznikne dvoják, tak že musíme napsat asi 23 řádků. A takhle to fungovalo u všech stran.

Příloha č. 22 – Rozhovor s Marcelem Moržolem (4. 4. 2022)

Jaký byl osud okresních týdeníků po roce 1989?

Před rokem 1989 vycházely okresní týdeníky, které spravovaly Okresní výbory strany. Po roce 1990 proběhla privatizace. Někde si noviny koupili redaktoři, někde byly dlouho bez majitele a někde dokonce beze stopy zanikly, protože je nikdo nechtěl koupit a neviděl v nich budoucnost. Ve Žďáře se majiteli Týdeníku stali samotní novináři, kteří ho koupili. Po nějaké době, kdy Týdeník běžně fungoval, ho koupilo vydavatelství Vltava Labe Press a spojilo ho s Deníkem.

Změnil se charakter týdeníků po privatizaci?

Tématem diskuse byla třeba proměna, kterou prošly například Jihlavské listy nebo Horácké noviny, že začaly vycházet vícekrát než jednou týdně. Za komunismu byl papír na přiděl. Bylo přesně naplánováno, kolik stran může vyjít, většinou osm. Současně směly vyjít v určitém nákladu jednou týdně. V momentě, kdy papír přestal být na přiděl, prošly týdeníky určitou změnou a ty zmíněné začaly vycházet dvakrát týdně. Důvodem bylo především pokrytí sportu a dodání televizního programu. První vydání v pondělí nebo v úterý krylo sportovní události. Druhé vydání ve čtvrtek nebo v pátek pak vycházelo s televizním programem.

Týdeník Vysočina se k Deníku připojil v roce 2002. Jak se spojení projevilo na fungování Týdeníku?

V momentě, kdy noviny na Žďársku přešly pod Vltava Labe Press, stal se z nich plnohodnotný týdeník. Obsahoval zpravodajské informace z celého okresu i publicistiku. Součástí byl vždy i televizní program na celý týden. Dále Týdeník obsahoval například i texty spíše časopisového charakteru, jako byly různé návody a rady. Výsledný Týdeník měl kolem třiceti stran a vycházel ve velkém formátu. A jednalo se opravdu o Týdeník. Vyšel v jeden den, ve čtvrtek, a týden ležel na stáncích.

Pan Homolka, který fungoval na pozici šéfredaktora, byl v té době velmi úspěšný nejen s inzercí a novinám se dařilo v okrese velmi dobře. Následně značku, předplatitele i celý tým, který noviny tvořil, koupilo vydavatelství Vltava Labe Press. To Týdeník nějakou dobu provozovalo zcela samostatně, poté ho začlenilo do Deníku. Tím ale došlo k omezení jeho dostupnosti, protože na stáncích byl postupně k dostání jen jeden den. Týdeník a jeho

čtenářská základna byl kvůli tomu bitý. Na začátku měl Týdeník pořád dost slušný předplatitelský kmen, ale ten bohužel pořád klesal.

Předplatitelská základna Týdeníku tedy přešla k Deníku?

Převzetí kmene předplatitelů bylo základem. Když po roce 1990 došlo k převzetí novin, nejcennější součástí byl právě kmen předplatitelů. Dříve týdeník vycházel jako Týdeník komunistického výboru komunistické strany v daném okrese. Každý Týdeník měl svou síť předplatitelů, mezi které patřily povinně třeba školy nebo podniky. Současně měl i síť předplatitelů z řad běžných lidí, kteří nekupovali žádné celostátní médium ale právě jen ten Týdeník. Cílem bylo získat kmen předplatitelů, který třeba na Žďársku byl velmi vysoký, měl více než deset tisíc lidí.

Odlíšnost čtenářské základny Týdeníku a Deníku je ale krásně vidět třeba u vzpomínek. V Deníku se objeví jednou, dvakrát za týden. V Týdeníku v období dušiček jsou jich i tři strany. Čtenář předpokládá, že jeho soused čte spíše Týdeník, a proto dá vzpomínku do něj.

Jak fungovalo společné soužití Týdeníku a Deníku?

Ve finále soužití Týdeníku a Deníku nebyla a není příliš šťastná záležitost. Neustále se setkávají dva aspekty. Ten, kdo má předplacený Deník, koukne do Týdeníku a nenajde nic nového. Ten, kdo kupuje jen Týdeník, zase nemusí objevit všechny události týdne, protože do Týdeníku se všechno prostě nevejde.

Dokud Týdeník vycházel samostatně, tak vyšel v jeden den a zbytek týdne ležel na stáncích samostatně. Po spojení s Deníkem byl zase problém v tom, že Týdeník vyšel v jeden den společně s Deníkem a dalších pět dní už na stáncích nebyl.

Ovlivňovala se tvorba obsahu navzájem?

Redakčně byla skladba Týdeníku vždy velký problém. Když se dal Týdeník a Deník dohromady, vůči čtenářům Týdeníku vznikla povinnost je seznámit se vším, co se v týdnu v daném okrese odehrálo a děje. Čtenáři Deníku už ale všechno věděli. Příkladem jsou sportovní výsledky. V pondělí vyšly tabulky, odehrané zápasy či komentáře. A ve čtvrtek se to muselo znovu překopírovat do Týdeníku, protože čtenář Týdeníku nevěděl, jak dopadl třeba okresní přebor. Tam se Týdeník a Deník neustále potkával. Někdo říkal, že Týdeník je špatný, protože tam není nic vlastního. Z hlediska povinnosti informovat ale bylo nutné dát do Týdeníku dvě strany zpráv, které už třeba vyšly, ale čtenáři Týdeníku o nich nevěděli.

Redakce se vždy snažila, aby v Týdeníku vyšly i samostatné texty, například rozhovor, který v Deníku nebyl. Aby měl Týdeník přidanou hodnotu.

Jak vypadají týdeníky, a tedy i Týdeník Vysočina, nyní?

Nyní je obsah Týdeníku společný pro kraj a textů, které by byly vyloženy jen žďárské, se zde najde málo. Současně klesá počet čtenářů.

Od roku 2009 jste fungoval na pozici krajského šéfredaktora. Jak se vliv krajské redakce projevoval ve fungování regionálních redakcí?

Vliv krajské redakce se dříve projevoval jen v rámci plánování. Nejdříve se určily priority pro celý kraj a okresní obsah zůstával v okresech. Pokud se objevila okresní priorita, šla na stranu jedna. Víceméně se ale pracovalo na společných krajských otvírácích. Okresní témata se dopředu dokázala propracovat jen v momentě, kdy přesahovala hranice daného okresu. Projevovalo se to i na sloupcích na první stránce.

Měly noviny později čistě regionální podobu?

Čistě okresní podobu měly noviny jenom v pátek. Ostatní dny se témata dělila. Noviny už byly spíše skládkou z celého kraje.

Při pohledu zpět, když se redakce na Vysočině v roce 2001 zakládala, první tři strany novin byly krajské a následovaly dvě ryze okresní. Bylo to v podobném duchu. Dopředu se dostal krajský obsah a důležitá témata z okresu. Dvě strany ale patřily jen okresním tématům. S postupným snižováním počtu stran a rozsahu okresní strany zanikly. Redakcím patřily první tři strany, které se skládaly vyloženě krajsky. Okresy měly různé lišty, články a případně v pátek otvíráky. Hlavní gró ale bylo společné, krajské a už neexistovala ryze žďárská strana.

U Týdeníku to bylo s regionalitou jak?

Týdeník zůstával ryze okresní. V momentě, kdy došlo k významné události, jako byly krajské volby, informace o nově zvoleném hejtmanovi se tam objevit musela. Současně se ale k této informaci přidaly i údaje o nově zvolených zastupitelích na Žďársku.

Od roku 2015 převzala vydavatelství investiční skupina Penta. Projevila se změna majitele na fungování redakcí a obsahu novin?

Nový majitel do obsahu nezasahoval. Postupem času se od vedení začali projevovat tendence ve sjednocení obsahu a najít něco, co pomůže novinám, aby ještě přežily. Kolem roku 2018 se objevil model týdeníků, který pracoval s myšlenkou existence týdeníku v každém regionu.

Před čtyřmi lety pak došlo ke změně formátu. Současně se začal sjednocovat obsah. Kvůli snaze o ušetření sáhlo vydavatelství i do obsahu a místo samostatné publicistiky se začal čtenářům nabízet zpravodajský přehled týdne. Vybírají se články z Deníku.

Příloha č. 23 – Rozhovor s Ondřejem Švárou (8. 4. 2022)

Odkdy pracujete v redakci Deníku? (Žďárského deníku)

Od července roku 2004.

Jak byste danou dobu charakterizoval?

Celé období od mého nástupu, které jsem mohl zaznamenat, je poznamenáno poklesem nákladu tištěného vydání, propouštěním a zhoršováním pracovních podmínek. Takový vývoj je však charakteristický pro všechna média ve sledovaném období.

Nyní pracujete jako webeditor. Na jaké pozici jste začínal?

Vystřídal jsem více pozic. Když jsem nastoupil, pracoval jsem jako redaktor. Měl jsem na starosti týdeník jako jeho editor a jednu dobu jsem byl zástupcem regionálního šéfredaktora. Nyní pracuji na pozici webeditora, a to od roku 2007, kdy se začalo s webem více pracovat.

V době Vašeho nástupu byl šéfredaktorem ještě Libor Homolka?

Při mém nástupu byl šéfredaktorem Libor Homolka. Později se jím stal Jiří Marek. A z krajského hlediska byl za mého nástupu šéfredaktorem Jiří Nygrýn a později Marcel Moržol.

Kde sídlila redakce a jaké prostory měla k dispozici, když jste do Deníku nastupoval?

Do redakce jsem nastupoval už v době, kdy byla na náměstí Republiky ve Žďáře nad Sázavou. K dispozici jsme měli dvě kanceláře pro redaktory a zasedací místnost. Svoji kancelář měl i šéfredaktor.

Kolik lidí pracovalo v redakci při Vašem nástupu?

Ve Žďáře působily ve společné kanceláři dvě redakce, jedna určená pro Deník Vysočina s denní periodicitou vydávání a jedna pro čtvrtěční Týdeník Vysočina. Na produkci obou periodik se kolem roku 2004, kdy jsem v redakci začínal, podílelo cca 10 novinářů.

Fungovaly tedy dvě redakce současně. Lišila se nějakým způsobem jejich práce nebo se vzájemně podporovaly?

Jejich práce se prolínala. Nejlepší materiály z Deníku obvykle končily v týdeníkovém vydání. Menší část zpravodajského obsahu Týdeníku byla zcela unikátní a nevyšla předtím v Deníku, tato část se ale v průběhu let zmenšovala.

Tolik lidí už později v redakci nepracovalo. Personální obsazení se měnilo už i v době, kdy jste byl redaktorem?

Personální obsazení se měnilo často, asi každý rok. Za necelých dvacet let, co pro Deník pracuji, prošlo redakcí kolem dvaceti různých lidí. Když počítám i inzerci.

Vzpomenete si, kolik stran Deníku se při Vašem nástupu tvořilo přímo v redakci?

Printové vydání Deníku bylo pro všechny okresy Vysočiny společné, ale jednotlivé okresy získaly v listu více prostoru pro své regionální zprávy, které měly obvykle přednost před krajskými. Regionálnímu obsahu byl v listu vyhrazen prostor na několika předních stranách, což platí dodnes.

A kolik prostoru dostávalo Žďársko?

Žďárskému okresu patřila kompletní dvoustrana uvnitř listu a menší část obsahu na asi pěti dalších stránkách včetně titulky a sportu. Zbytek novin patřil inzerci a celostátnímu obsahu.

Fungovalo v době Vašeho nástupu a v prvních letech Vašeho působení rozdělení témat a tematických oblastí mezi redaktory?

Ano, redaktoři měli přidělené jednotlivé mikroregiony. Ideálně podle místa jejich bydliště. Já se například soustředil na Nové Město a okolí, další kolegové na Žďár, Bystřici a podobně. Podle jiných tematických okruhů se práce nedělila, v podmínkách okresní redakce by se třeba specialisté na kulturu či ekonomiku plně nevyužili. Výjimkou byl sport, na ten se samozřejmě specializovali sportovní redaktoři, kteří fungovali víceméně nezávisle na zbytku redakce.

Vzpomenete si, kdy došlo ke sjednocení názvů a vizuální podoby Deníku?

V roce 2006. Tištěný Deník Vysočina se regionálně přeznačkoval a každé okresní vydání získalo novou hlavičku se zvýrazněným názvem daného regionu, jako třeba Žďárský deník a podobně. Rebrandování se ale týkalo i ostatních Deníků v rámci vydavatelství.

Technická stránka vzniku novin byla dříve jiná. Jak tedy fungovala tvorba novin z hlediska zalamování textů a tisku?

Redaktor na počítači napsal text, vytisknul ho a dal ho do společné přihrádky v kanceláři. Kompletní sadu textů z přihrádky si ke konci dne převzal šéfredaktor k editaci. Poté se soubory s upravenými texty a fotografie nahrály na firemní síť, odkud si je převzal pracovník DTP, grafik. Ten provedl zlom.

Kdo zalamoval texty do šablony a v jakém systému se vůbec pracovalo? Fungoval už RedWeb?

V době mého nástupu RedWeb ještě neexistoval. Budoucí podobu stránky musel sloužící redaktor takzvaně našpíglvat na linkovaný papír. Ručně nakreslil základní osnovu, která se poté oskenovala a společně s texty a fotografiemi poslala na firemní síť grafikovi. Ten podle špíglu (osnovy) sestavil obsah stránky a její digitální kopii odeslal zpět redaktorovi. Ten pak společně s grafikem po telefonu upravoval detaily, jako nesedící titulky, přetékané nebo chybějící části textu a podobně. Poté, co byla stránka graficky doladěná, odeslal ji grafik do tiskárny.

S nástupem RedWebu začali veškeré texty psát do interaktivní šablony přímo redaktoři. Tím odpadl tisk textů na papír do přihrádky. Za výslednou podobu stránky v RedWebu odpovídal sloužící redaktor. Práce grafika se omezila na technickou úpravu fotografií, na tvorbu infografiky a na odeslání hotové stránky do tiskárny. Redaktor odpovídal i za to, že stihne vyrobit stránku před uzávěrkou.

Když se vrátíme do doby, kdy jste byl redaktorem, jak vypadal Váš běžný pracovní den?

Každý den v devět hodin jsme měli poradu. Tam jsme si rozdělili témata, určili rozsah článků i možnosti fotografování. Na tomto základě se začal tvořit text. Ze zdrojů jsme využívali tiskové zprávy, telefonické hovory nebo materiály získané z terénu, jako třeba z reportáží či přímo tiskových konferencí. Za den obvykle jeden redaktor stihl jeden velký článek, jeden menší a jeden kratšák. Do terénu jsme ale vyráželi každý den.

Váš současný běžný pracovní den se liší hodně?

Nyní pracuji na pozici webeditora, takže se můj pracovní den sestává z nasazování textů a fotografií na weby Deníku. Začínal jsem jako redaktor, takže jsem dříve psal a tvořil obsah. Jako webeditor už obsah nevyřádím, ale edituji ten, který mi dodají redaktoři a pak ho nasazují na web.

V březnu roku 2020 vypukla pandemie koronaviru. Jak se projevila na Vaší práci?

Pandemie se na práci projevila hodně. Už vůbec nedocházím do redakce, ale pracuji na home office. A vlastně úplně zmizel kontakt s kolegy. To mě mrzí nejvíc.

V současné době se klade velký důraz na web. Bylo tomu tak vždy?

S webem se začalo oficiálně pracovat od roku 2007. VLP začala provozovat souběžně s Deníkem Vysočina a dalšími Deníky v jiných oblastech Čech a Moravy také internetové zpravodajství. Regionálně rozdělené podle bývalých okresů. Na Vysočině šlo o Žďárský deník, Třebíčský, Jihlavský, Pelhřimovský a Havlíčkobrodský. Díky tomu vznikla i pozice webeditora, kterou jsem začal zastávat já.

Po technické stránce se ale práce s webem víceméně nezměnila. Používají se tytéž výrobní nástroje, Pouze jsou vylepšené o určité detaily.

Webeditorem tedy jste od roku 2007?

Ano, přesně tak.

Jak tehdy vypadala Vaše práce?

Z počátku jsem spravoval obsah pouze webu Žďárského deníku.

Změnilo se to hodně?

Dnes spravuji obsah na 11 webech současně, a to na Vysočině a jižní Moravě.

Vzhledem k obsahu, se na web dříve překlápěly texty, které již vyšly v tisku nebo šly na web i texty unikátní?

V začátcích se na web překlápěly texty z aktuálního vydání printu. Šlo tam asi 70 % obsahu z novin. Unikátní texty jen pro web byly výjimkou. V současnosti má web přednost před papírovým vydáním. Do novin jde naopak výběr toho, co se objevilo na webu.

Příloha č. 24 – Rozhovor s Helenou Zelenou Křížovou (29. 3. 2022)

Kdy jste pracovala v redakci Žďárského deníku?

Začínala jsem v Deníku ještě v době, kdy spadal pod Vltava Labe Press. Na plný úvazek jsem začala asi roku 2014. Před tím jsem ale pro Deník psala i externě ještě čtyři roky před tím, než jsem plně nastoupila. Pro Žďárský deník jsem psala přes deset let. Pracovala jsem na pozici redaktorky.

Jak vypadal váš běžný pracovní den?

Každý den jsme psali větší článek a k tomu kratáky. Dřív bylo všechno ale víc v klidu. Černou kroniku psal ten, kdo o to měl zájem. Za den jsem měla víc textů než v posledních letech. Hodně to bylo dáno tím, že jsem psala to, co jsem chtěla. Samozřejmě, někdy se musíme umět přizpůsobit, ale více méně jsme psali to, co nás zajímalo a o to víc, nás pak psaní bavilo. Proto nebylo těžké napsat za den i čtyři texty. Když člověka někdo nutí, co má psát a vlastně i jak to má psát, nadšení a radost z práce rychle mizí.

Běžné byly každodenní porady. Ráno přišel šéfredaktor a zeptal se, co budeme ten den psát. Každý řekl, co má ten den v plánu nebo jestli jde na tiskovou konferenci a po tiskovce jsme mu přednesli témata. Potom jsem se dohodli, co se bude psát. Pokud bylo nějaké velké téma, jako když měl přijet prezident, tak se to samozřejmě muselo udělat. I v případě velkých akcí. Tam se jelo a musely se zpracovat. Jinak jsme si témata hledali podle tiskovek a podle toho, co jsme sami věděli z konkrétních měst.

Fungovalo v rámci témat nějaké rozdělení na okruhy?

Co se týče témat, víceméně jsme měli rozdělená města v regionu a psali informace z nich. Já třeba měla Nové Město na Moravě, protože bydlím kousek a znám to tam. Kolegyně pak měla Bystřici nad Pernštejnem. Opět proto, že z Bystřicka pocházela, takže okolí dobře znala. Někdo měl Žďár nad Sázavou, někdo Velkou Bíteš. Samozřejmě se ale muselo udělat všechno. Každý ale stejně nejvíc rozuměl tomu svému.

Výsledné texty jste vkládali do nějakého programu?

Články jsme si sami vkládali do RedWebu. Fotky nám upravil grafik, to už se teď taky nedělá. Tehdejší šéfredaktor fungoval na pozici hlavního redaktora plus dělal práci editora tisku. Rozvrhl stránky a podobu novin, ale pokud jsme to chtěli trochu jinak, nebyl problém se s ním domluvit. Někdy bylo textu méně, takže se hodila fotka navíc. Jindy bylo textu víc,

tak se omezily fotky. Díky tomu, že měl Žďárský deník víc stran, nebyl problém texty poskládat tak, aby se všechno vešlo. Fungovalo překlápění na další stranu a podobně.

Obsah kolika stran novin jste tvořili v redakci Žďárského deníku?

Původně měl Žďárský deník tři strany vydání, potom už jen dvě a na titulce se témata střídala. Sami jsme si ale dělali čtvrtěční Týdeník Vysočina. Vždycky platilo, že se v Týdeníku musela objevit víkendová reportáž. Ostatní texty se skládaly z dalších článků, které už vyšly.

Kolik lidí pracovalo v Deníku v době Vašeho nástupu?

Když jsem cca v roce 2014 nastoupila, v redakci nás bylo asi pět. Sídliili jsme na stejné adrese, jako je redakce teď. Jen jsme měli mnohem více místností. Žďárskému deníku patřilo celé patro. Samotná redakce měla dvě místnosti, v jedné byla část zpravodajská, v té druhé sportovní. Svoji kancelář měl šéfredaktor a další místnost patřila inzerci. Dokonce jsme měli i zasedací místnost.

Dnes má redakce k dispozici jen jednu místnost. Jak probíhalo stěhování?

Se sestěhováním se začalo postupně. Místností ale ubývalo. V roce 2017 se sloučily prostory zpravodajské a sportovní redakce. Vzhledem k tomu, že sportovní redaktor do redakce nemusel docházet každý den, zase tolik to nevadilo. Přesunula se i inzerce. Šéfredaktor měl stále svoji samostatnou kancelář. Postupně došlo i k dalšímu omezování prostorových kapacit. K poslednímu došlo v létě roku 2021. V té době jsem za redakci fungovala už jenom já, takže jsem se přestěhovala do stejné místnosti, kde je inzerce.

Když se v roce 2015 změnil majitel, zaznamenala jste nějaké změny v chodu redakce a pracovních povinnostech?

Po přechodu pod nového majitele se ze začátku nic nedělo. Ke všem změnám docházelo postupně. Čekali jsme, že se budou snižovat stavy, ale že se bude jednat o takhle radikální změnu, to jsme si nemysleli. Velký zlom nastal kolem roku 2019, kdy nastoupil nový šéfredaktor. V té době jsem v redakci zůstala já a jedna kolegyně. Dosavadní šéfredaktor se přesunul na tvorbu Týdeníku, který v té době přestal spadat pod nás. Týdeník dělal on a já s kolegyní jsme pracovaly jen na Deníku.

K čemu tedy došlo po roce 2019?

Od jara roku 2019 a od příchodu nového šéfredaktora došlo nejen ke změnám personálním, ale i těm organizačním a provozním. Nový šéfredaktor nastavil systém služeb, dostali jsme seznam zakázaných slov i jednotné návody, jak co psát. Vedení nám začalo nařizovat, jak máme psát. Osobní autorský styl každého z nás se tak začal potlačovat. Dříve psal každý autor podle toho, jak to sám cítil. Podle mě je i od toho slovo autor. Každý píše jinak. Každý to má jinak nastavené. V poslední době nás ale nutili psát stejně. Psát tak, jak oni si přejí.

V září 2020 ho pak vystřídal jiný šéfredaktor. Ten pokračoval a pokračuje v zavedených trendech z roku 2019. Před tím jsme se řídili intuitivně každý sám, jen když byl nějaký problém, tak jsme se obraceli na šéfredaktora. Od roku 2019, a pokračovalo to i dál, musel šéfredaktor vědět úplně o všem a o všem i rozhodoval.

Poté, co skončila i kolegyně, zůstala jsem tam už jen já a bývalý šéfredaktor. Ten pracoval na Týdeníku a já na textech do Deníku. V té době už vycházela jednotná podoba všech regionálních mutací v kraji. Ze začátku, když jsme byly ještě dvě, měl Žďárský deník alespoň jednu svoji stranu. Sama už bych ale nezvládla upsat ji celou každý den, takže se postupně přešlo na formát novin, jaký je teď.

Projevovaly se zásahy nového vedení i v tvorbě textů a redakční činnosti?

Po nástupu nového šéfredaktora v roce 2020 se začaly mnohem více upozadovat noviny. Zkracovali se nám texty a do novin šly především ty kratší. Změna vedení se projevovala v mnoha ohledech. Tím, že jsem zůstala v redakci sama, hrnulo se na mě víc práce a vedení přidávalo další navíc, nemohla jsem tolik psát třeba historická témata. Dříve jsem jednou za čas zpracovávala témata s pomocí zdrojů v archivu. To už bych v posledních letech nemohla, protože bych do archivu musela ve volném čase, kterého jsem ale díky nutnosti stoprocentního nasazení příliš neměla. Ve finále jsem se točila v kruhu.

Projevovaly se i nějaké jiné změny?

Na žádost šéfredaktora jsme museli začít plánovat svoji práci. Nejprve to byly denní plány, kam musel každý redaktor do čtyř hodin odpoledne napsat, co bude psát druhý den za texty. Postupně se pak přidal i týdenní plán, kde jsme měli povinnost nabídnout asi pět textů, které jsme schopni v dalším týdnu napsat. Z toho seznamu si potom vedení vybíralo texty, které považovali za zajímavé. Já osobně si myslím, že pokud chce někdo plánovat noviny pro jakoukoliv oblast, měl by mít o daném regionu přehled. Každý region je atypický. Vysočinu

vede šéfredaktor z Brna a já si nemyslím, že má o našem kraji takový přehled, aby dokázal určit, co bude pro místní čtenáře zajímavé. Co je čtené v Brně, nemusí fungovat i tady. Ve finále o obsahu rozhoduje někdo, kdo o Vysočině prakticky nic neví.

Ohledně plánování osobně vidím problém i v aktuálnosti. Na jednu stranu chtělo vedení všechno hned a aktuálně. Na stranu druhou jsme si museli plánovat texty týden dopředu.

Současné vedení regionálních redakcí na Vysočině sídlí v Brně. V čem konkrétně se vzdálenost projevuje jako problém?

Tak například Žďársko je typické svou krásnou přírodou a pokud se jí zpravodajská témata týkají, myslím si, že by se na ni zapomínat nemělo. Čtenáře Žďárského deníku tato témata často zajímají. Příroda ale nedostávala příliš prostoru. Dříve jsme se jim věnovali mnohem více. S příchodem nového vedení se to však změnilo. Příroda a témata s ní spojená už neprošla výběrem šéfredaktora a šéfeditora.

Zmínila jste, že postupně začala vycházet jednotná podoba všech regionálních mutací v kraji. Jak k tomu došlo?

Když jsem nastoupila, zalamovali jsme si noviny sami v redakci. Postupně to převzali editoři tisku, kteří si texty stáhli z agentury. Ta začala fungovat asi před pěti, šesti lety. Dokud bylo více editorů pro tisk, vycházely ještě různé varianty novin podle regionů. V momentě, kdy spoustu editorů skončilo a zůstali tam jen dva editoři na tisk, už to nebylo možné. Postupně tak začala vycházet jen jedna podoba novin pro všechny regiony kraje.

Pro editory tisku je jednotná verze novin pro všechny regiony snazší na tvorbu. Pro nás redaktory to však přineslo komplikace u korektur. Dříve měla každá redakce svou korektorku, která znala daný region a místní názvy. Teď dělají korektury sami redaktoři a často se mi stalo, že jsem neznala místní názvy třeba z Třebíčska a nevěděla jsem, jestli je to napsané správně nebo ne.

Redaktoři tedy fungovali i jako korektoři?

Nejen to. Postupem času docházelo k obrovskému slučování funkcí. Potom, co se rozjel web, byly fotky a videa důležité. Redaktor tak začal najednou zastávat práci tří lidí – psal, fotil, točil. A když redakcím sebrali i korektorky, kontrola novin přešla na redaktory. Korektury se dělaly večer, když měl editor už všechny texty zalomené v šabloně. Nejsme korektoři a ani dva lidé nikdy nenajdou všechny chyby. Zvlášť, když jsme korektury prováděli večer, kdy byl člověk po celodenním psaní unavený. Ve finále musel jeden člověk vydat za čtyři.

Zmínila jste, že v posledních letech jste v redakci zůstala už jen vy. Dle kontaktních údajů jste ale byla šéfredaktorkou. Jak to fungovalo?

Bylo to vlastně docela vtipné. Poté, co došlo ke zeštíhlení počtu zaměstnanců a já zůstala v redakci sama, jsem okamžitě dostala titul šéfredaktora. To se stalo ve všech redakcích, ve kterých po propouštění zůstal jen jediný redaktor. Byla jsem šéfredaktorka, která řídila sebe sama. V redakci jsem byla sama asi dva roky.

Část webové verze Deníku je od roku 2019 zpoplatněna. Jak probíhalo zavedení placeného obsahu Deník Klub?

Placený obsah začal ještě před covidem. Ale příliš materiálu zpoplatněno dřív nebylo. Šlo o opravdu výjimečné a exkluzivní texty. Postupem času se to ale změnilo. Dnes se zamykají a zpoplatňují i články z tiskových zpráv.

S příchodem Deník Klub nám přibyla i další práce. Jako šéfredaktorka lokálu jsem musela každý den nachystat newsletter Ke kávě, který dostávali předplatitelé do mailu. Jednalo se o tři důležité zprávy z lokálního webu. Šéfredaktor měl na starosti první zprávu, další dvě už zařadila centrála. Teď tato shrnutí předplatitelům stále chodí, ale už je nechystají redaktoři z lokálních redakcí.

Vycházely zde i nějaké speciální texty?

Pro Deník Klub vycházela originální rubrika Lidé odvedle. Tu jsme psali asi dva roky a byla to další práce navíc. Jednalo se o představení obyčejných lidí z našeho okolí. Rubrika vycházela jednou týdně v každém lokále. Články byly založeny na minimálně pěti fotografiích a krátkém příběhu, kdy se ideálně měly psát v 1. osobě jednotného čísla. Původně se tyto příběhy využívaly i v Deníku či Týdeníku, postupem času už byly k dispozici jen na webu.

Do popředí se tak dostával převážně web?

V posledních letech se na web klade největší důraz. V době, kdy jsem začínala, to tak nebylo. Weboví editoři fungovali, ale třeba víkendové akce jsme si na web dávali sami. Přes týden jsme texty webovým editorům posílali, případně si je editoři stahovali z RedWebu. Na web se ale dříve jen překlápěly už vydané texty. Nestalo se, že by vznikl text, který by šel jen na web a do novin ne.

Od roku 2019 se začal klást na web mnohem větší důraz. V té době už se vědělo, že fotografové se budou propouštět, takže nám vedení říkalo, že můžeme fotit i na mobil a podobně. Připravovali si nás na další práci.

Má každá redakce svého webeditora i dnes?

Co se týče editorů na web, dříve měl každý region svého webového editora. Teď fungují weboví editoři, kteří mají na starosti celou divizi, tedy Vysočinu i jižní Moravu a Brno.

Měl web vliv i na něco dalšího z Vaší práce?

Web se stal i hodnotícím kritériem novinářů. Kvalitní zpracování novin nestačilo, redaktori jsou nyní hodnoceni na základě čísel z webu.

V čem hodnocení spočívá?

S hodnocením přišlo vedení asi v roce 2019. V té době fungovala tabulka, do které se zapisovala naše čísla, ale za celou redakci. Já třeba splněno měla, ale pokud kritéria nenaplnil i sportovní redaktor a webový editor, automaticky naskočilo nesplněno.

Za současného vedení se přistoupilo na jaře roku 2021 k hodnocení jednotlivých redaktorů. Každý redaktor má v agentuře přístup k vlastní kartě, na které jsou zaznamenána jeho čísla v několika kategoriích. Jde o pageviews, tedy počet návštěv a kliků na všechny články v daném měsíci. Do tohoto čísla se počítají třeba i kliky na fotky. Redaktor musí splnit určitý počet publikovaných originálů, zamčených textů i textů prodaných, tedy paywallů.

Veškerá hodnotící kritéria ale byla a jsou spojená s webem. Na noviny a jejich kvalitu se příliš důraz neklade. Často jsem měla pocit, že obsah novin se odsunul na druhou kolej.

Na jaře 2020 vypukla pandemie koronaviru. Jak covid zasáhl do fungování redakce a Vaší práce?

Hlavní změna se po začátku pandemie projevila v množství práce. Pracovala jsem víc z domu na home office a tím pádem musela být nepřetržitě online. Dřív, když jsem jezdila do redakce, tak jsem z práce odjížděla bez notebooku. Po začátku covidu jsem měla notebook neustále u sebe a kdykoliv se mi mohl někdo ozvat. Takže jsem pracovala od rána do večera.

Většinu informací jsem získávala po telefonu. Samozřejmě jsem jezdila i do terénu, hlavně v létě, kdy nějaké akce byly venku. Telefonování mi zůstalo i po rozvolňování. Vedení si

zvyklo na naši 100% přítomnost. Bylo mnohem horší vyjet do terénu, protože když jsem se vrátila, už na mě čekalo plno zpráv od šéfredaktora a editorů. A to i ve dnech, kdy jsem neměla službu. Telefon se stal každodenním společníkem. Co se týče témat, prakticky všechno směřovalo jen na koronavirus. Mnohem větší důraz se za covidu začal dávat na web.

Projevily se změny kvůli pandemii i v rámci konkrétních rubrik či témat?

Do čeho covid zasáhl dál, bylo například pravidelné focení miminek v nemocnicích. Dříve jezdil redaktor jednou týdně do novoměstské nemocnice, kde nafotil čerstvě narozená miminka. Samozřejmě pokud s tím souhlasili rodiče. To už ale za covidu možné nebylo. Pokud měli rodiče zájem o zveřejnění svého dítěte v rubrice, museli poslat fotografii s údaji sami na mail redakce.

Důležitou součástí Žďárského deníku je i pravidelná příloha Týdeník Vysočina. Jak probíhala jeho tvorba v době vašeho působení v redakci?

V době mého nástupu měl Týdeník ještě běžnou novinovou podobu a texty v něm obsažené byly asi z půlky nové a z půlky překlopené z předešlých dní. Třeba víkendové reportáže šly jenom do Týdeníku. Po snížení počtu redaktorů se změnil i přístup a tvorba u Týdeníku. Jednu dobu ho měla na starosti editorka z Karlových Varů. Osoba, která Vysočinu, potažmo Žďársko vůbec neznala. Rozhodně s ní ale byla skvělá domluva. Asi i právě proto, že náš region neznala, tak byla ráda, když jsem jí poslala něco navíc. Do Týdeníku chodily texty, které už vyšly. V novinách ale často nedostaly tak velký prostor a musely se zkracovat. Proto jsme se je snažili dát do Týdeníku celé, aby čtenáři, kteří si noviny často kupovali právě kvůli tradici Týdeníku, dostali i něco navíc.

Z centrálního vedení přicházely postupně i požadavky na celostátní texty, které se v Týdeníku musí objevit. Následovala inzertní rubrika Dobré místo pro život a takhle pořád dál. Žďársko tak dostávalo stále méně prostoru a regionálnost postupně mizela.

Jak tedy vypadá Týdeník nyní?

V současné době se do Týdeníku originální texty nedávají. Maximálně opět dostane větší prostor text, který v předešlých dnech nevyšel v novinách celý. Týdeník Vysočina byl vždycky vlajkovou lodí Vysočiny, byl nejčtenější. I v době, kdy došlo ke změně formátu na tabloid, se oblíbenost stále držela vysoko. I když se objevila i kritika. Po mém odchodu už na stranách Týdeníku nenajdou čtenáři ze Žďárska prakticky nic. Maximálně pár krátkých

textů nebo černou kroniku. Celý obsah Týdeníku Vysočina se nyní skládá z textů z celého kraje. Tedy stejně, jako se tvoří jednotlivá denní vydání novin.

V prosinci roku 2021 jste z redakce Žďárského deníku odešla. Jak toto rozhodnutí zpětně vnímáte?

S odstupem času vím, že jsem udělala dobře, že jsem skončila. Někdy se mi po té práci stýská. Ale ne pro práci s nimi. Když nás bylo v redakci víc, byla legraci, psala jsem s radostí. Našla jsem si témata, která jsem věděla, že budou lidi zajímat a zajímala i mě. Postupem času ale radost mizela. Teď píšu pro regionální internetový web a radost se zase postupně vrací. Za to jsem moc ráda.

Příloha č. 25 – Výzkumný rozhovor s Martinem Šikulou (11. 4. 2022)

Historický vývoj oblasti Žďársko je protkaný územními změnami, které ovlivnily i média. Jak se měnily regionální hranice v průběhu let?

Do roku 1948 existoval správní okres Nové Město na Moravě. Okres se skládal ze tří soudních okresů Žďár, Nové Město na Moravě a Bystřice nad Pernštejnem, nicméně okresním městem jako sídlem politické správy a hejtmanství bylo Nové Město na Moravě. Ostatně v roce 1938 zde byla také zahájena stavba okresní nemocnice.

V důsledku územně správní reformy platné od roku 1949 byl okres Nové Město na Moravě zrušen a sídlo okresu bylo přeneseno do Žďáru. Bývalý novoměstský okres přetnula i hranice, která v roce 1949 ustanovila kraje. Žďárský okres se stal součástí Jihlavského kraje.

Výrazná změna přišla poté v roce 1960, kdy došlo ke zrušení některých krajů. Jak se to projevilo na Žďársku?

Kromě zrušení některých krajů, došlo k vytvoření velkých okresů, a právě větších krajů. Žďárský okres z let 1949-1960 se stal základem velkého okresu Žďár nad Sázavou, který do svého území zahrnul většinu obcí stávajících okresů – svého, Bystřice nad Pernštejnem, Velké Meziříčí, severní část okresu Velká Bíteš, a dále pak ještě okrajové obce z některých dalších okresů, zejména z Tišnovska. V těchto hranicích okres územně existuje vlastně dodnes.

V roce 1960 byly vytvořeny také velké kraje a celý velký okres Žďár nad Sázavou se stal součástí velkého Jihomoravského kraje (Jihomoravský KNV Brno). Velké kraje, co by správní jednotky (KNV) byly zrušeny v roce 1990.

Jinak okres Žďár nad Sázavou je od zavedení krajů v roce 2000 součástí Kraje Vysočina,

V průběhu let vycházelo na Žďársku a v jeho okolí několik periodik. O jaké se jednalo ještě před rokem 1989?

Na úplném počátku 20. století vycházel na Žďársku titul Žďárský obzor, což byla „*měsíční revue vzdělávací pro nejširší vrstvy lidové*“. Až do roku 1941 vycházel okresní týdeník Horácké listy. Mezi lidmi se začaly objevovat od roku 1909, ale za protektorátu bylo vydávání zastaveno. Po druhé světové válce se jejich nástupcem stal týdeník Naše Horácko.

Ten vycházel do roku 1948 jako „*Krajinský týdeník Národní fronty pro politický okres Novoměstský a okresy přilehlé.*“

Po reorganizaci v roce 1960 začal na Žďársku vycházet týdeník Směr Vysočiny. Jednalo se o orgán OV KSČ a rady ONV ve Žďáře nad Sázavou. První číslo vyšlo 18. března 1960. Od roku 1967 vychází týdeník pod názvem Vysočina, první číslo vyšlo 8. 6. 1967. Až do roku 1969 sice v záhlaví bylo uvedeno, že se jedná o "Týdeník – orgán ONV ve Žďáru nad Sázavou," od roku 1970 je v záhlaví OV KSČ opět uváděno a je zde: "Vydává OV KSČ a ONV ve Žďáru nad Sázavou." Změna vydavatele pak nastává v důsledku vývoje po 17. 11. 1989.

A z krajských titulů?

Pokud jde o krajské noviny, do roku 1960 vycházela Jiskra, orgán KV KSČ v Jihlavě. V těchto novinách se objevovaly informace o Žďársku, jeho obcích i budování. Po reorganizaci okresů v roce 1960 začal okres Žďár spadat pod Jihomoravský kraj, a proto se také články ze Žďárska objevují na stránkách krajských novin Rovnost. Ta už vycházela i před tím, v letech 1949-1960 pro Brněnský kraj, ale jeho součástí okres Žďár dříve nebyl. Od reformy v roce 1960 Rovnost vycházela pro velký Jihomoravský kraj.

Když se vrátím k týdeníkům, ty během komunismu vlastně fungovaly jako tiskový nástroj KSČ?

Ano, byť se jednalo o okresní noviny, tak OV KSČ měla zásadní vliv na obsah. V záhlaví bylo zpravidla uvedeno i jako orgán rady ONV. Regionální tisk byl pod plnou kontrolou strany. Noviny zveřejňovaly data z volebních plánů, průmyslu i zemědělství. Samozřejmě nějaký prostor dostala i běžná regionální témata.

Jak rychle se v novinách na Žďársku začaly objevovat informace o událostech na Národní třídě v roce 1989?

Ve větších městech a větších titulech byl vývoj dynamičtější. Regionální tisk v okresech si zachovával zdrženlivější tvář. Právě i týdenní periodicita znemožňovala redaktorům informovat o aktuálním dění okamžitě.

Obsah se začal měnit až od prosince. Od 7. 12. 1989 bylo v podtitulu uvedeno "Noviny okresu Žďár nad Sázavou" a od 31. 12. 1989 "Noviny okresu Žďár nad Sázavou – vydavatel rada ONV." Od této doby už se obsah úplně proměnil.